No 41

Contents

వైషి ప్యృతః కన్నొలు తాళంకొ పు॥ కె॥ శిరసువాళ్లల

౧

నైషి ప్యృతు అగ్రహారం నరసింహ వాండి ఉలాంషె పు॥
శిరసువాళ తాలుకే కండన వాలె —

౧౨.

1. [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] [Page 2] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

పాలెపల్లి బుక్కరాయలుగారికి యిచ్చివుండగా యేలిరి యీబుక్కరాయలవారు
కుడుతిమ్మరాయలుంగ్రనే అయ్యన స్వర్గస్తులైనారు యినందున పాళ్యదార శింగరాయ
లవారు దేదినేయునికుంవారు కుంరాళిప్పుడనేం తనవం(ఘ)ఘంత్యాంబై సంస్థావుండె
ము తరువాత పెనుగొండ శీమనేలుతూవున్న నరసింహరాయనింగారి తల్లివలం
[Page 4]
బిడ్డపుర్రెపి ళ్ళ, మున్నెవి క్కంరనే పారువుదయలువున్నయేలిరి అంతటనరసానాయ
నింగారు ఉదప్పంతెయు వారయిన తరువాత సాంఘ్వవర్ణ్యాంతయన్ గంరువాన్నా
ళ్ళలయేలిరి తరువాత నర శింగరాయలవారు సాకవగారవిందరాయలుగారికి
యీంగ్రామములున్నయుండు వారకతాండె ంవారివాన్ని(గ్రామములలున్న)యిచ్చి
వుండగా గారవిందరాయలుగారి యేలుబడిలోను వీరనర శింగరాయలుతల
ళ్లినాగలవల్లిగారు యీంగ్రామానికి తూర్పున వెలుంపు తోట్లాంబినారు ఆ
వెరువువల యలుంబలుళ్ళ గారవయీడుంపరుగులదూరంవుంన్నది ఆవెయ్య
తవ్వింబినతరువాత ఆంచుంకం దగ్గాంతవగారికి పాలం యేర్పాటుచేసినారు
యింతేకాతుండె ంభూమిన్నిమం బావిగనుతె ఆపారంవులూ వీరుఆన్నదమున
సదుస్వవులున్నైనకూరకాయలు ఫలవృక్షాలు వెరుంకుంతాటంలు, ఆకుతోటలు
అరటితోటలు పెయిదలయిన వీరారంభములు ఫలింబ(ప్ర)బ్బులకుంబిను పొళ్య
ముయ్యి సూకవులయియున్నందున యీంగ్రామమునకు సుభాపేసువాని మట్టాప్ప
న్న గ్రామములు వ్యవహారంచేసి యేలుకునేవారు గారవిందరాయలుగారియేలు
బడిలోనే విజయనగరమందు వీరనర శింగరాయలుస్వర్గస్తులయిన
తరువాత కృష్ణదేవరాయలవారు విజయనగరమందు శింహాసనారూ
ఢులై రాజ్యపరిపాలన చేస్తూ [Page 5] వుండగా దేవరాయలవారికియీ

గ్రామం బ్రహ్మత్రం యిచ్చగాం రాయలు లిఖితను యీగ్రామం రయితిందయింతా
కాన్ని గ్రామం యిలు తెల్కారులాని బ్రహ్మత్రం యిమె చేసినాడు. తరువాతను తిమ
రుసు వారం కాన్నాళ్లు యేలిన తరువాత కృష్ణదేవరాయలవారం ఖను
లవల్లను శిరంవాళ అనే పేరుగా వాడువారు డినయీ కిరిపురం గ్రామము
యిందుకింద పె ~~వాయిడిన~~ వైష్ణవులు పరగాను అయ్యపరుసు వారి ఆధీనము
చేసి రిగను తెవారి తల్లిద్రవంశి ఖిఖు వారు కుల్లు యంఅనే అయన శివమ్యవహా
SS. 1451 = AD 1529.
రము చేస్తున్నుండెదను. తరువాతను విరోధి సంవత్సరమందు మందపాటి
తిమ్మానాయని వారికి శివ బ్రహ్మత్ర మూల మాయెను. వారి తల్లిద్రవంశి సంగి
నెయని మల్లప్పపారుపత్యం చేస్తున్నుండెను అంతట కృష్ణదేవరాయలు
వారాయలు స్వర్గస్తులయిన తరువాత అచ్యుతదేవరాయలువారు రాజ్యా
ధ్యా భిషిక్తులై విజయనగరపట్నం యిందుండి రాజ్యపరిపాలన చేస్తు
వుండు శిరంవాళ శివము అయ్యపరుసు గారికి యిచ్చగాను మందపాటి
తిమ్మానాయని వారి మఖాంత్రముగానే యేలుబడి జరిగినది. తరువా
తఖావరుసు వారు రెండుసంవత్సరములు యేలిరి. తరువాతను ఖయ
సంవత్సరము వరకు పదలరాఖలు ఖన తిరుమలరాఖలువారు యేలినారు
[Page 6]
6. మన్మధసంవత్సరమందు బాక్సేసం దరప్పన్నవారి పత్తున యేలుబడి అయ్యి
నది. తరువాత దుర్ముఖి సంవత్సర కార్తీక మాసము వరకు రాజమల్లువారు
యేలిరి. తరువాత తిరుగా శివము బాక్సేసం దరప్పన్న వారి పత్తు చెయ్యగా అతను
1537 1538 1539
హేవళంబి విళంబి వికారి మూడు సంవత్సరాలు యేలెను. తరువాతను పారుపత్య పివతి
రుమలయ్యగారు శివము తల్లుకాని యేలుతూవుండగాను సర్వారాఖువాండప్పు

రు పర్యంతమె సన్నాహ్వందె నం. శార్వరి(1540.) ప్లవ(1541) రెండు సంవత్సరములు నష్ణమరిగి
నది. శోభకృతు (SS 1465 = AD 1543.) సంవత్సరమందు వెలనాటి తిరుమల నాయని వారు శివుని కట్టు
బానియేలుచున్నుండగాను యీ సంవత్సరము మొదలు సదాశివరాయలుగారి యొక్క
ప్రసాదితులై విజయనగరమందుండి రాజ్యం యేలిరి రామరాజులవారు
మూడు శకములగా వేలు తూర్పుందగాను రాయలవారి సామ్రాజ్యము సాగెను.
శిరపావు శిశు సందేశులు వుండె రాజులు యేలుచున్న విధరం దేవాలయతంబకలు.

తమవెశ రువెళ్ళ ౧.

౧ తమబూ ౧

౫ మంఖరాలు ౧

౧ కామినేని పల్లె

౧ గోవింద పల్లె.

౧ నూనె పల్లె.

౧ కోయాల పల్లె

౧ మల్లంపల్లె.

౧ మలయమ్ర గుంట్లు

౧ వెల్లూరు

౧ కృష్ణాపురం.

౨ గొవిందిన్ని మంఖర కొత్తపల్లె సహా.

౧ బాతరాజు వేముల

౧ నల్లగట్లు.

౧ గోపాలపురం.

౧ కరెగంట్ల [Page 7]

౧ మంఖరసాంగి రెడ్డిపల్లె సహా

౧ బ్రాహ్మణపల్లె

౧ మంచెలూరు

౨ యారదపాడు మంఖరావం
లై పల్లె సహా

౧ ఆళ్లగడ్డ

౧ చింతకుంట

౧ దేవరాయపురం

౧ గూబగుండ్ల

౧ చింగం దిన్నె

౧ బండ్లూరు

౧ సోమాపురం.

౨ చిల్లలూరు మజరాసరా.
౧ వత్తులూరు.
౧ నలదిమ్మనపల్లె
౧ పెరలూరు
౧ చీపిగుంట్ల
౧ సంఖవరం
౧ కానాలపల్లె
౧ కోటపాడు
౧ మజరెందిన్న
౧ బోనేపల్లి.
౧ వంటిమెలగల
౧ రొప్పెర్ల
౧ చర్లంపాడు.
౧ పుష్పలూరు
౧ పెద్దయల్లూరు
౧ బిజినవేముల.

౧ సోమయాజులపల్లె
ఉదివారిరెడ్డిపల్లి
౧ మాచనేనిపల్లె
౧ వెలగలపల్లె.
౧ వాసాపురం
౨ చినకంబాలూరు మజరా
ఉప్పరపల్లె సరా.
౨ నారదవరం మజరాగోసం
పల్లెసరా
౧ యుసంతపల్లె
౧ వెన్నూరు
౧ బోయలకుంట్ల
౧ వెలాదుతలపల్లె.
౧ భీమాపురం
౧ బాండిల్లపల్లె.
౧ వదుర్లదిన్నె
౧ గంగవరం.
౧ ఇత్తేళ్ళ
౧ గుంపనమానిదిన్నె
౨ ముల్లపూడిచింతకుంట మజరా.

నాగులవరం పరగ

౧ గోర్సిపాడు

౧ పసరుపాడు

౧ ఉయ్యాలపల్లె

౧ పెక్కపూడు

౧ కుంకలూరు [Page 8]

చిత్ర శ్రీరంగపతి రాజులు పెదబి రాజులు కొండ్రాజులుగారు మహామండలేశ్వర

AD1544

రాజులు గారు వీర(ర) ప్రసన్న చేసిన క్రోధి సంవత్సరము మొదలు

కాని సాధారణ సంవత్సరము వరకు యేలిరి. ఆ పైన కృష్ణరాయలు బుక్కరాయలు

AD 1550 S.S 1472

న్ను ఉప్రమ రాజులు ప్లవ సంవత్సరం మొదలు కాని సాధారణ సంవత్సరం

[illegible] వరకు సదాశివరాయలువారు ఉపరం పాలించియున్నారు ఆయ

AD1547 S.S. 1469

నయున్న సందున తిమ్మయనాయని వారు యుండు కురుమలు శకం ౧౪౬౯

తిరుపతి పట్టణంగ సంవత్సర శ్రావణ బహుళ 30 సోమవారం యీనాడు తిరువెంగళ

నడిపెన్నిరువారికి సీమలో గల దేవబ్రాహ్మణ మాన్యములు అగ్రహారములు వృత్తి

తులకు ఉన్న తత్పూర్వమందు కాని గోత్ర(ము)లు వీడి పెదకోమటి సర్వాగ్రహ

ములుగారు ద్వారా శాసనం చేయించినారు పాతశాసనములు దేవత

ములు కుంటూరు పైపున వెర్నగల్లు వద్ద నరసింహస్వామి దేవాలయం ఆలయ

ఎదుట దక్షిణ భాగమందు వున్నది.

A.D. 1551

[illegible] తరువాత విరోధికృతు సంవత్సరమందు వెంకటాద్రి రా

జుగారికి శివయ్యగారికి వెంకటాద్రి రాజులు గారు ఆయా శ్రీకృష్ణమ రాజుగా

రిస్థాపనం చేశినందున ఆయన అధికారం చేస్తూవుండగా రక్తాక్షి సంవత్సరం

AD1564 SS 1486.

9. దనుకా యేలిరి అంతట శా॥ శకం ౧౪౮౬ రక్తాక్షి [Page 9] సంవత్సర మందు శ్రీరంగరాయలు గద్దె యెక్కిన తరువాత యీ సంవత్సర మాఘ శు ౧౫ నాడు నందేల వరదరాజుల పెదకొండరాజులుగారు శివమెత్తల్లెవాని శిరువాళ్ళెము కారరికం

AD1567. S.S.1489.

కల్పించినారు తదారభ్యం శా॥ శా॥ శకం ౧౪౮౯ ప్రభవసంవత్సర ఆశ్వీజ బ ౩౦ పర్యంతరం యేలినారు ఆ వెనుక నందేల కృష్ణమరాజయ్యగారు శివమెత్తు

AD1568

వానియీసంవత్సరం కార్తీకమాసం మొదలు శా॥ శకం ౧౪౯౦ విభవసంవత్సర ఫాల్గుణ బ ౩౦ దనుకా యేలిరి అంతట కృష్ణమరాజుగారు పెద్దతిమ్మరాజు గారికి తమ్ముడు నాయకరానకు పాలించినందున తిమ్మరాజుగారు వారు యీసం

AD1569

వత్సరం మొదలుగా శా॥ శకవర్షంబులు ౧౪౯౧ శుక్లసంవత్సరం ఆఖరు పర్యంతం యేలిరి. అంతట నందేల తిమ్మరాజులు శివమెత్తువాని గ్రామానకు

AD1570 A.D. 1570 SS1492

లోకంకు కల్పించి శా॥ శకం. ౧౪౯౨ ప్రమోదూత సంవత్సరం మొదలు

AD1574.

వాని శా॥ శకం ~~అ~~ ౧౪౯౬ భావసంవత్సరం వరకు యేలిరి.

అంతట సదాశివరాయలవారు ~~[illegible]~~

రి ఆజ్ఞను తండ్రి సదాశివరాయలు శ్రీరంగరాయలు వారు బలిగె సేవనాయనివారికి అమరం పాలించినందున వెనక రాయవాడయలు

AD1574

వారు శా॥ శకం ౧౪౯౬ భావసంవత్సర వైశాఖ శు ౭ నాడు కారణరికం కల్పిం

10. చి యీ దినం ఆరభ్యం [Page 10] యీ సంవత్సర శ్రావణ బ ౩౦ మొదలుగా యేలిరి భాద్రపదమాసములో కుమార పెదకొండరాజు గారు శివమెత్తువాని యెరెబోయెని రంగనకు పాలుపత్యము ఇచ్చినారు గనుక ఆ రంగన భాద్రపద

మాసములు ఏలుబడులు వాని యీ సంవత్సర మార్గశిర శు ౧౨ యు పర్యంతము యేలెను.
యీ శు ౧౩ శుక్రవారం నాడు పాండె దేవన్న నాయుడుం దండు తొంవచ్చి తుమా
ర్వో ముకరాములను చంపి సీమ కల్పుకొన్నాడుం ఆ పాండె దేవన్న నాయుడుం
SS 1507 AD 1585
ఖర సంవత్సర మార్గశిర శు ౧౪ శుభకృత్ శా॥ శకం ౧౫౦౭ పార్థివ సంవత్స
రము వరకు యేలినాడుం అంతట మహమ్మదీయులు దండు వచ్చి దేశమెల్లా ఆక్రమిం
SS 1508 AD 1586
క్రమము అయినది గనుక వ్యయ సంవత్సర ఆశ్వయుజ బహుళం దనుక పుష్కలముగా
వదిలిపోయినందున గ్రామం పాడుబడి వుండెను అంతట శాలివాహన శకం.
AD 1586
౧౫౦౮ అగు వ్యయ సంవత్సర ఆశ్వయుజ శు ౧౦ రోజున వెంకటపతి
రాయలవారు యీ సీమ వెలుగోటి తిమ్మానాయుని వారికి యిచ్చిరి గనుక
తిమ్మానాయుని వారు శా॥ శకం ౧౫౦౮ వ్యయ సంవత్సరము మొదలు మాస
AD1593 SS 1515 [Page II] శాలివాహన శకం ౧౫౧౫
ములు ఏలుబడులు శా॥ శకం ౧౫౧౫ విజయ సంవత్సరం వరకు వెంకటపతి
విజయ సంవత్సరం దనుకా యేలిరి
రాయలవారి మహాప్రభుత్వమైన తిమ్మరాజుగారికి తిమ్మానాయుని వారు శిరపా
కోనేరుగంట్ల యిచ్చిరి గనుక తిమ్మరాజుగారు యీ సంవత్సర మాసము
౧౮ దనుకా యేలిన తరువాత మాఘ బ౦ శుక్రవారం నాడు పాండె దే
వన్నగారికి తిమ్మరాజుగారు శిరపా కోనేరుగంట్ల యిచ్చినారు గనుక
SS1564 AD1644
పాండె వారు గ్రామాన వాసము చేస్తిరి యీ దినం ఆరభ్య శా॥ శకం ౧౫౬౬
అగు తారణ సంవత్సర పుష్య శు ౭ దనుకా యేలిరి పాండె వారు అంతట
తెలిపోయిరి యీ శు ౮ ఆదివారం రోజున శహానుఖానుడు అనేతుల్ల
అబ్దుల్ మహమ్మదు సాహెబు కల్పుకొని నవాబు నెల్లూరి నుంచి శిరపా కోనేరుగంట్ల
బడవారెక్కి పుష్పగిరి యనను పరగణా పుంచి శా॥ శకం ౧౫౬౬ వ్యయ

పార్థివసంవత్సర శ్రావణ శు ౭ లు ॥ దనువారా యీవిరితోరంవారతయింది నంతరణ్యం శాలి
శకం ౧౭౭ ఓలక్ష్యయసంవత్సరం జ్యేష్ట బ ౨ లు దనువారా అంత్యశఖాన ఉ
సేతుర్కవచ్చి శిరువారికి తాలకాం త్రిప్పించి యేలెను యీతను తెమిపోయిన పిదప
కయాసంవత్సరం జ్యేష్ట బ ౧౭ లు ఉరణ్యం శాలి శకం ౧౭ ఈ సర్వజిత్తు
సంవత్సర జ్యేష్ట శు ౧౦ దనువారా రిజోరఖాన ఉసేతుర్క యేలెను ఏరియేం
లుబడి లక్ష్మణబతే సఖాజీ పంతులు పోరంపత్యం వేస్తావుండెను తరువా
త జ్యేష్ట శు ౧౧ లు మొదలు వాని శాలి శకం ౧౭౭౦ జగన్నాధారి సంవత్సర శ
12. శు ౧౫ దనువారా విం యజ్ఞాసా [Page 12] పం ఖం ఆధిపత్యం యయుండగా భవవిత
రపునుంచి ఖాజీ సాహెబుల వారు ప్రవేశం వేస్తావుండిరి అంతటుతెమి
పోయెను తరువాతను శాలి శకం ౧౭౭౧ గం విరోధి సంవత్సర శ్రావణ శు
౭ లు దివసమున దుస్సైదుబాంధూ శిరువారి ప్రవేశమయి యీదినము
దలు వాని శాలి శకం ౧౭౭౨ వికృతి సంవత్సర జ్యేష్ట బ ౧౦ గురువారం ద
నుకొండయేలి అంతటయిక్క ఉపనుంచి సంబెటు వెళ్ళి పోయెను యీంతా
ఇలున రాఘోజి బాంబాజీ పంతులు సంబెటు వచ్చి యీంబ తెం లు శిరువా
ళ్ళి విరాదుగా వెళ్ళిపోయెను ఆషాఢ శు ౧ బునర శింగరాయ లుదుకొంద న
వాబి తరపునుంచి వచ్చి శిరువాళ్ళ ప్రవేశం బివ్వావ హారం వేస్తావుండి
జ్యేష్ట శు ౧ సోమవారం నాడు శిరువాళ్ళ నుంచి వెళ్ళి పోయెను అంతలుదా
దనఖానుడు శిరువాళ్ళ ప్రవేశం మయి యీ సంవత్సరం ౧౧ పక్షం తరంవుండి
గోవిందపల్లె తుతెమిపోయెను తరువాతను యీ శు ౧౨ లు రాఘునసైదుఖా
నుతరువాత మతావికెండు సారంజి పంతులు శిరువాళ్ళ ప్రవేశించి

శా॥ శకం ౧౭౧౮ అగు నల సంవత్సర జ్యేష్ఠ శు ౧౫ లు వరకు యేలెను యీ సదరు
ఖానుడు యెలుబడిలో పరగణా పారుపత్యం వెంకన్న ప్రభువారు సుబేదారి గండ
రరాయణ జమాబందీ బాయుకె పంతులవారు గ్రాడింద పంతులవారు ఖాకాశ్వేపం
తులవారు సాపాకె పంతుల వారు ౧ వారు పారుపత్యము చేశిరి [Page 13]
ఖాయీంఖానుడు సర్కారు యేతేరాబులో యుండగా నల సంవత్సర పుష్య శు ౧౧
లు దినసమందు బాబాఖానుడు నిశ్శరాక పక్షిరాలు తను యిల్లు డివేశలదార
యుపర్తి యుండె ౧౭౧౯ అగు పింగళ సంవత్సర జ్యేష్ఠ శు ౧౫ నాటికి అల్లా
జా తెసుమ్ము నారాయణరాయ ఆపంతులవారు పారుపత్యము చేయుచుండె శా॥
శకం ౧౭౩౧ అగు శుక్ల సంవత్సర మార్గశిర శు ౧౦ సోమవారం దనుకాలపు
~~చెరు~~ నివేశ్యారాయుడు ఉండగా యీ దివసమందే సా॥ యీ ఖానుని వారు
తిరుగా పక్షిశరు వాళ తారదంత ప్పించినారి తల్లు సంబంధి ఖాళాఖాన
డనే ఖద్దరు నవ్వుంచి శా॥ శకం ౧౭౪౨ విక్రమ సంవత్సర శ్రావణ శు ౭ లు
పర్యంతరం ఏలెను ఉంతట యీ సంక్రాంతి శు ౧ సా॥ నాడు పరగ
ణాయి శబుఖానుని వారి శకారీ పత్తేనాగారు వారి తల్లు సంబంధీలా
క్షు అల్లీ బేగు, పక్షిశరు వాళ తారదం కట్టించి శా॥ శకం ౧౭౪౪ చిత్రభా
ను సంవత్సర శ్రావణ బహుళ ౬ లు పర్యంతరము ఏలెను తరువాతను
నవాబు తరబదు ఖానుని పౌత్రి మాసాగారు ఉయి నదిగను తపాలు తరపున
యీ శబుఖానుని వారి శా॥ శకం ౧౭౪౩ వృష సంవత్సర కార్తిక శు ౧౫
లు పర్యంతమయి యేలిరి యీ దినాన నవాబు కాశ్యపల్లి బేగు తాలుకు తారి
ఖు దంతెము పోగా నవాబు తరబదు ఖాను నివారి వలు తారికు నిలతంర

రావువారు శిరంవారికెత్తప్రవేశించి శా॥ శకం ౧౬౭౮ సర్వజిత్తు సంవత్సర
14. ఆషాఢ శు ౧ శు॥ [Page 14] దనంరా యేలెను యీరాజున నెగద్దాలు
హిందరాయన్నగారి వలతారీకు గోపాలయ్య శిరంవాళ్ల ప్రవేశించినాడు.
యీరాజున నేటలంతర రావువెళ్లిపోయెను హనుమంతన్నగారు శా॥ శకం
౧౬౩౪ నందన సంవత్సర జ్యేష్ఠ శు ౭ ఆ॥ దినం రాయెంపిరి బంతులదలు
ఖానుడు వచ్చి యీదివసవంతరీసోమున్న వులదాయులు తలూప్పినతరు
వాత యీసంవత్సర జ్యేష్ఠ శు ౧౫ శనివారం నాడు ఖాయిషారశుతరారోసయ్యి
దు ఖానుకం వారు దుదంహావల్లిదం ఖానునివారివలతారీకూలుంపా
ను దుంబుంఢి రావుగారు వచ్చి అబ్దులు నభీఖానునివారివశతల్పిగా
శిరంవాళికెం తారతాం శట్టించి అబ్దులునబీఖానంవారి బూగిరునవిరి
యీసంవత్సర ఆశ్వీయుజ ౫ లు పర్యంతవలుయేలెని అంతటమహావల్లిదు
ఖానుడు వెళ్లిపోయెను అభిరానం ఖానుడిరిరి వలులుబయునందునకీ
యనవలుతారీకు కేశవరావుయీరాజున వచ్చి శిరువాళ్ల ప్రవేశించినా
రతాం తల్పింపెను యీదినం ఆరభ్య శా॥ శకం ౧౬౩౬ జయసంవత్సర
కార్తీక శుద్ధ ౧౫ శు॥ పర్యంతరవలు యేలెను. అంతలం నంగుత్తివిరా
బాదుతాలు కేవలుతారీకులు మల్లిశుసాహెబుఖువారు వెగుగారు
శిరంవికికెం తారతాం కట్టి కేశవరాయనికి పాగనందించి యీతారీ
15. ఖుం మియుదలుఖాని [Page 15] శా॥ శకం ౧౬౩౭ దగు మన్మథ సంవత్సరంపై
శాఖయీసం వలు పర్యంతవలు యేలెను. అటు తర్వాత శివు అబ్దుల్లా
సాహెబులవారి ఆఢినరుతాగా వారిదివానవచ్చి గ్రామానకు తారతాంత

ట్టించెను రుస్తుంఖాన్ అనే ఆయన ఒ రం పత్త్యము నిర్వహించి వుంచి వందం న తను
శా॥ శకం ౧౬౩౦ దుర్ముఖి సంవత్సర చైత్ర మాసము వరకు రాజ్యమేలెను. అంతట
కాదరవాండ్లు శత్రువులు దావదు ఖాం యుద్ధము చేసే వారి కంచ నబ్బావి శిపుఖా
శిరు అయిన దిగసు తయి దరావు ఖానుడు కందనవారి శిపంచుపట్టి వుండు
గా వారి తరపున దాయం ఖానుడు శిరు పా శకం వస్తి తాంరగారయిత ట్టించినా
డు. తరువాత ఆలినరావలి ఖాను యేలుబడిలోనే శిరు పాశ సమతు పారుపత్త్య
ము చేశినవారు రుస్తుంఖాన్ తరువాత యి నాయతు ఖానుడు, రావాంజి కుంతు
లు తరువాత అమత్తానుడు కృష్ణమాచార్యుల వారు పారుపత్త్యములు
చేశినారు. అంతట శా॥ శకం ౧౬౬౬ అగు రక్తాక్షి సంవత్సరం లయిన
రాం ఖానుడు నిషాయిన తరువాత మ శా॥ శకం ౧౬౬౮ ఉక్రోధి సంవ
త్సరం లగాయతు యిబ్రాం ఖానుడి నావూరు దుల్లా ఖానుడు యే
లుదు నేటప్పుడు కాన్ని నాకులు లక్ష్మీకాంతు అనే ఆయన పారుపత్త్యం చేస్తూవుండె
ను. తరువాత ప్లవంగ సంవత్సర కార్తీక శు ౧ శం అరంభ్యం దుందుభి సంవత్స
౬ సాల్దిముల ~~...~~ [Page 16] వారి పారుపత్త్యం చేస్తూ వుండిరి శా॥ శకం
౧౬౭౮ అగు విరోధికృతు సంవత్సరం వరకు అల్లాప్ ఖానుడు యేలుబడి
సవాధిత్ అయిన తరువాత శా॥ శకం ౧౬౭౯ పరిధావి సంవత్సర చైత్ర
మాసం మొదలుకాని ఆషాఢ మాసం వరకు అల్లాప్ ఖానుడి తమ్ముడు
రహదుల్లా ఖానుడు యేలు కొన్నాడు. తరువాత శా॥ శకం ౧౬౭౯
పరిధావి సంవత్సర ఆషాఢ మాసం మొదలుకాని శా॥ శకం ౧౬౮౦ అగు ప్ర
మాదూత సంవత్సర మాఘ మాసం వరకు అల్లాప్ ఖానుడు వా వూరు దుల్లా

వచ్చి తుమ్మపాదురు యేలినారు. తరువాత శాలి శకం 1628 ప్రజోత్పత్తి సం
వత్సరమందు మాచర్ల తుమ్మపాదురు వచ్చి పోయి వున్నందున తెంపలి నైరావి
దుర్గం ఖాలిగా వున్నదనుగనుక మలుఖపరుఖుంగు తాలుకా రాజా తెంద
నపాలు కాగానే యింతలో అంగీరస సంవత్సర శ్రావణ మాసములు మడుతు
మాచర్ల తుమ్మపాదరు తెచ్చి దుమ్మలన వరుఖానందు శ్రీ రాజేలు నలంఖిత
రూపకు వచ్చి అక్కడ నుంచి పొంఖు కూర్పులాని వచ్చి రాజా వేసుకున్నాడు
మలునవరుఖానందు శాలి శకం 1673 అగునే విరోధి సంవత్సర కా
ర్తీక మాసం మడుతు యేలినాడు. యీ మలునవరుఖానండి యేలుబడి
17. లోనే తారణ సంవత్సరమందు ఆర్కాటు శుభ్రాయమున గద్దాలు మనసారన్న [Page 17]
తాలూకా యుగ్ర గుంట్లలో వున్న రాజా కొంతదిలో వచ్చి వారి సరదారుడు
కూర్తు యిప్పయి గ్రామ రయి పొయింపాని పోయినాడు.

తరువాత నవిరోధి సంవత్సర అచ్చాడు ఖమ్మకాయి రాఖిన
ఖాదరు వచ్చి పాయింపాని పోయినాడు. యీ యుద్ధం మలుఖానందిప్పు
ఖుత్యాం ఆయినది మొదలు వారి యిందుకింద పూర్వం నడుస్తూ వుడరె గ్రామ
ములు వాన్ని ఖిలంగా వేసి అలా వీ దా పరగణాలలో కూర్పి వ్యవహారం
వేసువాని పారంపు మలునవరుఖాను యేలుబడి నాటికి శిరువాళ కిందనడుస్తా
వుండ్డి వాన్ని గ్రామములు వుండగా మాఖు మలునవరుఖాను గంగారు
వాన్ని గ్రామములు అలా పొడా వేసి పరగణాలు తువాన్ని ఖాంఖీకలు యిస్తా వచ్చి
నారం గ్రామంలో వృప్పువురి కినందున గ్రామపెత్తం విడిచి యిత్తడికి దక్షిణ
పిరంగి గుండు దూరాన గ్రామం కట్టు వాన్నారు. ఈ శక వరుషములు

౧౭౧౪ అనుపరిధావి సంవత్సర మార్గశిర మాసం మొదలు యీవల
వరకు ఖానువారు తండ్రియైన అల్లఫ్ఖానుండి యేలుబడి అయ్యేటప్పటికి
శిరువాళ్ళ కింద ఖరంగు తూరుపున్న గ్రామములున్ను ఆయన ఖాటో మొరి
గ్రామములు అగ్రహారాలు తంఖా గిరులు యిచ్చినాడు యీయన
యేలుబడిలో శిరువాళ గ్రామం ఒయ్యి వఖుమో గుత్తి నియ్యర తంతంఖా
గిరు యిచ్చినందున అగ్రహారాదిసంతతులున్ను వృత్తి ప్రపాటె గాదు
[Page 18] గుండికేశవనాడు దారం మంతు పోయినాడు తా ఇశత వరకుపావు
లు ౧౭౨౩ ప్రమాదూత సంవత్సరం మొదలు యీవల తండ్రి అల్లఫ్ఖానుండి
ప్రమత్యాంలో ఖరంగు తూరుపున్నది పోరిసర్కారు అమానీ పరదేశి అనే ఖి
ఖాందు ఇరగుంట్లు కాపురస్థుని మాన్యమున్నది —
యీగ్రామాన తూర్పు దిక్కులందున్న ఫ్రాంతి గ్రామములు వివరం
౧ పూర్వభాగమందు రెండు పరుగుల దూరాన వెలమ వండెల తాలూకా పెద
తంబాలూరు —
౧ ఆగ్నేయభాగమందు పరుగుదూరాన చిన తంబాలూరు -
౧ దక్షిణభాగమందు మూడు పరుగుల దూరాన శిరువాళ తాలూకు గుంపన
మాదివాన్ని —
౧ పశ్చిమభాగమందు పరుగు దూరాన రామిరెడ్డిపల్లె అనే గ్రామం యీ
యీలాకా శిరువాళ
౧ వాయవ్యభాగమందు అరపరుగు దూరాన గోవిందపల్లె యీలా
I ఖా శిరువాళ — [Page 19]

పూర్వ భాగమందు పరుగు దూరమయిన వనస్తారం అనే గ్రామం వయ్యా నైరుత్య
భాగమందు పరుగున్నర దూరమయిన వనస్తారుయుసం తంపత్తి అనే గ్రామ
మయి యిలాఖా శిరువాళ-

౮ ఈ గ్రామాన వుండే దేవాలయముల వివరం ~~ము~~

సొంతగ్రామునకు పెత్తమందు -

౧ సోమేశ్వరుని దేవాలయం —

౧ అంగడి నృసింహస్వామి దేవాలయం —

౧ గ్రామానికి తూర్పున చెరువు గట్టు వద్ద సిద్ధేశ్వరుని దేవాలయం -

౧ చిన్న దగ్గర అనే నృసింహస్వామి దేవాలయం -

౯.

ఈ గ్రామం వ్యవసాయమందు పండే ధాన్యాదుల వివరము -

౧ జొన్నలు -	౧ అలసందలు -
౧ సజ్జలు -	౧ నువ్వులు —
౧ అర్కలు -	౧ ఆముదాలు —
౧ రాగులు -	౧ ప్రత్తి —
౧ కందులు —	౧ పొగాకు
౧ వుల్వలు	౧ శెనగలు -
౧ పెసలు	౧ ఆకుతోటలు —
౨౦ ౧ అనుములు	

[Page 20]. ఈ పూర్వికులు భా
గమందు కొప్పవెలుపల వున్న తెలివెలుపు యిప్పుడు మున్న తాశివే

ఉంపేశ పూడి పోయి వున్నది ఆ పేరు వృత్తగాం మరత్ప్రతు చేయిన్నా
నిరంతరం వ~~కుటుంబ~~ వం యన్నై రులు తరతరాయలు నల్లవి స్మరించి
ఆ పేరు వృకింద జరా వినిని అవుతున్నది —

---

1. [Page 21] కైఫీయత్తు కసబా తాలూకు శిరువాళ్ళ పరగణాలో
యాదవాడి అగ్రహారీకులు వల్లూరి వెంకటాద్రి సంవత్సరయుల వారుయా
వారి వెంకటాచల తేదా తేనల్లూ రా వరాదల్లూ వారు వ్రాయించినది —
వేదార్థ దక్షిణాది స్వర్గే అఖండ బ్రహ్మాండ వ్యాపముల దక్షిణావారాశి సం
విరాజ్య ముందు స్థాయుంబంది మనువ్రాల దిక్పతయుగం మొదలు వాన్నేవ
స్వతమును వ్రాశ్ర్ తం యుర వైయని విందారు నరయుగ వందు త్రేతా
యుగాం త్యాం పర్యంతం వయనారాయణాద్రి అనే పేరు కలిగిన నారా
యణాశ్రమం వ్వు ఆగ్నేయ భాగమందు 12 ఆమడల దూరమున
శ్రీశైలమ్ము నైరుతి భాగమందు 17 ఆమడల దూరమున శ్రీ అహో
బిళ నారసింహ క్షేత్రమ్ము పశ్చిమ భాగమందు వత తేవిన్నర ఆమడల
దూరమున కేశవ అరణ్యాలయున్న ప్రకరము యందు పూర్వమున
నారాయణాద్రి అనే పేరు [Page 22] కలిగిన యాదవగిరి రా
ఇదాని యందు రత్నశింవరాసనారా రుద్రె యూ యాదవగిరి వలయ

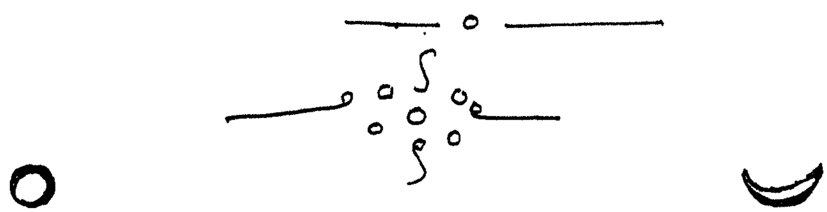
ములయున్నారు ఆమరుల దేశము చెందుశేఖర రాయల మొదలుకొన్న
వేళలో వచ్చినాటి సమయమందు చతురంగబలసమేతుడైన వచ్చిన
అరణ్యప్రదేశము తన మృగయా వినోదార్థమై వచ్చి వ్యాఘ్రాది క్రూరమృగ
ములను సంహరించి అక్కడి వృక్షఛాయల యందు విశ్రమించుచున్నారై
నిలిచియుండిన సమయంలో ఆ స్థలమందు గ్రామనిర్మాణము చేయించుటయు
నభిలషించి మంత్రులయిన వారికి ఆజ్ఞయివ్వగా అదే ప్రకారం అక్కడ
పరిశోధించి గ్రామనిర్మాణం చేసి ఆ గ్రామమునకు యాదవపురి అనే పేరున్ను
మరికొన్ని నామములుగా నిర్ణయించినారు. ఆ గ్రామమునకు దినదినాభివృద్ధియై
అందుశేఖర రాయుని రాజ్యం సమాప్తి అయిన్ను తరువాత నన్నిక్కి
దినములు ద్వాపరమందు చంద్రవంశపు రాజులు అయిన భరతవంశశా
ఖలు శంతన విత్ర వర్మి చిత్రాంగద విచిత్రవీర్యులు మొదలయిన రాజులు
ఏలుబడిలో వచ్చి తరువాత గ్రామం వృద్ధి పర్కి పాండురాజు అయి

23. పది [Page 23]

కలియుగములో వాన్ని దినములు జరిగిన పిమ్మట
పూర్వమందు యాదవపురి అనే గ్రామం వుండెనో అది స్థలానకు సామీ
ప్యమందు దక్షిణపశ్చిమ దిశమందు నరగాల్లులు ఆలయములు ఆ పూ
ర్వపాటి పట్వారి పల్లె వుండె ఈ సంవత్సరమే సార్థకమై తాగుదుటి వీరములు
కల్లువాని వుండె వారు అక్కడ గొప్పల కొమ్మ దళ్ళల కొన్న నిరుపత్రమైన
వాటి గ్రామపరుగు సమృద్ధిగా కలిగి బలసమృద్ధియై ప్రభులు ఆకసా
క్షిములుగా తామిందుండు నల నరగాల్లు ఆ పశుమందే రాజ్య ప్రభావులతో

కూడా నివాసం చేసుకొని వుండిరి గనుక అది వక గ్రామకర్తం వుండ్డగా ఆ గ్రామం వుయ్యూయా
దవులవారు అని గన్నగా ముంచులు వాడుకొనేవారు తరువాత విద్యానగర సింహా
సనాధీశ్వరులైనవారి వీర దేవరాయలవారు రాజ్యపరిపాలన చేసేటప్పుడు.
ఆ ప్రాంత నాగర్శింహా స్వామి నికే విఘ్నపట్టి అవరాధి క్షేత్రమందు తరువాత విద్యాన
గర పట్నం వుంచి తూడా వచ్చిన బ్రాహ్మణ శేష విద్యాప్రవరులనుల తంప్రేతి దివస
ముందుగ యాదవులవారు అనే గ్రామం పండ్లు తాంబూల వృత్తులు వృత్తి ౧కి ము
ఖండుగలు మిన్నపలోకి తోటలుమడిన్ని యూ(ప) [Page 24] కారవులయే
స్థలం చేసి యూ(ప్ర)కారములు శాశ్వతములుగా ఇచ్చుకుగా అనియెనపవేత్రో
(త్రి)యాగ్రహారమునుపించి దానగ్రహీతం చేయించి యిచ్చి తామ్రశాసనము
వ్రాయించి యిచ్చినారు యిప్పుడు ఆ శాసనములు అగ్రహారికుల వద్దనే
ఉండెవు యందుచేత సంస్థానం లోపుల కట్టించి తంతరదగ్గ సా
సనములు యూస్తలం వుంచే కునేటందు తద్దెర్వేటు వాలతనయూ
గ్రహారికులు ఇద్దాంతులైన వారు అరపన వారాల్లో వుండ్డగా వారివద్ద తను
పూర్వనాటం ఉంచి వుంచి వున్నారు అని అగ్రహారికులు అయిన యాదాటీ వెం
కటాచల అవధానులు మొదలైనవారు చెప్పినారు యూ(ప్ర)కారములుగా శ్రోత్రి
యాగ్రహారమై బ్రాహ్మణుల తుమరు తూవుండ్డగా సదాశివరాయలు తరు
రాయలు విద్యానగరమందు పట్టాభిషేకం చేసినారు దుష్టై రాజ్యం చేయుచున్నప్పు
డు శకం వాకిసేమనందెల బిన అవుమ యిచ్చి దేవరాయలు గార్కి నాయంకరం పు
పాలించిరి గనుక బిన అవుమ యిచ్చి దేవరాయలుగారు యాదవు [Page 25] లవా
రు అగ్రహారికుల చేత తప్పూర్వమందు నగరికి కావే శ్రోత్రియంవలె దలైవి అన్ని మూ

మిచ్చి సర్వమాన్య క్షేత్రముగా వారివలగా యిచ్చి శిలాశాసనం వ్రాయించి యిచ్చినారు.
గ్రామం మధ్యను శాసనం వరఖరువున్నది. ——

శుభమస్తు నమస్తుంగ శిరశ్చుంబి చంద్ర చామర చారవే త్రైలోక్య నగరారంభ
మూలస్తంభాయ శంభవే॥ స్వస్తిశ్రీ విజయాభ్యుదయ శాలివాహన శక వరుషం
బులు ౧౪౮౬ అగునేటి రక్తాక్షి నామ సంవత్సర శ్రావణ బ ౧౦ సోమవారం శ్రీమద్రాజాధి
రాజ రాజపరమేశ్వర శ్రీ వీరప్రతాప శ్రీ సదాశివదేవ మహారాయలు విజయ
నగరమందు రత్నసింహాసనారూఢులై పృథ్వీసామ్రాజ్యం శేయుచుండంగాను
శ్రీమద్యజనాధి షట్కర్మనిరతులైన శాస్త్రానుభవ సమర్థులైన యజనాది
అగ్రహార సింహాసనాశేష విద్వన్మహాజనాలకున్ను ఆత్రేయ గోత్రోద్భవులైన సూర్య
వంశాధీశ్వరులైన దానవినోదపరాయణులైన నందేల సింగరాజుగారి పౌత్రు
26. లున్ను [Page 26] నరసింగరాజుగారి పుత్రులున్నైన శ్రీమన్మహామండలేశ్వ
రనందేల అవుబళయ్యదేవమహారాజులుగారు కొండంనవుర్త్రింబయి
చ్చిన ధర్మశాసనక్రమమెట్లున్నదంటే తమ సదాశివదేవ మహారాయలు నాయంక
రానుపాలించిన శిరువాళ్ళ సీమలోని విలాయపాడు అగ్రహారాన నానాశ్రోత్రియం
పెదబలుగాను సర్వదయున్ను యీ తదాతిథి పుణ్యకాలమందు నరసింగరాజుర
సులపతి రాజు అవుబళరాజుగారికి పుణ్యముగాను బలుఘర్చే శమవనాధీశ్వ
రులైన పాండురంగ విఠలేశ్వరుల సన్నిధిని సర్వమాన్యముగాను ~~[illegible]~~

~~[illegible]~~ దీని వ్రాసి యిచ్చినంతవరకు ఈ పుత్ర పౌత్ర పారంపర్యముగాను
చంద్రార్క స్థాయిగాను అనుభవించుకొనుటకేది ఈ ధర్మశాసనానకు
ఎవ్వరు తప్పినాను వారు తమ తల్లిదండ్రులను గురువులను బ్రాహ్మ
ణులను గోవులను వారణాశిలో వధించిన పాపమునకు పోవువారని వ్రాసిన ధర్మశాసనము.

- [illegible] -

ఈ ప్రకారం ఈ [illegible] రాజులు [illegible]
[Page 27] [illegible] తరువాత [illegible]
[illegible] ౧౬౭౨ [illegible] సంవత్సరము [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ౧౨౧౩ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] [Page 28]
ఈ ప్రకారము [illegible]

కె వృత్తులున్ను ప్రాకారములున్ను విడిచిపెరాలు మరామత్తులు చేసి పోయినారు.
యిప్పుడు నాల్గుయిదు ఆరంవృత్తులవారు మాత్రం వున్నారు శాలివా
హనశకవరుషములు ౧౨౧౭ ఉగాదు వెంకటాద్రి తసంఖ్య క్షేత్రము ౧౫ లు వ
ర్తింత్రములు యిల్లా ప్రకారము నవాబు ప్రభుత్వ ములు యీ ఖరుగు చూపున్నది.
యీగ్రామమునకు పశ్చిమము వంశములు తప్పుద మయిన గ్రామానికి తూర్పువైపు
న చెరువు గాప్పు పెరంపుమెంటు తాలూకా యిప్పుడుంపోయిన్నది మత్యకట్టిన వు
ఖురాలు మర్రిపల్లె చింతలపల్లె రెండున్ను గ్రామముకిందనరుసంగ్ర వున్నవి.
యీగ్రామమందు వున్న దేవాలయములు —
1 మాధవస్వామి —
2 శివాలయములు —
1 భైరవుల మంటపము —
1 పూర్వపు దేవాలయముల తూర్పున వింట్టు మాధవ నురామ తీర్థం నృసింహ స్వామి
ది.

1 నృసింహస్వామి దేవాలయం వద్ద వేంకటేశ్వర దేవాలయం.
[Page 29 to 34] are left blank.

35. [Page 35] తైపిల్యాతం కురుంగుంటుపల్లి యిలాఖ శివాలయముమఖ్యారు
కుల్లార్పి ఖాతిలు ఆరువేల వారంతి మల్లరాజు బలవంయ్యప్రాంతాలు పాయిం
జరగది ——

దక్షిణ వారణాసి సాక్షి ప్రవలు నక్షత్రాలు కదేశమందు శ్రీశైలము మహాక్షే
త్రముకు దక్షిణ ద్వారమైన శివక్షేత్రములకు ఆగ్నేయభాగమందు

యెరాఖన పరివింత స్థలములను పినాకినీనదికి దక్షిణ భాగమందున మహాపర్వతములు కలదు. ఆపర్వతములయెంలనగు ఆకృతియై యున్నందున కరిగిరి యని అందుపైన విలక్షితమగు పుత్తోం స్వాద్రం ద్రుంభ మగునంత నరసింహం అని ప్రఖ్యాతి ప్రఖ్యాత మందు వాడుతుంటూ వ్యవహారం. యీపర్వత సామీప్యమైన స్థలము పూర్వముల మంవరంధరం జ్ఞాపైవుందగా యీపట్లాం శారదాశ్రమం అని చెప్పుతుంట్లు స్తారు త్రిలోక సంచారి యైన నారదునికి ఆశ్రమం నిరూ

6. పణాయలట్టు గానచెప్పినంట్టి పూర్వముల నారదముని [Page 86] యీశాస్త్రములలతెం వచ్చినప్పుడు పినాకినీనది తీరములగనంత శరిగిరి అనే పర్వతములకెం పూర్వభాగమందున నదీతీరమందు మల్లికోటేశ్వరుడు అనే యీశ్వర లింగములను ప్రతిష్ఠచేసినాడు. కొంటట్టి యీస్థలం నారదాశ్రమం అని పాతకవదానకెం పోతువచ్చినది. గుర్రంవాండ్ల తల్లివంచి బాపునది అనే దీనకుచేరు వచ్చి శరిగిరి తూర్పువైపున ఉత్తర వాహినియై వచ్చి మల్లికోటేశ్వరుని దేవస్థానము వద్ద పినాకినీనది సంగమం అవుతున్నది. యీస్థలమందు శరిగిరి అనే పర్వతానకు మధ్యరంగమందున మహన్నహా వున్నది. పర్వతానకు పశ్చిమభాగమందునను సావిలాష్యములు అనేక విశాలధరం కలదు.

ఆ కాలమందు అనేసరాదారమంద్వ యీరాయై సంవత్సరముల కుమయిన పుత్తల్లతావరలు వుండె విన్ని తాము మరాఖనా నని కురుగంటిపల్లి హరిరెడ్డి అనే వారు యీరాయై సంవత్సరముల వాండ్లు చెప్పినాదు పూర్వము కుయీం పరాచరము దివ్యపుష్కరిణిగా వీర్లుడక పూరి తపోవనంటే దివ్యపైన చెప్పిన కరిగిరి.

గంధర్వకన్యకలు నాగకన్యకలున్ను కూడా
37. [Page 37] అనే పర్వతములయొక్క గుహామార్గాన నుత్తరంగా ఆదియాత్రా
ర్హులు వేళ ప్రతిదినమున్ను వచ్చి యీసరోవరమందు జలక్రీడలాడి
పోతూ వుండ్డేవారని పూర్వులు చెప్పుతాలయూవున్నట్టుగా ప్రతీతముగు
లూర్ధ్వలోకములు వారు కుంట్టున్నారు. పైన చెప్పిన నారదప్రతిష్ఠయయిన ము
క్తిరాటేశ్వర లింగానకు అష్టదిక్కుల యందు అష్టలింగములు ప్రతిష్ఠ
జేసిన్నది —

యీలాగంట్టి మహర్షులకు తపఃప్రవేశములయిన తరు
వాతను సామాన్యులైన పదములు కామితిశన [illegible] వల్లను పూర్వము
పాండవవంశోద్భవుడైన నందనచక్రవర్తి మరి నిర్ధిరాళ చాళుక్యవారా
యిన్ను రాజ్యపరిపాలన చేశేటప్పుడు యీ సాంవిరాష్ట్ర స్థలములయం
దు గ్రామములు నెగడిరాగా అప్పుడు పైన చెప్పిన కర్నిగిరి అనే పర్వతము
ఆగ్నేయభాగమందు కురుంగు దూరమున పొత్తపి అనే గ్రామములు ప్రతి
ష్టించి ఆదిములు స్థలాలు గామమూల్ట పుట్టు సాంవిరాష్ట్రమందు గ్రామము
38. లు [Page 38] పొత్తపి నాడు అనే విఖ్యాతిని పొందినారు. తరువాత
మునుతి కొన్నిదినములు జరిగిన పిమ్మట్ట మల్లిదేవుడు సోమేశ్వరదేవు
డు అనే వారు యిద్దరు రాజులున్ను పొత్తపి దేశం యేలుమున్నిందు గాను
శాలివాహన శకవర్షంబులు 1050 గ్రు ప్రమాదిసంవత్సరమందు నెల్లూ
రి పట్టణమందు సింహాసనస్థుడై రాజ్యపరిపాలన చేసేటప్పుడు వుంట్టి
శ్రీ మన్మహామండలేశ్వరులైన కాంచీపురాధీశ్వరులైన ఖుఖుఖల
తిరనల్ల శిద్ధదేవ మహారాజులు [illegible] మాంక్షేమేతనుక

రాజుల యొక్క మంత్రి(ప్ర)ధానులైన రేచణపెగ్గడను పోతనపెగ్గడను మొదల
లైనసమస్తసైన్యములుం తోడుకొని దండుం దెరలివచ్చి తిరిగిరికి యీశాన్యభాగ
మందున పాపులూరుసమీపమున వినాశనినదీతీరమందు దాంగలసాని
ఆనే గ్రామసమీపమున తమ వచ్చి వుండగా పొత్తపిదేశం తెలుగుపూర్వము
ల్లనేమూరు దునారవేశ్వరదేవుడును ఆనేరాజులు యుద్ధరంగమున చతురంగబలము
లునం తోడుకొని కరిగిరిపర్వతానకు పూర్వభాగమందు [Page 39] శా
పునదీతీర్థానదునదంబువలన త్రిపురాంతకేశ్వరుని దేవస్థానమువద్ద వెలంది గిద్దం
డుగా రాయబారులవల్ల సంధి వాతపాయెనందునను వుభయసైన్యములవా
రికిన్ని పోరునది ఆనే నాయంకరిగిన వెయ్యేండ్రు హిమాదినిమహావతిసంవత్సరస్థ
శమందునను ఘోరమయిన యుద్ధములయినది ఆసమయమందు మల్ల
వల్లసిద్ధరాజుగారి మంత్రి(ప్ర)ధానులు రేచణపెగ్గడు పోతనపెగ్గడుఆ
నేవారుఆన్నదమ్ములు వుభయులునున్ను మహావీరులై యుద్ధరంగమునం
దు నిలిచి ఎదిరిసైన్యమున ఆనేతమందిని పొడిచి పోట్లుపడి మహోత్తమై
యుద్ధము చేసి పొత్తపిదేశంధిక్క గాత్రైనమల్లిదేవుని ఆనె వారల వుభయులను
విరదంలుగా చేసి ప్రోడించి ఖండఖండంబుల విరసల్లసిద్ధదేవమహావరరాజుల
వారికి వీరవిజయలక్ష్మిని పొందచేసి తాము వీరస్వర్గప్రాప్తులైయిరు. యీ
సంధివిగ్రహారేచణపెగ్గడ కుమారుడు సంధివిగ్రహారేచనపెగ్గడు [Page 40]
తమతండ్రి అయిన సంధివిగ్రహారేచమంగపెగ్గడకునుత్తమపుత్రదానధర్మ
కుటుంధర్మములుగానవచ్చిన విష్ణు(వు) విష్ణుప్రీతిగా ప్రతులు బ్రాహ్మణుం
లకు ధారపోసియిచ్చినాడు యిందుకు తూర్పుముఖ యీ(ం) శాసనములుగాంపా

శిథిలమై వున్న శిలాశాసనములు సదరహు దొంగలసాని గ్రామానికి దక్షిణ భాగమం
దు సాంవిలాన్యములుగానె పినాకినీనది తీరమున పాడయిన దేవాలయముయం
దుటం నిల్పవేసి వున్నది.

తత్పూర్వమందున కరిగిరి పర్వతమునకు పశ్చిమ
భాగమందున పినాకినీ తీరమందున సన్నపల్లె వక్కంటివెగడి వుండెను ఆ
పల్లెపేరు కరిగిరి అని వాడుకబడి వుండెను ఖంఖుఖలవీర నల్లసిద్ధ
రాజువారు సోమవంశ క్షత్రియులు విజయనగరం నుండి వచ్చిన తరువాతను కరిగిరి గ్రామం బస్తీవేసి
నారు ఆగ్రామానికి పశ్చిమ భాగమందు మాధవస్వామి దేవాలయం
కట్టించి అక్కడపేట కట్టించినారు అది మాధవరాయని పేట అని చెప్పు
41 కునేవారు ఆపేట మాధవస్వామికి [Page 41] నిత్యోత్సవాది సమస్తో
త్సవములు జరుగునట్లుగా ఖాయిదా చేసినారు నల్లప్పుడు శత్రువారైవ
వారు మాధవస్వామి వాహనములు ఖిలమైపోయి యాసుదరానమున
వున్న కరిగిరి అనే గ్రామ పర్యంతరం పశువాపుండేది గనుక అని చెప్పుకుంటూ
వున్నారు అప్పుడు కరిగిరి పట్ల వాసులు అయిన వారు కరిగిరి అనే పర్వ
తమునకు పూర్వభాగమందు పూర్వమున నారద ప్రతిష్ఠితమైన
మార్తిరొపేశ్వరుడు అనే యీశ్వరాదేవాలయం తలదుగనుక పశ్చిమ
భాగమందు విష్ణువయిన శ్రీవరదరాజస్వామి దేవాలయం కట్టించినారు
మరిన్ని ఆదరినికున్న భైరవదేవర విగ్రహం వున్నది ఆ సాంవిలాన్య మందే బ్రహ్మసూ
త్ర లింగం తనే యీశ్వర లింగం ప్రతిష్ఠించినారు యిందుకు పూర్వభాగములు
నవశక్తి విగ్రహాదులను కలయంతట్టించి ప్రతిష్ఠ చేసినారు కరిగిరి గ్రామం

[illegible] Page 42 [illegible]

[illegible] Page 43 [illegible]

1123 [illegible]

సంవేయించినారు సదరదేవాలయం శిథిలమై వున్నది కరిగిరి నారాధనా
యని పేటప్రభులవైన సంతానపు పొత్తపిలనే తేసం మాంస్థకరయు ఇనే దినెకలయు
ఉపతూవున్నది కరిగిరి గ్రామంపేరు కూడా కొన్ని దినములు మళ్ళీ ఉయిపం
డెను తరువాతను టి నాటి నిండి వెంకటి విస్తరించ్రూవారం వచ్చి త్రవా
మాదులున్న కరిగిరి ఏకశ్శిలానను కురుంగుదూరచయిన యిప్పుడు నారు పాడు
పాలిదేవరలో తరు కవ్వెత్తి న మహా ముల్లో న పూర్వ్వయిన శిద్దరామయ్యగారు తాం
వ్రాయిన గొప్పవైరవ్యగండి తెగి వచ్చిన వెల్లవ నున్న రెండు నతల కరిగిరి
గ్రామంలో వుండే వెలుపుష్కిని వెళ్ళి యీగ్రామంవయున్న యిందు తీపశ్శిలాన
వున్నమాధవరాయని పేటాన్ని యీరెండు గ్రామములున్న ప్రవాహ
ము తో వయిరిగి పోయినది. తరువాత గ్రామముల యొక్క వూశిపు
44. లయసుప్రజలు మండ [Page 44] మరాయని పేటవారం ఆ పేటసెత్తమ్మ
పశ్చిమంగా సామాన్యులైన వీరిరత స్థలమందు గ్రామంయిర్మించి
స్తకాన్నారు అదియిప్పుడు మాధవరాయని పేటంటున్నారు మాధవ
రాయస్వామి అనే దేవుణ్ణి తదారభ్యం పూజలు లేకనే దినే శిలంఅవు
తూవున్నది. యిప్పుడు దేవాలయం మాత్రం నాంతశిథిలమైవున్నది.
మూలవిగ్రహంవున్నది కరిగిరి గ్రామంవద్దదేవాలయం ఫలులూ మాధవ
రాయస్వామికి పూజలు తదారభ్యం నడవక నిలిచిపోయినందున దినే దినే
దేవాలయంశిలమై యిప్పుడున్న అదే ప్రాకారములుగా వున్నది యిందులో సా
మాన్యమున ఉండే బాలబ్రహ్మేశ్వరుని దేవాలయం మున్న శిలమవుతూ
వచ్చినది యీ దేవాలయముల లోవుండే ఉత్సవ విగ్రహాలు క్రమముగా తీసు

కాని పోయి తిరుమలలో దేంవే ప్రవేశనారణి స్థలశబ్దులు చెప్పుతూ వున్నారు.
కరిగిరికి ప్రుత్తరం పినాకి నియేరు ఉత్తర తలబాయివాన వద్దారిరవం స్వామిదే
45 వాలయం అనేది వేశిలలతో [Page 45] యిప్పు కేవలం శిలాసదనం ఐయినది.
దేవాలయం ఉరుగు ఆనవాలు యింటి కలుతల్పం మాత్రం. తెనుంఖరం తూంవున్నది.
ఉత్తరేఢ శిలాశాసనం 1 సదరం వారు ఖిలపు పాశ్శది మాత్రం విల్వాపాతి ఉన్నది. కరి
గిరిగ్రామంపేట సమాపాండు ఐత్తార్య వరకు ఆగ్రామానికి దక్షిణానై పునపాలంషూ
దంత క్రోసు దూరమయిన కురుకుంటుడు అనే బోయవాడు మకుటీశతల్పి
వాని కాపురం వుండెను. ఆగ్రామం పాడు అయిన తరువాత సుగ్రామసంల
వాండయిన వప్పయీ బోయవాని గుడిశ వద్ద గృవరలు తల్పివాని కాంపురము
యి వుండిని గ్నుత్తిది మకుపల్లె అయి కురుగుంటపల్లి అని వాడికై అయినది ఖి
న్నరెడ్డి అనే కొంపు కరిగిరికి పశ్చిమాన ఆరక్రోసు దూరమయిన మకుపల్లెక
ట్టువాని వుండగా అది చిన్నపరెడ్డి పల్లె అని వాడుకుంటూ వున్నారు. వానమల
46 వన్నారెడ్డి అనే వా [Page 46] ండు కరిగిరి విడిచి ఆగ్రామానికి దక్షిణంగా
ఒక క్రోసు దూరమయిన మకుపల్లె కట్టివాని వున్నాడు గనుక వద్దిపన్నా
యిగారిపల్లె అని చెప్పుకుంటూ వస్తారు. మరియు తపాంత కొంటికొప్పు
కొండమరుసు అనే వాండు కరిగిరి విడిచి గ్రామానికి దక్షిణం ఒక క్రో
సు దూరమయిన మకుపల్లె కట్టినందున అది కొండమరుసుపల్లె అని చెప్పు
కుంటూ వస్తారు. ఈ గ్రామానికి పశ్చిమం సామిప్యముండే పల్లె గట్టు అనే
తెల్లని రాళ్ళ గల దిమ్మ సన్నిధి కట్టుపున్నది కరిగిరికి యీశాన్యాన వినాకిని
నదికి ప్రుత్తరం మకు కొండ పెరుపేవి కొండ ఆకొండ పేరుపున బోయమద్ది.

తేటిఅనేవాడు 1 కొలంరెడ్డి అనేవాండు ప్రభయలు వచ్చు పల్లెకేప్రియాంబకం
ఋత్వాంబ్లి క్రొంపురం వుండెరిగన్నకే అదిమ దగ్గతోటగద్దఅనే వాండు తెలు.
వచ్చినది ఆపల్లెవద్ద కలంటుకాలు౦రెడ్డి అనేవాడు తవ్వింపినది గన్నకాలంరె
(Page 47)
47. డ్డి కలంలుఅనే వాడికేవచ్చినది యీపల్లె కరిగిరిగ్రామానకు పూర్వ౦ సోత్రాపి త
సుబాగా వున్నప్పుడు మల్లదేవుడు సోమేశ్వరదేవుడు అనేరాజుల నా
డు రూపు అయినది. కరిగిరికి యీశాన్యభాగం అరపరుగు దూరమున
పూర్వమందు చోళదేవ మహారాజులు నాడు రూపు అయినది దొంగలసా
ని అనే పల్లె యీపల్లెల్లు అంతకు కురుగుంట పల్లె కసుబాపేశి యీమన్న
ఇకెండ రెపల్లెలు మఖరాలు కటిక కరంగరి పల్లెగోపాలపురం సహాగా నడుపు
రాంలూరెవచ్చినారు యీ(పు) రారం పల్లెలలూ కరాండు వారి యీగ్రామము
సోత్రాపి తసుబాపాడు అయినప్పటికిని సోత్రాపి నాటికి మలూసు శిధిల
మంకముతాలువాలూ వెల్లుతూవుండేది యీగ్రామానకు యెలుబడి
శ్రీమన్మహామండలేశ్వర గంగరసదేవమహారాజులుగారు శిధిలం
గాను యేతే పుట్లెటికీకాల మందు యీగ్రామం శిథిలమై కింద యేలినా
రు తరువాత తను వారంగల్లు(పు) ప్రతాపరుద్రుడు తదనంతరం విద్యా
48 నగరకింవర్తాసనాధీశ్వరులైన అరవీటి వీరశ్రీ [Page 48] బుక్కరాయ
మహారాయలు వెలదలువాని శ్రీకృష్ణదేవరాయలు వారిపర్యంత
ము విద్యానగరం రాజులు యేలుబడి కింద ను శిథిలం తాలువాలూ
కీ వెల్లుతూవుండేది. తరువాత ను వీరశ్రీ అచ్యుతదేవమహారాయలు రా
జ్యాం చేసేటి దినములలూ శ్రీమన్మహామండలేశ్వర పలకంచ్ఛేన తిరుమల

ఝ్యాదేవరు వారాఖులు గారి కార్యకర్తలైనట్టి రాఠ ఝల్ల వారు కైలాస
వాసులయిన శివపటం శివులూని కలగిరి గ్రామం వద్ద , మల్లేశ్వర దేవునికి
ప్రాణప్రతిష్ఠ చేసినట్టి వైష్ణవ నడి పేరు ట్లుగాను షెడ్యూల్ రచ్ఛ దుగ్గిరాల
శంకరప్పు ప్పుల్లప్ప గారులు లూరనాన్న యున్న ట్లుగా శాసనం ద్వారా తెల్పున్న
శిలాశాసనం కలగిరి లోనే పర్వతానకు తూర్పు వైపు నదీ సానిన చేసి
మందు ఖాళీస్థలం నారద ప్రతిష్ఠ లయిన మల్లికార్జునేశ్వరుని దేవాలయ
ములలో శిలాశాసనం వున్నది. శ్రీ వీర శ్రీ సదాశివ దేవమహారాయల
వారు విద్యానగరమందు పృథ్వీ రాజ్యం చేయు పాలన చేసె బెప్పు రాడు సరా
49. శ్రీవంశ ప్రారంభులు [Page 49] వారు ధర్మ ఖులుగారి మంత్రి లైన
ప్రముఖ రామయ్య గారి పుత్రులైన నాగరామయ్య గారి శివపటం శివ పద్మ మల్లి
శిగవదొండ చెప్పు భాగము నాగ రామయ్య గారి పేరులు పెలుగకు లిఖించినది తరువా
తనపేను గ్రాండ నగర రమలు నుండే శ్రీ రంగరాయ దేవ మహారాయ
లవారు పేరులు లిఖించినది -

తరువాతను వీర వెంకటపతి రాయదే
వ మహారాయలు వారు చంద్రగిరి రాయలు ఉండి రాజ్యం పాలన చేసె
ప్పుడు వారి పేట్ల నము శివపటం శివుడు పేరు తూర్పు వన్న రాద్దాం ఖులతి
రుప తిరామయ్య గారు చెప్పినారు.

తరువాత సంవత్సర ప్పుత్త్రర స్వామి ప్రము
ఖం తెలుగ తరువాత నుతెర్కాలయిన రామ పాదు ల్లాఖాన్ను వారి
తల్లినరాంఖాం ఫత్తెరించు గువారి దినముల్లో ఖాతాయిసంప్పైపాడు

గరిడమిట్టగవల్లిరాజులు అనే అయ్యన్నతురగుంటుపల్లె ఖిలారాజైనుండి ప్రార్థి
అప్త్యయం అరవరుగు దూరం దిరాదవపల్లె కట్టినాడు అది గుర్రాయపల్లె
అని చెప్పుకునే వారు తటికి శింగరిపల్లె 1 గోపాలపురం రెండు గ్రామములు
[Page 50]
పుష్పపురికి పోయిన వెల ఆగ్రామములు వారు దాక్షిణ్యంగా యల్లంపే
టు అనే పేరు కట్టుకున్నారు గవల్లిపల్లెకు పుత్ర బాగమందు చెరువు తవ్వా
యినాడు అది గుర్రాయచెరువు అని చెప్పుకుంటూ వున్నారు గుర్రాయ
పల్లె అనేది రాయప్రతాపుని సంవత్సరములు మాత్రం వర్తమానం వుండెను.
తరువాత గుర్రాయ తనయుం టికి గరిడమిట్ట అనే గ్రామానికి తెచ్చివేయు నత
రువాత నయ్యన్న గుర్రాయపల్లె పాలెగాళ్లు అయ్యిని యీపల్లెకు పశ్చిమం
తురగుంటుపల్లె పొలం లో పందుల రెడ్డి అనే రెడ్డి వారి పల్లె
కట్టినాడు అది నిన్నటి సంవత్సరములు రూపుగా వుండి తరువాత వాండు
గుర్రాయపల్లె తాకోటా చేసి పోయినాడు గనుక వాడు కట్టిన పందుల
వారి పల్లె నున్న పాలెగాళ్లు ఆయి పోయినది యింతకు పూర్వము సాదం
ఖానున వారుగారి నాడు యీగ్రామం పల్లెలు సమాగానుయాన్నాళ్లు
ఖాజీసైదు వయస్సు వారి అనే వాడు ఖిలాగిరు యిచ్చి వుండినందున ఆ వయ
స్సువారి సాహెబు వరకు కేరళ తురగుంటుపల్లె పాలం లో శిస్తు వెలిగా
57 యిస్తారు [Page 51] కుంట్లు మహామ్మదాయి ప్పించు మని గ్రామ
స్తులు వారు కుంట్రాయగారి చేపకె రెడ్డి ప్రార్థి దక్షిణం వేయిస్తారు కుంట్లల
మహామ్మదీయ అనపల్లి నారు అందులో కొంత మహామ్మద్ పక్కిరులకు
స్థలాన్ని అక్కడ దేవళము కట్టించి వున్నారు అది ఖాసీపల్లె అని చెప్పుతా

ట్టున్నారు. ఆ ఖానీలో యిస్తత చలములగాయతి కుంపిణీ యింగిరీజులు
హుదరువారి దారతవంలో శాలివాహన శకం 1723 ప్రమోదూత సంవత్సరం వర్కు
న్ను ఖిలంగు ఉన్నారు ఇన్నదిన్నై దుర్యస్తవాఖ్యాని కి శిలాశిలాశన దివేదన
పల్లెలలోనే నెల్లూరికి కమనంటి లింగంగుంటం అనే గ్రామం నుంచి వెళ్ళెంపులు
లేపు చేసి కోలంగుంటుపల్లెను ప్రత్యేకం పొప్రూరాసు దూరాన లింగంగుంట
అని పేరుగా పల్లెకట్టు కాని అక్కడ పట్టు వాల యెంకట్టి తుది సంవత్సర
2. పల్లెల పల్లెలూఫుండి గ్రామానపా. [Page 54] లందు నల్ల తూఫుండి
అంత్యం వాళ్ళ గ్రామం నుంచి శెట్టి కోశపాలు లువచ్చి సమాధానం చేసి నం
తయతి రిగి పల్లె పాడు చేసి నెల్లూరి కి వెళ్ళిపోయినారు. ఆ పల్లె పేరు లింగం
గుంటుపాడని యిప్పుడు ఆ పల్లె యొక్క గ్రామం నె త్తాన తంగుత్త చెప్పులేం
టూప్పన్నారు తర వాత నే వాఖ్యకడప రుయాజులు ఎల్లు లేనమిఖ్యానం ని వారి
యేలుబడిలో నుంచుకుంటు పల్లెగా పాని కి తూర్పు పరుగం మీదని
రు నాయుల్లు వల మారాలు నిబరించిరవందుల ఖాతరాహాను గోత్ము ల్లుత్తి
కల్లుత్తాలు కుదేశ రయిఖాను రకడిశ రయి ఖిగాలపు దవరరు వృత్తులు యీ
గ్రామం యొక్క పోలిలోనే ఖిలూ వేసి వృత్తుల చేరాలు వేసి వృత్తి
1కి ఖోనుపండి తెరాడాపదవారికి కుంటలు నిర్మాయిుంపిదాలపానంలో వృత్తుల
పదవారింటికి క్షేత్రయం అపరంజి రూకలు 10కి ఏరారివరాలు పది
53 ప్రకారం యేఖచిపానాన తుతిన్న దొర తెలు ఇచ్చివారి [Page 53]
వారి వృత్తులు వారు అనుభవింప్పు తేవుండ్లేలాగు నిష్కర్షవేశరి యీరు
కారంకి రుగుతూఫుండగా నవాబు వంశీకులు ఖానుబారి యేలుబడిలో

బ్రాహ్మణాష్టోత్తర అగ్రహారము తుయ్యేరు ౧కి సలనై వరాలు నిర్ణయించి ప్రాప్తిం
చి తీసుకుంటూ వచ్చినారు. శ్రీముఖ సంవత్సరం మొదలుకొని యీశ్వర సం
వత్సరం వర్కు యీ ప్రకారముగా ఖాంనది తరువాత వం పెయ్యాం ఖాచి
యున్న వారి యేలుబడిలో ప్రమాది సంవత్సరం లగాయతు చిత్రభాను సం
వత్సరం వర్కు నాల్గు సంవత్సరముల వర్కు ముట్లూరు పెదవెంకట్రావంరావుగారి
కి ముఖాసాతో యిచ్చి వుండ్రగా వారు అగ్రహారము నయాటూ సల్లనై
వరాల తీసుకుంటూ వుండిరి. స్వభాను సంవత్సరం లగాయతు ముట్లు
వారి యిఖ్తారు తప్పి రుద్రయ్య గ్రామస్థ కార్యదారులు తప్పిన వారి వల్ల
54. ఖాంధం యేలుబడిలోను విరోధి సంవత్సరం ముట్లు తమ్ము యరాటూ [Page 54]
గగడం అలనై వరాలు తీసుకుంటూ వుండ్రే వారు శార్వరి సంవత్సరం లగాయ
తు సాధారణ సంవత్సరము వర్కు యీరాటూ ఇదే పరంపర ఖదివాసి సిరూ కలకం
వారే వరహాలు యిన్నై తీసుకుంటూ వుండిరి ఖావందరు తప్పసరితనాను
యేలుబడిలోను —

తరువాత గ్రామం వెలగలాయిగారు సాదర్ని
ఖాం వారి తరఫు అయి వుండగా సాధారణ సంవత్సరము మొదలుకొని
సిద్ధార్థి సంవత్సరము వర్కు అగ్రహారీకులే తను యీరాటూ కుంప్పినీ సాహెబు
నాల్గు రూపాయిల తునరాకెం ఇంట్లు వరహాలు యిన్నై వరహాలు తీసుకుం
టూ వుండిరి. రౌద్రి సంవత్సరం లగాయతు శాలశకం ~~[illegible]~~ ౧౭౨౨ క్రో
ధన సంవత్సరం వర్కు కంపెనీ ఖాలంగి సాహేబు ఖావందరు వారి వరహాలు
వెయ్యాక్షిఖు సర్కారు తీసుకుంటూ వచ్చినారు. అక్షయ సంవత్సరము లగాయ

55. రం వెయి తర్రురం చేశిన తరువాత నువ్వుంటూ చారుగన ౧౩ పుట్లవర [Page 55]
వారు సర్కారుకు శిస్తు చెల్లించుకుని ప్రార్థన చేసినారు ఆ ప్రకారం ప్రామిసరి
రెండు సంవత్సరములు జరిగినది. శుక్ల సంవత్సరములో జావున దివె
ల్లువ వచ్చి అన్నవరం వారు మియుసు తోశినందున అన్నవరం దేవుల గ్రామ
విడిచి విదేశగతులై నారు ఆ వెల్లువలో జావున దివుంచి అన్నవరం
ఖరావి రోశినారు నది పాలువ పూడి పోయింది అన్నవరం పూర్వ
ములన మన్నపె సురుగుంటుపల్లిలోకి అరుకట్టిమై వుండేది తెలుపిన వారి.
ప్రముఖ్యం అయిన తరువాత నుంచి తరంవెయి తర్రగం అయ్యింది క్రోధన
సంవత్సరం లగాయతు తగ్గిపోయింది -

రత్నగిరి గ్రామం కల్గిన ఆయుర్దాస్తప్పుడు
ఉండుకు తరువాత్సు రత్నగిరి పర్వతాన కు తూర్పు పిన్నా పినవాదోరవుండు
పూర్వం నారద ప్రతిష్ట అయిన మల్లికార్జునేశ్వరుని దేవస్థానము దగ్గర
పూర్వాయుష్యా శివం ఖంజు కలవీర నల్లా శిశ్న దేవబోళ శివం వరరాజు
లుగాంబ్ఖ కారం చేశే టప్పుడు గుర్రమండు అవిపేరుగా అన్నవరంత
56. ట్టిరించి ఆ కృ [Page 56] రు నాల్గు వృత్తులు చేసి పరిరించి బ్రాహ్మణులకు
ఇచ్చినారు. తదారభ్యం మల్లవారి పెలుమ డిసమాలి అద్విరతు
నుసర్శి అవారవలగా రత్నగిరి గ్రామం పొడుం అయిన తరువాత నుమ
రుగుంటుపల్లి గ్రామములోకి అరుకట్టయిగా అన్నవరం తెలుగుఅనుభవం
అవుతూవుండేది. శివకు తుర్కా రాజ్యం వారి ప్రముఖ్యం అయిన వెనుక మా
రజులు కం లాండి వారి ప్రముఖ్యములో అన్నవరం తలనువారి వృత్తులు.

సిద్ధార్థ రాజులు యీ మళ్లి నిజాముల్ముల్కు వశమందునను అగ్రహారీకులు గ్రామం విడచి
మళ్లీ సదరు స్థానములలోకి వెళ్లి శాంతిపి నాటి శిస్తులు ఖుదవ వెల్లారు అనే
గ్రామానకు పోయి వుండిరి. తరువాత ఆర్కాటు నవాబు సాదుల్లాఖాను వా
రి యేలుబడిలోనుకొనను గోఖా కరాసం ముల వారు గుక్కె వుండి అగ్రహారీ
కులైన బ్రాహ్మలను ఖుదవా వెల్లారు యెన్నించి పిలుపించి అగ్రహారం వారి స్వాధీన
పరచి అంతకు శ్రోత్రియముగా యియ్యలేదు నడుపుతూ వచ్చె పరంతా [Page
57. 57] నెల్లూరు రాజులు స్వయం వెళ్లినారు తదారభ్యం నవాబు మశీదు
ఖానుయేలుబడిలో రెండు సంవత్సరములు శ్రీముఖ భావ సంవత్సరము
లు ప్రకారము జరిగినది.
తరువాత మొహమ్మదు యూసుఫ్ యేలుబడి నవరవరుఖా
నుపేర్ల ఖత్తావులలో విషు సంవత్సరము వరకున్ను అదే ప్రకారం జరిగినది.
చిత్రభాను సంవత్సరం మొదలు కాని విరోధి సంవత్సరము వరకు నవాబు
విరాంఖానయేలుబడిలో పెంటూ హవెలిందు పత్రాలు తీస్తుంటూ వచ్చినా
రు తరువాత నుకార్వరి సంవత్సరము మొదలు కాని బహదురు యేలుబడిన
శుభకృతు సంవత్సరం వరకున్ను సాధారణ సంవత్సరం వర్తక ఫకీరాసు
లతానుయేలుబడినిన్ని యేలూ పర్వాని విం దివత్రాలు తీసు వాంటూ వచ్చినా
రు తరువాత నువిరోధికృతు సంవత్సరము మొదలు కాని సిద్ధార్థి సంవత్స
రం వర్కు అపరం జరుగవరరీకరాకల్పనాశె విల్పువరవరలు పర్వాని మిది
58 ప్రకారం చేయటూ [Page 58] తీసుకొంటూ వచ్చినారు రౌద్రి సంవత్సరం
మొదలుకాని కంపెనివారి యేలుబడిలో సుశోధన సంవత్సరం వరకున్ను

[illegible]

[illegible]

[illegible]

9\. [illegible] Hugue [illegible]

అయ్యేవరకున్ను కరంగుతూ వుండేది. తరువాత అనుసర్కారు దాఖలు అయి
నది ఆ పెద్దరాజుల పెద్ద అని చెప్పుకుంటూ వస్తారు. యీ ప్రకారం వుండగా
క్షేత్రము మహిమ ... కురుంగుంట పల్లె పెత్తనం ... సంస్థా-
60 [Page 60] పాలెంలో మల్లెల అంతరాజు గారి వేంకటకృష్ణయ్య అనే
ఆ మెంబర్ ఇంకా ... వారు అనే వారు పట్టించి నారు ... సంప్రదాయంగా వున్నది.

మల్లరాజుల దార తన మలులో బావగారి దినం ...
గరి పల్లె ... వారు గంగిరెడ్డి ... అయ్యవారి
పులు ... కెళ్లి పురసుల పుష్టియులు కాలువ తవ్వించినారు.
యిప్పుడు ... సంప్రదాయంగా వున్నది. ఆ కాలువ కింద ...
వందంపట్టాన్నం వున్నది. గంగిరెడ్డి సంతతి వారు ...
సంతతి వార్తలు నడుస్తూ వున్నది.

మల్లరాజుల వారి (ప్ర) ... వారి దివాను మల్ల
ముల్లెడ్డి అనే వాండ్లు కరిగిరి అనే పర్వతానికి పూర్వభాగాన పూర్వోత్త
రం విస్తారంగా వుండేవారి నల్లు ... లో కొట్టులు ...
కాలువ తవ్వించినారు. ఆ కాలువ పుట్టిన నాటినుంచి ... సంతతి
61 ఆ ... [Page 61] వున్నది.
యీ ... కురుంగుంట పల్లె ... నాయంగా వుండే వాం
డ్లు. —

1 పూర్వభాగమందు కరిగిరి అనే పర్వతంలో ... పర్వతం అని
పిలువారు తుంటూ వస్తారు.

1. ఆగ్నేయం పరుగు చిలాంధను కలిగింది దక్షిణంవైపు ప్రమాణంగా ఉపతలపరు గురుగు దూర వయనప్రార్థ్వ పంచు రల్లాడే పెండు వాపెన్న గదే పెండురు నిరాఖులు యేంలిన దేశాన తెల రాష్ట్ర ద్రావిడ ప్రాంతాని ఉనేగ్రామం యులాష్టి చెట్టుపెవితాలు ఖ్యాతిద్ధపటం —

3. దక్షిణంవైపు ప్రవంచివలయం వలుగారైనెరుతీ వయాల తిరిగిపక్క నదూన కలివున్నది వఖాంతం గ్రామం సంలు ఉది పరరుటంవాండు ఉవి పెన్నులు కలం లున్నారు. ఆవాండలో ఉనేకే బిన్నా సాంఘీయం వలు లుల యున వాసలు ఉవి పకలివ్రలు కాంపెపంరం వెళ్ళు కలం లున్నారు గాని ఉవి ఫశిద్ధ (ఉయు నాటి శైవ పంటలు వాడ్రుతా వాండ కాంతరాణువారి తాలు వాలో చెట్టి
2. పరితా [Page 2] లువాలు వున్నది. ఉదే వాంత కురుగం టప్పై కూలిపు రలుక్పున్నది కాంతశిద్ధపటం తాలు వాము ప్రదేశాలు పారుంచున్నా విలు కిప్పున్నది.

2 వాయువ్య భాగాన ను ఉత్తర భాగాన ఉవ పరుగు దగ్గరాన పెపాటి పనది.

1 యాశాన్య భాగాన యూవ్రారి ఖవాళిలూని దికలిగిదిండు
ఉవతల ఖాతాను నడిపినాతివి సంగ తపస్థితిగం -

యూగ్రామం మాపయందు వుండే స్థానాలు --

1 పద్దు. 1 వార్డ్లు
1 కాన్పులు తెల్లని. 1 ఉరగులు
1 రాగులు. 1 ప్రత్తి.

1 శనగలు —
1 వుల్వలు —
1 ఆముదాలు —
1 పచ్చపెసలు —
1 కందులు
1 అలచందలు —
1 నువ్వులు —
63 1 ఉలవలు [Page 63]

1 పొగాకు
1 మిరపకాయలు —
1 కాఫి
1 ఆకుతోటలు విస్తారంగా వున్నది.

పైన పేర్కొన్న ప్రాంతము యందు వుండే విశేష మృగజాతులు —

1 చిరుతపులి
1 అడవిపందులు —
1 దుప్పులు —
1 అడవి పిల్లులు —
1 పులులు —
1 నక్కలు —
1 తోడేళ్లు —
1 కుందేళ్లు —

1 రేచు కుక్కలు —
1 ఎలుగుబంట్లు —

విశేష పక్షి జాతులు —

1 నెమళ్లు —
1 పావురాళ్లు —

1 గద్దలు
1 కోవెలలు —

౧ కొంచములు —
౧ కిన్నె~~లు~~లు —
౧ ఆకుమలుతెలు —
౧ వైంవగారెలు —
౧ నేలవరుక్కలు —
౧ పూరెక్కలు
౧ రావృతలు
౧ కారుగాక్కలు
౧ గువ్వలు
౧ పాలపిట్టలు
౧ గరుత్మోనలు.
~~A A ద్దలు~~ వృక్షజూంతులు -
౧ జంతలు
౧ పెపులు
౧ పరారెక్కలు.
~~A~~
౧ నెరెక్కలు
౧ పూతవృక్షములు —
౧ తెదంష్ట్రములు —
౧ శితాంఫలాలు —

౧ రాకేలు —
౧ గుడ్లగూబలు -
౧ పైడికంటెలు
౧ కోలుగులు
౧ కికిరిట్టలు —
౧ చిత్తిబరులు —
౧ బంగారుపిష్ట్రెలు —
౧ వితురాయలు —

Page [Page 64]

౧ శిల
౧ శింగినలు
౧ శెంగలు.
౧ బలతరుల్లి
౧ పాలవుల్లి
౧ తొప్పనబొర్ల.
౧ ఉనవంక్షి —
౧ ఉప్పులు —
౧ వృశిరతె.

1 ~~తాండ్రపు~~ వస్త్రములు
1 రావ్రులు —
1 ఇయిత్వాలు —
1 ఉత్తి వెల్లి —
1 ఆరె వెల్లి —
1 వేపెలు —
1 చందనరయ —
1 నగర వెల్లి —
1 వెలగలు —
1 పిన్నెరేని వెల్లి —
1 జీరలు
1 సాల వెల్లి —
1 తీరేలుమిన్నవి —
1 పన్నారాలు —
65. 1 గంధపుదుంపెల్లి.

1 తాండ్రవెల్లి
1 తేరకవెల్లి
1 గండ్లలపువెల్లి
1 తరవెల్లి
1 తంచిప్పేలు
1 బిక్కు
1 మాక్కివరాతలు
1 నాంతపాతి
1 తెల్లుబెడ్డి
1 మెంట్లతడప
1 రుద్రతలత
1 నాదర —
1 దల్లపప్పి
1 దంయయూరక్షి.

[Page 65]

యుక్తరీతి పుష్యరంపాపునకొండు ~~[illegible]~~ దూలీల వయిన సంస్థి
యున్నారాయి తెప్పి. నతం పూర్వభాగాన పినాకినాతీరే
వలిందుం ఉగ్ర వరరం ~~[illegible]~~ గుళ్ళవరడవర్ధయిసంవయి చేసేవారు.
కొండుసంవత్సరముల నంతంస్ని వేసలాతృన్నారు యూగుళ్ళవుడగ్రామా
న్యదక్షిణాము కరిగిరి కొండఖరి నకొండువయారు వర్ణరాతిగూళ్ళనా

ల్గవైష్ణవులనేవాళ్లు రాళ్లలో శాంతిపైన వచ్చి బండపూజ చేస్తున్నది అందులో
యుక్తవైష్ణవాళ్లు పర్యంతరం వచ్చు నన్నారాయణులలో తురు విలిచెడి సలాను
తల్పించి చదరాకినాను. కొన్నింటిలో మొదలు తెలుపక న బడ్డది కొన్ని
ప్రిలు నరులు సాక్షానాటి చిన్న చిన్న వంటి తెలుగు గుంటు గుంటుంల వెదకబడ్డ
ది. ఆగాళ్ల వృత్తాంతం తెలియక యేదున్నిన్ను ఎల్లలు అదిగి విచారించే పూర్వ
వర్తమానం శాసనాలు వ్రాసి వుంచిన సంగతులు తెలిసిన వృద్ధులు తెలిసిన హాయిగా
లువ్వు లున్నస్థలం తెలిసి ప్రాచీనగాళ్లని చెప్పుతూన్నారు. ఇదిగాక
పూర్వకాలం నుండి మొదలుగా నుండు సంస్థలు అందులో శాసనం [Page 66.]
వేసుకొనివుండె ~~[Page 66]~~ వారిని అడిగితే కొంచెము తెలియలేదు విధులు
ఈ గ్రామంలో మెట్టవద్ద వాడుకు చెప్పినది. ఈ గ్రామానికి తూర్పున పర్యం
తం వద్ద నున్న పాడు గుళ్లు వున్నవి.

౧ మల్లేశ్వర తరుగుంట పట్టాపురం లయందు సర్వం దేవాలయ
ములు.

౧ కొండగిరి గ్రామము నేత్రముండవు ప్రత్యేకరత్నవర్ష దరాఖాస్తుగా వెలసిన దేవాలయం పాడు.

౧ ఆదరిని బాల(బ్ర)హ్మేశ్వరుని దేవాలయం పాడు

౧ ఆదరిని వతర శక్తిదేవాలయం ప్రాకారాలదు

౧ ఆదరిని మరి యెల్లమ్మ గంగమ్మ దేవాలయం ప్రాకారాలదు ఆదరినే ప్రతి-
ష్ఠించినారనేది ౧ ఆదరినే ప్రతిష్ఠించినారనే విగ్రహ మూలతంత్రంగాల
ప్రతిమలు కట్టించిన యీశ్వర దేవాలయములు పంచబడ్డది.

౧ పినాకినీనది ఒడ్డున వృత్తాంతం బాయనలో శ్రీరాముల దేవాలయంపా

ఉత్తర స్తంభాన వక శాసనం మాత్రం వున్నది ఆదిరంభి రామవద్దతెంటి గద్దభూ
మిం.

౧ మల్యాల రత్నపేటి మొఖరా దొంగల సాని కొమ్మిరెడ్డి పెట్టిన వక పాడుదే

67. వాలయం అక్షర శాసనం మాత్రం వున్నది. [Page 67]

౧ బ్రాహ్మణపల్లె అగ్రహారం వలికి పశ్చిమాన వక్క దేవాలయం పా
డు అయి వున్నది.

౧ గుళ్ళపల్లె అగ్రహారం గ్రామం నడుమ మల్లికార్జునేశ్వర దేవస్థానం
పూజితలదు తసద్దతు వెంర రాతి యున దుంసత్రం వున్నది.

౧ మొఖరా గోపాలపురంలో శ్రీవారి ఖజానే సెల్లుం కట్టింపిన ధిగోపాల
స్వామి దేవాలయం పాడు అయి వున్నది.

౧ మొఖరా యెల్లంపేటలో గోపాలపురం పాడు అయిన వెనుక ఆగ్రా
మస్థులు తెచ్చి పోయి యెల్లంపేట కట్టుకునేటప్పుడు గోపాలపురం
లోవుండే గోపాలపురపు గోపాలస్వామిని తీసుక పోయి యెల్లంపేటలో
దేవాలయం కట్టి ప్రతిష్ఠ చేసినారు పూజలు చక్కగా నడుస్తున్నవి.

౧ మొఖరా లింగంగుంట్ల పాడు అనే గ్రామములో మల్లికార్జునేశ్వర దేవాల
యం పాడు అయినది.

68. ౧ మొఖరా కురుగుంట్ల శ్రీలో గంగవర్త దేవాలయం వుండేటి శెలవా [P.68]
యిదిగాక యిప్పుడు ఆలాయదాయ వృషభమాధవరం ఖరారు మిల్లోను
పూర్వాంకఠగిరిగ్రామం వున్నప్పుడు వుండే మాధవరాయని పేట మాధ
వస్వామి దేవాలయం పాడు అయినది.

19 [Page 69] కైఫియ్యతు ముప్పవర వెంకటేశ్వరపురము యిలాకె పరగణె దుప్పాడు

20 [Page 70] (Left blank in the original).

21 [Page 71] కైఫియ్యతు ముప్పవర వెంకటేశ్వరపురము పరగణె దుప్పాడు సరుకారు మం ప్రకాశం
జిల్లా రు కుల్లక్టరు శిరస్తదారులు నాగరాజులు గుంటూరు జిల్లా నందివెలుగు
కరణం కొప్పవెంకట్రాయలు నారాయణప్ప రెడ్డి బొమ్మిరెడ్డి బాగిరెడ్డి వీరు
వ్రాయించినది

ఉత్తర ఖండమందు శ్రీపర్వతమున వారాణసీ క్షేత్రమువలనను
దక్షిణమందు ప్రసిద్ధమైన మల్లేశ్వరుడనే శివలింగము
యొక్క శిరస్సుయందు గంగ పుట్టినదియు ఆ గుహయందు నరసింహ
మూర్తి గార్లనే కళిప్పలతం స్నానపానార్థ్యానికి నిమిత్తమై యీశ్వరసం
కల్పానుసరణముగా ఆ మల్లయందు ప్రవహించిన తీర్థము సాగరా
ప్రాపునుంచి తాడిపత్రిదగ్గర నుంచి పూర్వాభిముఖియై ప్రవహించుచు
నాటి శివలూనియుత్రముల అనే పేరుకలిగిన పర్వతములో ప్రవేశించియుం
22 డుంకు పూర్వ [Page 72] భాగమందున శ్రీశైలాస సమీపమైనట్టి
త్రిపురగిరి అనే పర్వతములకు పశ్చిమభాగము నుంచి మల శ్రీశైలప్రద
క్షిణపుభాగమైన శిఖరమంటపం తరస్థ శివలను తుంద దక్షిణ భాగ రయనుం
డి పూర్వాభిముఖియై నెల్లూరి శివులూ నుంచి సాయి ఆ నలుపముద్ర
గామిఅయినది శ్రీ

వైవస్వత మనువుయొక్క యీరువైమైల నిమిత్తమై
యుగమందున్న త్రేతాయుగమునను సార్వభౌమ శాపరాజు అయ్యె ఆ మహా

రాజులు అని ఆయన మహారాజుల పరాక్రమవంతుడై భూచక్రం పాలనచే
స్తూ వర్ణాశ్రమ ధర్మములు తప్పకుండా విధ్యుక్త ప్రకారముగా నడి
పింపుచూ అనేక అశ్వమేధయాగాది క్రతువులు చేసి సమస్త ఐశ్వ
ర్యములు కలిగి రాజ్యం చేసెను ఆయన కొమారుడు అయిన దశరధమ
హారాజు యీయన దశదిక్కులయందు అతింన్న పక్ష దిక్పాము
యున్న రధముతో ఒకండే నాదిక్కు కంపా అక్షర తేకుండా ఆ ఆ దిక్కుల కు
పోయ్యి యుప్పుడుం శ్రీ కారాం చెయ్యగల విపదిరధాలు గలిగి యుంన్నాడు.
సంస్కృత భాషచేత దశరధనామం యీయనకు సార్ధకము అయినది.
73 ఈ దశరధమహారాజు మహా [Page 73] పరాక్రమవంతుడై పృధ్వి
యేలుచున్నుండెను యీయనకు కౌసల్య సుమిత్ర కైకేయి అనే వారు ముగ్గు
రు భార్యలు యీ ముగ్గురు భార్యలను గూడుకొని మహా ఐశ్వర్య
కూడుకొని రాజ్యం యేలుతూవుండ్గ విధ్యుక్త ప్రకారముగా వర్ణాశ్ర
మ ధర్మములు నడిపించుతూ దేవ బ్రాహ్మణ పూజలు విధేయుడై అనేక కా
లము రాజ్యం చేస్తూ అయోధ్యాపట్టణమందు వుండెను. యీయనకు
ప్రధమ భార్య అయిన కౌసల్యాదేవియందు శ్రీరాములు ఉంన్నారు రెండవ
భార్య అయిన సుమిత్రాదేవియందు లక్ష్మణ శత్రుఘ్నులున్ను మూడో
భార్య అయిన కైకేదేవియందు భరతుడున్ను యీ ప్రకారం నలుగురు
కొమాళ్లుగా శ్రీమహావిష్ణు పుట్టె నాల్గు అయినట్టు వంటి అంశా
విశేషములవల్ల శ్రీరఘోపరాయణత్వం వహించి పుట్టినారు అందు
శ్రీరాములు పెద్దలు యీ నలుగురికి జనకుడైన దశరధమహా

న రాజులునకి సర్వం రాజ్య పరిపాలనమె పూర్ణముగా వుండెగాని వారు రాజభార్య
4. అయినవారికి కైయ్యమందు విలక్షిత అనంతరమ్మునాటి వుండేవారుగుణగుణతయా [P.74]
వలవమునాటి రాజులందరూని మిత్రికి శేషమే శేషనందయమందు బాలదయ
వినిపెనిమిటి వరంయుస్వామం తిథగరునగా ఆయనతనతం తెలిసిన
ప్రదం అరుగుణానందని విఖ్యాపనమె శివ్వెర్ద్దెను వురివాన్ని దినవయ
లతోఆయామతంవిచరతుండు శేవారలురుండు ప్రతిష్టినవి వల్లులు అదచరద
వంశగంగాలు పెద్దవారుగారిద్దెన శ్రీరామలు అప్పట్లా ఖిషతెంకాయ
వతెనవివృద్ధిక్యర్తెనంతలు కైకెయు వద్దదాదివెల్లుపుండె మర్యాద
అనిదు వెంట్లప్రకురు ఆరద్దెనశ్రీరామలంతంపుట్లలెల్లు తారావృత్తిని
వైకైలు వారూపప్రసంద్రులు ఆయనరుదూని మిటవర్తించపోయి లూగదనా
కటారెండ్రవరవులు యుష్మి పుండెరిగదా అవియున్నరుడు యున్న్వలు
శిశది అనిపెట్టుకున్నం తలంతెలవిరాపలయునెల అరుగవుని ఆ
మూర రంగాపురం దంద్రులకే కైయు తనతండ్రీరద్దెన భగవానికిపట్లం
గట్లుమని సమపవగవయంనల్ల శ్రీరామలనంపుత్రులు సంవత్సరవయ
లుదరళింగ వరాపుయుతెలకుర్నుంవపని వపువరయునల్ల ఇరంగగాంగయున
త్రైశాతిశయంపెల అయమైవలాటితోశవెయ్యతెలె అదంతరావిష్టె
గనుకపశ్చాత్యపరిపాలన బాలయని శ్రీయంబి పట్లా ఖిష్ణకె విపర్య
యాయునప్పండ్ర్ని వాప్టె శ్రీరామ్మూర్త్యపట్టు అయ్యిషి తిరుపవేంత్వడే ప్రం
5 మిత్రానంద్రనర్వైన ఉక్కులు రాం [Page 75] ఖిదారవయ తలిగివఅనమున్న
ని తారకుందూరుయాని ఆయ్యమేనటుల్లరావి దవి పుణ్యనదులు పుణ్యక్షేత్రములు

కేవలం గానంపం వారి సౌప్రతయుకు వచ్చి ప్రవేశించి అక్కడ నుంచి పశ్చిమా
భిముఖుడై దండకారణ్యము యందు ప్రవేశించినాం తదుపరి వారు
ఋషి ముని నరాదరణ్య ప్రదేశము యందు పర్ణశాలల యందు నిలచి వుండిరి
దక్షిణ సముద్ర తల ద్వారందు పూర్వమున వాయువు వృమెత్తి ప్రయముబడి
గ పేరు పర్వత శృంగమైన నఘువంటి లంకాద్వీపము యందు ఉత్తం
ఉన్నతమైన మనోహరైశ్వర్య పద విహార భూమి ఉన్నాను గూర్చి అనేకది
వ్య వర్షములు తపస్సు చేసి తాను వర ఋషి చే అనే యుగుడు అవ్యాయమైనంగా
వరములు పొందినాని అష్టదిక్పాలకుల దేవతల రుషులకు మిక్కిలి
ఉపద్రవములు చేస్తాయని వారికి అనే యుద్ధము చేసి ఐశ్వర్య పదవి చేత
లంకా పట్టణం ఏలుతున్నాం వుండేను ఘనమైన పౌలస్త్య బ్రహ్మ పౌత్రుడైన
విశ్వావసు బ్రహ్మ పుత్రుడైన రావణబ్రహ్మ అనే రాక్షసుని యొక్క తోబు
ట్టిన యున శూర్పణఖ అనే రాక్షస స్త్రీ తన పుత్రుని మిత్రుడైన అరణ్యము
నకు వచ్చి అందు రామ లక్ష్మణుల నుమాచి మోహించింది అంతట వారు
76. అనంతరాంతకము తత్వము నందు నవ విధి కృత్యములు [Page 76] అయ్యాక
మను ఆ రాక్షస స్త్రీ కొన్ని దూరాలాపములు పలువగా దాని యొక్క స్వ
రూపము లక్షణాలను తెలిసిన వారై లక్ష్మణుడు దాని పట్టుకొని
స్త్రీ వధ చేయడం రాజధర్మం కాదు గనుక నాసికా కర్ణములు
నరికి చేదించి అంగవైకల్యము చేసినందున ఆ రాక్షస స్త్రీ మనస్తాప విషా
దము పొందినది అప్పుడు తన సహోదరుడు యున రావణాసురు
ని యెందుట కి పోయి రామ లక్ష్మణులు అనే వారు నరరూపాత్ములన్నాయు

లుశిలాసమేతకులుగావచ్చి మందరదరద్వారము ప్రదేశములయందు పద్మ
శాలలయందు నివాసములు చేసినవాని వుండి నేను తెరద్వారము తమమూర్తివా
యుంగుండ్డగాం వారలం ఖరాఖ ఆనతం ఆంగనై తేల్యారము చేశి బాలాద్రి పరూ
నములు చేశినారలు నివంటిన మోహాధరుడు తలిగి వుండెన్ని దేవు రూనమూ
ర్తులచేత ఆదరూనములు పొందవలశివచ్చినది అనిచెప్పు వానిమాలాదుః
ఝింబినందున రావణాసురుడు వారి పద్ధపి తదరూన సుదై రక్షనాతా
లములనందు రావణాసురుడు వచ్చి శీతారాములు బ్రాన్తావెయుక్త ఆబ
లాషములు తెర్వగలందు లతల బంగారం చిరాకమైన లేడివుంట్టి మరామం
మృగములను వధచేశేని వింత సాందర్ధమన స్ధాలయము శుద్ధై పోయి వుండ్డగా
పర్ణశాలలో వున్న శీతాం [Page 77] దేవిని రావణాసురుడు తనరథ
ములపై వదేరోర్కుండ వెల్లువానిలంకాపట్నానికి తిసుకుపోయి అశోక
వనములయందు వుంచ్చి రాక్షస స్త్రీలను కావలి వుంచ్చి వుండగా నుతియ
మని వింత్యామై శ్రీరాములు చేత తండ్రాగాం కిష్కిందాపట్నానకు రా
జు ఆయిన సుగ్రీవుని యెుక్కని ఖర్భ తృణ్యాండై నహనుమానులునుతలుస
వాని సుగ్రీవుని స్నేహం చేశి ~~వాని~~ హనుమాను లుదయాలరయుగాలంక్కేలో
శీతాదేవి వున్న వర్తమానం శ్రీరాములు తెలిశినవారై సుగ్రీవ అంగద
నలనీల జాంబవంత్తాది మహావీరులు సేనానాయకులుగా దెంబె
రెండు శేశాన వెల్లాల మా నరకేవన గూర్కు వానిస ముద్రముద్ధమందు
నుంచి శేతువు కట్టించి పైన్యాలు తోడా తవతి పోయి లంకాపట్టణము
ప్రుడి వేశి రావణా కుంభకర్ణాది మహారాక్షస వీరులను తెకేతమంద్ధిని వధియుంచ్చి

రావణాసురిని తంమ్ముడైన విభీషణుండికి లంకానగరమందు పట్టాభిషేకం
చేశి సీతను గ్రహించి లక్ష్మణ విభీషణ సుగ్రీవ హనుమదంగద నలనీల జాంబవంతా
ది మహావానరవీరులతో గూడుకొని పుష్పకారూఢులైన శ్రీరామచంద్రులు సేవ
చేయుగా తిరుగా అయోధ్యాపట్టణానకు పోతూ యీమార్గాన వచ్చే
హాందలపర్వతం యెత్రవుల అనే యీ ఉభయ పర్వతమధ్యప్రదేశమందు
78 పు [Page 78] .. యీ మహాక్షేత్రానకు పశ్చిమభాగానకు రెండు ఆమడల
దూరమున పినాకినీనదితీరమునకు ఉత్తరభాగమందు వచ్చినంతట
రావణాసురుడు బ్రహ్మసంతతివాడున్ను బహుతపస్సు చేశినవాడున్ను
అయినందున కులాగువంట్టి రావణాసురిని వధచేశిన నిమిత్యం చేత
బ్రహ్మహత్యతో బద్ధుండ్డుగా తద్దోషపరిహారార్థం అయి యీ మహానదీతీ
రమందు యీశ్వరలింగం ప్రతిష్ఠచేయవలెనని కాశీలింగం ప్రశస్త
గన్క వారణాశికి పోయి ఈశ్వరలింగం తీసుకరమ్మని హను
మానులు అజ్ఞాపించగా ఆయన వారణాశిపట్టణము పోయి తిరుగా వచ్చె
అంతకు కాలవిలంబనం అయినందున యీవేళ సుముహూర్తకాలము మిం
చిపోతూ వున్నదని శ్రీరాములు యీస్థలమందు ఒక లింగం ప్రతిష్ఠ
చేశిరి. అటుపిమ్మట శ్రీహనుమంతులు వారణాశి నుంచి వచ్చి లిం
గం తేవాని వచ్చి శ్రీరాములకు అగుపడ్డి యీలింగం యేమి కారణం
వలెనని అడుగగా శ్రీరాములు తాము మునుపు ప్రతిష్ఠచేశిన రామేశ్వ
రుడు అనే యీశ్వరలింగానకు పూర్వభాగమందు న శ్రీ హనుమంతులు
~~తెచ్చిన లింగమును ప్రతిష్ఠచేశిరి యీ దివానుమనలింగం అనిన్ని తాము మనప్రతి~~

నరింపం బ్రంహత్యాదోషం [Page 79] పరిహారమున్ను వారకు ప్రతిష్టిం
చమడినందున మున్ను ఆరియార్శ్వర లింగం ప్రతిష్ట చేశినందువల్ల బ్రంహత్యా
దోషవిముక్తులయినందున ఆదిముక్తేశ్వర లింగం అనిఅభిధానము
చేశిప్రష్టంగా శిలామండపాలు కట్టించి యరాశ్వాన్వత్యేవమూర్త్యవర్గములతో
మహాంతవైభోద్యానముస్వ్రాంత్ర్యదేరపల్లాఖషేతం సాగిచ్చేయి తిదారక్షం
శ్రోత్రాయముగాంత్యాం పరియంత్తుం అదే ప్రవారముల వుండెను.

ద్వాపరయుగమందు సోమవంశోద్భవులయునటువంటి
తివాసంతతి వారైన దుష్యంత మహారాజు పరాక్రమంవల్ల అఖిలభూ
ఖాతదురంధరుడై పృథ్వీసామ్రాజ్యం యేలుచున్నప్పుడు యెక్కడ యెక్కడ
వుండ్డే మహాస్థలాల యొక్క మాహాత్మ్యములు పెద్దల వల్లవినియుండిన
కిదినదితీరమందున్న ముక్తేశ్వరుల యుమాహాత్మ్యములువిని చాల సంతో
షించి యీదుష్యంత మహారాజు దక్షిణాపథాలయందున్న తీర్థయాత్ర
సహితుండై అపార చతురంగ బలసమేతుండై వచ్చి గయరా వినోదార్థముగు
గానుచున్నవుండి యీ ముక్తేశ్వరస్థలసామీప్యానకే వచ్చియున్నాడి
ప్రత్యూష మాగముందుయెరారిన పరివింతి సర్భులను తెగ్గుమన యుని ఆత్రు
పరము వుండ్డగా ఆ సామీప్యస్థలానకే పోయునంతట అక్కడి చికుము
సామీప్యముల కాపుంన్న కండ్లు వంగ్రహంని యరాశ్రమముందు యమనరత
పదత్రుము చవర్ద్వాపు పశ్చిమాన తేద [Page 80] ద్వానులు ంచున్నంతవిష్ణుం
న్నావముయా మహాన్నిజూత్ర సా శబ్దంబులు ననవేతయు వినకా బ్రహి
తముకన విషయంచిఖాకనిర్ణయస్త్యయని పూనివిద్యాత్సంఖా పుచోటా పుంఖ్ఖ

ఋషులు, ప్రతిపక్షదండ్యాహవప్రవాహా తూర్యావర్తా గౌతమాదిరామాయణాంచిత
గౌరీవివాహ నాదంబులంకెశ వెల్లాయులు మన్న యజ్ఞప్రయోగ విప్రుల
బయ్యుయజ్ఞమతులను విహితామంత్రానశక్తులై యవమంత్ర తలతిందథిక
తపోధిర తులయిన మహతపోధనులకు నివాసంబైన పుణ్యకరవితరంబు
నదులక్కిటిర క్షేత్రమైన గంగానది తీరమందున్నదర నారాయణ స్థానం చాలనే
ఖలన.తపోవన క్షేత్రమైన కణ్వాశ్రమమయిన యాశ్రమానకు పోయినంతటలొరు
మహర్షి యాశ్రమమందద్ద తేకుండా వృక్షసముదాయమందు ఆయా
శ్రమమందు కణ్వమహర్షి యొక్క సంరక్షణ కలిగియున్న తూర్పున ఉత్తర
భంటిన్ని విశ్వామిత్రునికి మేనక గర్భవాసమందు పుట్టి పక్షులు కాపాడినట్టి
న్ని పరిపూర్ణ వయస్సు గలిగిన కుంతలంటిన్ని సర్వలక్షణ విశేషములు చేత
వప్పుచున్న కుంతలంటిన్ని కన్యకయైన యటువంటిన్ని, శకుంతలయనే పేరుగ
లిగిన యటువంటిన్ని కన్యకను మూడు మోహించిన వాడై తనకు ఆమె
దానిగర్భవాసమందు ఖ్యాతిగ వైన రామారుడు కీర్తి తనవద్దయుండ రాజ్యా
81 ఖిష్టేకంచేశేలోగున [Page 81] ఆమెన్నదాన్ని పాణిగ్రహణం చేసి దానిని గాంధర్వ
వివాహమున పాణిగ్రహణము చేసి తిరుగా నిజరాజధానికి పోవలెన
నితనయా వస్త్రాలు తో కూడు లాని పినాకినీ నదీ తీరమందలి శ్రీరా
మప్రతిష్ఠితమైన పట్టణము శేష స్థలానకు వచ్చి ఇక్కడ నిలిచి స్వామి
దేవాలయములు రెండు పూర్వ రుక్మిణి ద్వారములు కలిగిన వీరెండు
పుష్ప దేవాలయములు రెండున్ను మూడు ఇక్కడ దేవాలయములు మాన
కట్టించినవారలె స్థలమందు కాంతారణ్యం సరివాయి దేవాలయ

ములు ములునుప్పుచున్నంత తంటి గొప్పవిగా తల్పించి పూజాపునస్కా
రములు చేయు సత్తానదీతీరమందు కొన్ని దినములు వుండ్డి అటుపిమ్మ
టని ఖరాంబ దానికి తెలిపోయెను.

శ్రీ దుష్యంత మహారాజు వల్ల శకుంతల తనగర్భమయి
కణ్వాశ్రమము నందు తనచేత సంరక్షింపబడిన తర్వాత దుష్యం
తునివల్ల గర్భోత్పత్తి అయినట్లు తన దివ్యజ్ఞానం వల్ల తెలిసిన వాడై య
థావిధి సంస్కారరక్షణములు చేస్తూ వచ్చి నంతట పర్ణశాలయందు సంపూర్ణ
మైన పిదప శకుంతల తుమరతనుడు అనేకుమారుడు గలిగెను. యీం
నపకాత్ర సమయంతున అయినందున సర్వదమనుడనే [Page 82]
నామధేయం కలదు శకుంతలకుమారుడైన భరతుని వెంటపెట్టు
కొని దుష్యంత మహారాజు వద్దకు దగ్గరికి తెపోయునంతట దుష్యంత
మహారాజు కుమారుడైన భరతుని యువరాజ్యపట్టాభిషేకంచే
శి దుష్యంత మహారాజు కొన్ని దినములు రాజ్యపరిపాలన చేస్తూ వుండ్డి
అంతట భరతుని యందు రాజ్యభారము నుంచి దుష్యంత మహారా
జు తపస్సుకు వెళ్ళిపోయెను. తరువాత భరత మహారాజు తన తండ్రి
గారు తపస్సు చేసిన పినాకినీ నదీతీరమందలి శ్రీ [illegible] వేంకటేశ్వర స్థ
లం యొక్క మహత్మ్యమును వర్తగా విని దిగ్విజయార్థ [illegible]
కుడై చతురంగబలసంయుక్తుడై శ్రీశైల హేమకూటం [illegible]
మహర్షులను [illegible] పూజించి వచ్చి పినాకినీ నదీతీరమందలి [illegible]
రా వెంకటేశ్వరుని సన్నిధికి వచ్చి పూజా పునస్కారములు చేయించి తిరుగా

పోయెను. తరువాత యీ భరత వంశం రాజు ఐయిన శంతను పుత్ర
రియైన వారలా ళ్లు చిత్రాంగద విచిత్రవీర్యులు ఉద్దరు. అందు
చిత్రాంగదుడు గంధర్వునిచేత నిహతుడై తైయిలునాడు పుత్ర సంతాన
సంపాదించుండానే విచిత్ర వీర్యుడున్ను కొన్ని దినములు రాజ్యం చేశి క్ష
యరోగుడు ఐయెను. యీన భార్యలు అంబిక, అంబాలిక ఉద్దరు. అం
83. దువల్ల సానుగ్రహంవల్ల వేదవ్యాసుడు యుంచేత అంబిక గర్భ వాస మందు (Page 83)
ధృతరాష్ట్రుడున్ను అంబాలిక గర్భ వందు పాండు రాజున్ను
అంబాలిక పద్దపరిచారిక గర్భ మందు విదురుడున్ను యీ ప్రకారం
ముగ్గురు పుత్రులు ఐయిరి. అందు జ్యేష్ఠుడైన ధృతరాష్ట్రుడు అంధ
కుడైనందున ఆయన తమ్ముడైన పాండు రాజు పరాక్రమవంతుడై
మహారాజ్యం పరిపాలన చేస్తూ వుండెను. యీ పాండు రాజు కుంతి
మాద్రి అనే పేరు ఉద్దరు భార్యలు యీ పాండు రాజు రుషి శా
పంవల్ల భార్యలయందు పుత్ర సంతానం పడశెక్తి తక్కే పోయినం
దున యీ పరిస్థానం సంభవించగా పెద్ద భార్యైన కుంతీదేవి గర్భ
వాసమందు యమధర్మరాజు అనుగ్రహంవల్ల, వాయుదేవుడు యింద్రుని
అనుగ్రహంవల్ల అర్జునుడు, యీ ప్రకారం ముగ్గురు వారలా కలిగిరి.
కనిష్ఠ భార్యైన మాద్రి గర్భ వాసమందు అశ్వినీ దేవతలు అనుగ్రహంవ
ల్లను నకుల సహదేవులు అనే సారం తపలవారు యిద్దరు జన్మించిరి.
ధృతరాష్ట్రుని ధర్మపత్ని యైన గాంధారి గర్భ వాస మందు దుర్యోధనదు
84 శాసనదలాయిన వారు నూరుగురు తమ వాండ్లు గలి [Page 84]

గిరి పాండురాజు స్వర్గస్తుడయినపిదప్పట్టు హస్తినాపురరాజధానిసింహా
సనాధీశ్వరుడైన ధృతరాష్ట్రుడు పుట్టుగ్రుడ్డి రాజ్యంయేలుతూవుండ్డగా
పాండురాజుకుమారుడైన ధర్మరాజు యువరాజ్యాభిషిక్తుడై
వుండెను యీప్రకారం కొన్నిదినములు జరిగిన తరువాత ధర్మరాజా
దులు ధృతరాష్ట్రునితో సగం రాజ్యం పంచుకొని యేలుతుం
డగా వుండి రాజసూయయాగం చేశినారు తరువాత కొన్నిదినములు రాజ్య
భారం చేసుకొని వుండ్డగా ధృతరాష్ట్రుని జ్యేష్ఠపుత్రుడైన దుర్యోధనుడు కుత్సి
త్రమంచేశి ధర్మరాజాదులను పిలచి వెంటరం వోడితె వారు తమరా
జ్యం యెందరి వారికి యిచ్చేలాగున పందెం వేశి కపటద్యూతం ఆడి ధర్మ
రాజులను వోడించి రాజ్యం తాను అపహరించి తిరుగా యువరు వో
డితె వారు పండెండ్డు సంవత్సరములు వనవాసం వక సంవత్సరం జనపద
మందు అజ్ఞాతవాసం చేశేలాగున ప్రతిజ్ఞ చేశి తిరుగా వారితో కపట
ద్యూతం ఆడి వారిని వోడించి అంతట ధర్మరాజు వెయిదలయ్యున అను
దులను శత్రోప చిసదెలి తంగా పోయి పండెండు యేండ్లు వనవాసంచేశి
తరువాత విరాటరాజు పట్ణానకువచ్చి వక సంవత్సరం అజ్ఞాతవాసం
చేశి అక్కడనుంచి తిరుగ తమ స్వకీయరాజ్యం పంచుకోవలెనని శ్రీ
కృష్ణసహాయులై అనేకదేశాధిపతులైన రాజులను సహాయులనుగా
(Page 85)
కూర్చుకొని తమసైన్యాలు త్రయిప్లవ్యమని అడిగినంతట దుర్యోధను
డు కర్ణుడైయిలు స్వతపదకొండు అక్షౌహిణీలు సైన్యాలు తోయుద్ధ
సన్నద్ధుడైనందున ధర్మరాజాదులు యేడు అక్షౌహిణీలు సైన్యాలు

తో యుద్ధసన్నద్ధులైరి. ఉభయులకు కురుక్షేత్రమందు యుద్ధమై
ఉభయపక్షములవారున్ను యోచత్తైనారు మాత్రమై దుర్యోధనుడు
మొదలు సహోదర పుత్ర మిత్ర కళత్ర అమాత్య భృత్య వర్గముతో కూడా హ
తమైపోయిరి. అదివరకు దుర్యోధనుడు పద్మాలు సంవత్సరములు
తండ్రినిగాదని తాను స్వతంత్రముగా రాజై రాజులనిపించుకొనిప్ప
ద్వయమైనను. తరువాత ధర్మరాజాదులవారు రాజ్యం స్వాధీనము
చేసుకొన్నవెనక కొన్ని దినములు పృథ్వి ఏలిరి ధర్మరాజాదులవా
రు దుర్యోధనాదులతో యుద్ధం చేసేటప్పుడు ధర్మరాజు తమ్ము
డైన అర్జునునికి సుభద్రా గర్భవాసమందు పుట్టిన అభిమన్యుడు
యుద్ధములో స్వర్గస్తుడైనాడు. ఆయన అతడు స్వర్గస్తుడయ్యేపా
టికి ఆయన భార్య అయిన ఉత్తర గర్భిణిగా వుండెను ఆయనకు
పెనిమిటి స్వర్గస్తుడైనప్పటికి ఆయొక్క గర్భవాసమందు పరీక్షిత్తు
86 అనే కుమారుడు పుట్టెను. ధర్మరాజాదులవారు కొన్ని [Page 86]
దినములు రాజ్యం చేసిన తరువాత అంతటు కలి సామ్రాజ్యం అ
యినేను లక్షణములు కానసాగెను. వర్షాలు పడడం తక్కువ అయి భూ
మియందు సస్యాదులు సరిగా పండక గోవులు పాలు యియ్యక
ప్రజలకు వింత వ్యాధి పీడితులు కనిపింపయాలాగున పుట్టివి
పెద్దలయిన అనేక దుర్నిమిత్తములు కనిపించుటవల్లనందున
యిటుమీద మనపదమందు వుండదగదని ధర్మజుడు అర్జునునకు సల
హాదేవులు పరీక్షిన్నరా రాజును యందు రాజ్యభారం పూర్తిగా పరిశమె

ఈమధ్యకాలమై వృత్తి రాజ్యములు ఖిలములుగా తేలిపోయిరి. తదారభ్యం పరీక్షి
స్త్రీ వారాజులు కలిగిన వెదేరాష్ట్రములను తత్పూర్వీకులు వయ్యారు పొందవలెను ధర్మం
చెడిపి సర్వ రాజ్యం ఏలెను ఆయన మహారుద్ర శాపం వల్ల తపోభ్రష్ట
విఘ్నదుష్టమైన స్వర్గస్థుడు అయెను. తరువాత యీ రాయని కుమారుడు
ఘనవేమనాయని రెండవ రాజ్యం పరిపాలన చేసుకొనుచుండిన ముఖ్య
నకు దీక్షితులకు తెలుగు ఉపదేశం చేసిన్నందున యీయన సన్యాసం
చేసి అనేకమైన తీర్థయాత్ర సర్వములు చేసెను యీ ఘనవేమనాయని మహా
రాజులు కొన్ని దినములు రాజ్యం చేయలేదు త్రిపురాంతకము పుణ్యక్షేత్రము
[Page 87] లయెక్కశేషం తత్పరుడై శ్రీశైలం అహోబిలం కడపటం
వెలుపలయున మహాక్షేత్రములలో తంత్రశాస్త్రీ దివ్యస్థలాలు యిప్పుడు ఆ క్షేత్ర
ములయందు షోడశమహాదానములు చేస్తూ మాన్యములు యియ్యడం
మండపంలో ప్రాకారాలయములు కట్టించి విష్ణు విగ్రహాలయములు ప్రతిష్ఠలు
చేస్తూ యీ ప్రకారం దివ్యస్థలములు సంహారం చేసేటప్పుడు మహిమ
చెప్పిన ప్రకారం నన్నడిగినందున శ్రీ త్రిపురాంతకేశ్వర మహాక్షేత్రము
మహాస్థలమున్ని వారి పెద్దలయిన పూర్వపు రాజులు పూర్వమందు
యీ మహాత్రిపురాంతకేశ్వరాలయాన తమ పేర్లను తత్పూర్వమే వంశస్థులు
లు కట్టించి వుండగా దేవాలయములు కట్టించిరి.
ఆ పెద్దల వల్ల శ్రుతం చేయబడిన వారైతే స్థలములు తామియుంన్ను పరీక్ష
చేసి త్రిపురాంతకేశ్వరుని దర్శనం చేయవలెనని నిశ్చయించి ఆ త్రిపు
రాంతకేశ్వరాన తమ పెద్దల పరీక్ష చేసి చూడగా దేవాలయం శిథిలమై వున్నం

దున మహాబయాస్థలమందున్ను ఆ ఉత్తర్వుం చేయించి దేవాలయమంతెరుగా
జీర్ణోద్ధారణ చేసి శ్రీ ఉప్పుడు దేవుడికి పూజా నమస్కారములు వేయిం
చినందుకు బహిరీయుకి ఇట్లు పొర్లు కాన్ని దీనములు ఇచ్చిన తరు
వాత ఉత్తర్వు ప్రదేశమందు నివాసం చేసుకొని వుండి సామాన్యవృత్తి
88 వల్ల జీవనం చేసుకొని వుండెటికి రాతతేలు కాందరు [Page 88]
పైన చెప్పిన మల్లికార్జునేశ్వర దేవుడికి దేవస్థానములు నతు సామిరాస్థాను
లూవష్ట్ప ప్రత్యేకంగా తేరులు వేశకోనియుండిరి. ఆ తేటేరులదగ్గర
గంగ రత్నమనే దేవత శిలను నిలిపి పూజలు చేయిస్తూకుంటూ వుండ్రి. యీ
ప్రకారం అయిదారు సంవత్సరములు అయిన తరువాత వర్షాలు
అధికమైనందున పైనాకి నీటిపెట్టి ప్రవాహరం వెళ్ళి గుడిసెలు కొట్టుకపోయెను
ను ఇదిన వెంఖయమున వారా మొత్తదసంతరమందు యీ ~~దేవస్థా~~ దేవాలయం
~~మాలా ఉత్తర్వు తోసి తెలుడు~~ మరాఠీ రావు ప్రవేశమందున్ను వున్నందున పూజా
పునస్కారములు యధోచితముగా నడిపే పెండలు ఉత్తర్వు తరం తప్ప
తూ వుండెను. ఇదిన వెంఖయమున మరలరాజుల తదనంతరము అందయీ
యున రాజుల శతానీకుడు శతానీకుని కుమారుడు ఉక్కపెంద్ర
మహారాజు యీ యున కుమారుడు మహాశేంద్రుడు. యీ
రాజులు హస్తినాపురి రాజ్యమునందు శంకర సాధీశ్వరులై
రాజ్యం ఏలుచూ వుండ్నారు యీ మహాశేంద్రుని రాజు నర
ద్రుడు సోమేంద్రుడు అనే వారు ~~వుం~~ యిద్దరు కుమారులున్ను. ఆ రాజున
రేంద్రునికి సారంగధరుడు విష్ణువర్ధనుడు అనే వారు యిద్దరు కూరుం

క్కల రాజులు నరేంద్రుడు రాజ్యం చేసేటప్పుడు శ్రేష్ఠుడు అయిన సారం
ధ [Page 89] రుడు యీయొకళ్ళు నిశ విదేశగ తల్లి తోయేటను విష్ణువ
ర్ధనునికి సంతతేదు పోవేంద్రుడికి పుత్రుంగ నమ్మడు గెల్చియన
చరిత్ర వారంకుడు వీరు పాశ్చాత్య రాజ్యంలో సింహాసనాధిపులై పృథ్వీ
రాజ్యం చేలుతూ వుండేవారు. యీ వృత్తాంతగణుని కుమారు
డు నందన చక్రవర్తి. యీ నందన చక్రవర్తిన్ని వాన్ని దినములు రాజ్యభా
రం చేశినారు తరువాత నము ముఖ్యాని దినములు జరిగిన పిమ్మట కృష్ణ
తర్ణదేవరాయలు రాజ్యాభారం చేస్తున్నప్పుడైను యీయన
అనేగొంది విద్యానగరాధీశ్వరుడై నరసింహరాయలు కుమారు
డు కృష్ణరాయలు వారు విద్యానగరములో వుండు తర్వాత రాజ్య
సింహాసన ప్రతిష్ఠాపన మహోత్సవం తరువాత పూర్వము ఉండే కృష్ణదేవదే
వరంగరాజులు వసుధ మరుతాయిలవద్దను మహారాజ ధాని కన్నయ్య
అనేయులు రాజులు తెలుగు అక్కన్నయ్యగారికి సముద్రతట సంపృ వంశ
శబ్దవంచరసాంగం బాహ్లిపతి అనే నఖను శిలాశాసనములైన వాక్కు
వున్నది కృష్ణ నృపతి అనే పేరు విస్పష్టంగా తెనుగు దుతానున్నది
యీ తెలుగు అక్షరములు గల్లారాయులు వారి శాసనముల యొక్క ప్రాశివుండె
అక్షరములకంటి స్వామి ప్రాచీన పైలె తప్ప తక్కువ పీగా వున్నది గనుక [P. 90]
రాజులు అయిన కృష్ణ కర్ణ దేవ మహారాజులు వెయి క్రమరీగా వుంన్న
శతసంవత్సరములున్నది శరదంగా చేదు. యీ శాసనము నిలిపే దు
పొడవైన రత్నశిలపైన నబతుల్లి కన్నుల వ్రాశ్రది. కేవల ప్రాచీన పి దేవా

లయరంగమంటపం యెదుట నిలువ పాతివున్నది ప్రభులు వారం
రావడం కృష్ణకర్ణదేవరయ మహారాజుగారు అనేకాలయముల యెదల
యున దివ్యస్థలములు సేవించి వచ్చి శ్రీరామేశ్వర స్థలములు సేవిచ్చి
దేవాలయం అధివరకు గాం తరాం తరకు లభివృద్ధిగాను
యీ స్థలము యొక్క మహత్మ్యము సాంతఖ్యాయము విచారమూడాము
చేసి వారి స్థలమని తెలుసుకొని దేవాలయం జీర్ణోద్ధారణ చేయుచు
యీ దేవాలయం దద్దగా మ నిర్మాణం అయివున్నారో గాని దేవుని కీర్తి
ఖ్యాపన స్వామలు బత్తగా నడవ నేరవని యెంచినవని దేవాలయం
సంవిభాష్యారుండు అరంభ్యారము నరసింహ గ్రామ నిర్మాణం చేయించి రా
మేశ్వరం అనే నామకరణం చేసిరి రామేశ్వరునికి పూజ చేసే నిమిత్తం
తప్పొందరుల నయనియ్యమము చేసి వారికి రాశియేర్పరచి వారి చేత
9/ దేవునికి పూజ చేయుచున్న [Page 91] గ్రామం వారికి స్వాధీనం చేసి
అపట్టెకింది పేరు పాలం అయినందుకు గ్రామము వల్లనం యెంత్రైపడిన స్థ
వికైన వైద్య దీపారాధనలు సాగింవ్చుమని శెలవియ్యచ్చి దేవాల
యానకు వుత్తర భాగమందు అవత్ర వారి దేవాలయం కట్టించి
ప్రతిష్ఠ చేసి పట్టిసర్వమాన్యంగా దేవునికి నిర్ణయ చేసిరి యీ దేవా
లయాలకు వుత్తర భాగమందున తప్పొందరులైన స్వాధీనులు పూ
పులపాటు చేసి అప్పచ్చలు దేవునికి పూజ ~~ఉ~~ చేయుచున్నారు వారికి
వారని యీ ప్రకారం చెప్పుతుంటూన్నారు గ్రామ తరువాత గ్రా
మం వల్ల కాపారాలు చేతనే దేవాలయము తెరుగలయ రంగమం.

ట్టి పవములు కట్టించినారు మరిన్ని దేవాలయములలోనే వీరభద్రు దేవుడనే శిలా
విగ్రహం చేయించి ప్రతిష్ట చేయించ్చిరి తదారభ్యం గ్రామములు స్వల్పములుగా వుం
డెదిగాని విస్తరించినస్తే రాతేమున గనంతర్వన్నములుబ్బు నదెవ్వరికి కింద్దనె నడుంసర్తా
వుండ్డెను యీప్రకారమె నడుసర్తా వుండ్డగా విద్యానగరం బ్రాహ్మణ నవురర రాజధాని
సింహాసనాధీశ్వరుడుద్దె నశ్రీ వున్నహామండలేశ్వర మేదినీ విలాసర గండరారి
2 సాళ్వయింమ్మడి నరశిం [Page 92] గ్గరాయమహారాయలులు పృధ్వీసా
మ్రాజ్యం యేలుచున్నావుండగా వారి దగ్గర యమవరాయలు తయివున్న నరసా
యనింగారు రావేంశ్వరం ప్రద్దలూరు గ్రామములు రంపతన్నవునాయని
గారికి నాయంకరానతం యిచ్చి వుండగాను వారు రావేశ్వరం గ్రామానతం పా
లం విస్తారముగా వెరుపాటిలు చేశి గ్రామానతం నగరి తెల్లంపెంపు చేశి ప్రద్దు
లూరి తోఖాటులు తాచెం తవం భవిస్తూ వుండి వెవ్వరికి నై చెక్క్యది పారాధనల
తుంగాను నింవర్తతాంటి తంపఢ వరరాం వేశ్వరం పాలాన ఖాంద నువుడి దొరిగ
రుప్రవరానంబు ౪,, తెప్పేరాలా నాల్లు ప్పల్లెంపంభంపు మరామతెం కుపాటు
చేశి యిచ్చిరి యీరంప్పుకన్నరయ నాయనిగారు రావేంశ్వరం ప్రద్దలూరు గ్రామ
ములు నాయంకరముగా అనుభవిసర్తా వుండిన వుడు రావేంశ్వరం గ్రామా
నతం పాలం పెల్లప్లుంగా వున్నదిన్ని తాబట్టి ములుగొపట్టు నవున్న గ్రామము
లయిన నవుంచ్చు వాం తమరామి విడిపించి యిప్పించమని మహరాయలుల వులు
వ్యవహారదక్షుడై వున్న నరసానాయనింగారి తాతింకు ఏర్పుచేస్సిందు మేల
3 యున దరాటువి [Page 93] శ్వేంచి రావేశ్వరానతం గుమలుబ్బు పట్టు వుండ
గ్రామములును కొత్తపల్లె పోట్లు మర్రివరాల పాండు నెల్లూరు పెట్టిపల్లె ఖాల్లవరం

ప్రొద్దుటూరు యీ ఆరుం వెంక గ్రామంల యొక్క పొలములు లోనుతిగినవట్టు
గారదాంత వాంతయిరామి విడిపించి రామేశ్వరం గ్రామానకు ఆయంకట్టు పొలిమే
ర నిష్కర్షచేశిరి అందువల్ల గ్రామం నడుమ నగరి శేట్లుం యెక్కువ పెరుంతూ వచ్చెను.
యీ ప్రకారం కన్నమనాయనివారికి రామేశ్వరగ్రామం పుల్లరిగ నడుచి నంద
ను ఆయంన గ్రామం శానె అనుభవిస్తూ శ్రీమత్ శ్రీ రామేశ్వరంల తంవాళ్లు
పుల్లరి పండుం వలాన్నాయిఖ్ఖి నల్లు వద్దరంఖువ్రు శాలివాహన శకవరుష
ములు 1820 అగుచున్న కాళయుక్తి నామ సంవత్సర మార్గశిర బ౧౦ లు
దేవపతుల వారి శిలాశాసనం శ్రీమత్ శ్రీ రామేశ్వర దేవాలయ రంగమంట్లు పానతు
ఆయంకానికి దక్షిణ భాగమందు వ్రుద్ధి యీ ప్రకారం పుకన్నమనాయనివారు దాన్ని
దినములు రామేశ్వరం గ్రామం పొద్దుటూరి తాలూకా నాయంకరవుగా
94 అనుభవిస్తు వుండ్డిరి అంతట సాళువ [Page 94] నరశింగరాయమహారా
యలువద్ద పెద్దవరదక్షిణదైన నరసానాయనింగారికి ఆసెలాదా అయి సాళువ
తిమ్మరుసయ్యగారి కిసి మహారాజులంద్ద వరదక్షిణ ఆయి వందుకుతప్పుడు
రామేశ్వరం స్థానికులు పోయి తిమ్మరుసయ్యగారిని కనిపించి వానిపూర్వం
ములకి చేసి చెప్పలోని రామేశ్వరం లెనెక్కు ఆగ్రామంలంద్ధవి పూర్వాంత్ర
రామప్రతిష్ఠితమైన శ్రీ రామేశ్వరుడనే యీశ్వరుని కైనె పుద్యాండారి
పుచులికుల తదనంతరం పల్నాడు వండ సాళ్వయుం పెట్టిగి నరశింగ రాయలవు మహారాజు
లవారి వద్దలు గడుదనర సానాయనింగారు రాయరాజిత్వం చేస్తూవుండి
నప్పుడు రంప్పు కన్నమనాయని వారికి రామేశ్వరం పల్లె పొద్దుటూరి తాల
కూరుడ నాయంకరాన తుయిఖ్యి వుండిరి అందుచేత కన్నమనాయని వారుదే

వృత్తికి నాల్గుపుట్లు మందుం బట్టా నిలమాత్రం యిచ్చివున్నైతారేమొ గనుక యింకాను
కాంటూ యిండ్లకి యిప్పుడు కమరు బ్రాహ్మణ ప్రముఖులు వచ్చినారు దేవబ్రాహ్మణాది
విశ్వాసంతలవారలు కొంచెట్టి విల్లారు దేవతా విషయము మందుడు ఖరానం పుంచిపెట్టి
15 తిరుగా దేవుడికి యిచ్చింది నైవేద్య సారాధనలు న [Page 95] డిపించి యీ
యశస్సును వీరలు పొందవలెనని అనేది చెప్పుతున్నందున్ను వతివర్తిరులసు అయ్యగా
రు విశ్వసించి యిలాగా నిర్వాహించిందున్న వున్నైతారలు అయినా దేవయాజి కిచ్చి
రిది యిప్పుడు వృత్తితం మాన్యాదిగా నిరువన్నై శ్రీ రాశి కంచ్చి దేవ రంగరాయలు వారి సన్నిధిని
కొండిన్యగోత్రులు ఆపస్తంబసూత్రులు యజుశ్శాఖాధ్యాయులు అయిన రామరాజు
గారి వారు రచించిన పాళువసా విందరాజు య్యగారికి వారు యంకరాన తులు
వ్రాయిత వున్నై పూర్వమందు శ్రీవంటి రామేశ్వర దేవుడికి భోగానకు నడుసం
పాదించి గనుక అర్ధరాత్రివేల వారు ప్రాప్తమాయిలతి అదిగా విందరాజు య్యగారి
తో తిరవర్తిరులసు అయ్యగారి మందడ మలచినందు నవమూలు విశ్వసించి గోవింద
రాజు య్యగారు రామేశ్వర గ్రామం రావయ దేవర తుడా రాగ్రహాతంగా
యిచ్చినారు యిందుకు ఋగ్వేదరు దేవాలయం శిలాశాసనంలో వుంది
ని పూర్వభాగమందు శిలాశాసనం శాలివాహన శకం 1583 ప్రభవ సంవత్సర
కార్తీక శు 12 ద్వాదశి వున్నది యీ ప్రకారం రామేశ్వరం గ్రామం స్థాపించిన
ఉపసమర్పణంకు గా శ్రీకృష్ణదేవరాయలు విద్యానగరం నలంబరాజ్యపాలన మందు
యినుమాండ వెల్లంకొండ నాగార్జునకొండ అద్దంకి వినుకొండ [Page 96]
బెల్లంకొండ కేతవరం కొండవీడు గిరిదుర్గస్థల దుర్గాలు సాధించగలందుల్లై
పాయెం యిప్పుడు యీ మార్గాన వచ్చి పినాకినీ నది తీరమందు విడిసి వుండి వలెనని

రామేశ్వరదేవర్కు నానతం చెప్పినప్పుడు స్థానికులు సమస్తమంతయు నశ్రీమలు శ్రీరామే
శ్వరదేవునికి పదారు దీపనైవేద్యాదులకు తం భోగములకు తమ స్థితి బాలమని సొల్చ
తిరస్కరుంచయ్యమను ప్రాంతాంతరంగా మందవివేసం వోశగా ఉప్పురాయలవా
రు బిత్తావ తరంతో బ్బించుండి పోటెరి వలలూని రామేశ్వరం రామలింగేశ్వరుని
ఆర్భాషవాలు నిపైడిపల్లెగ్రామం స్వామికి ధారాదత్తం చేసియుగడమందరామే
శ్వరంలుకమల్లుపల్లు మొదల పూర్వమంబి నరసారాయనిం గారు విడిపిం
చినబాబు చెంది శ్రీగ్రామము వలలవారు ఈ క్షేత్రమహిమ వేళకొండగాలమహారామేశ్వ
రాగునశలపుయిబ్బు పాడిపోతలింగమండ్ర కలాపంచారలుప్పుప్పి
రగ్రామంలో పేర్వెండ్లమలు దంతసాగిపోయి ఉప్రామం రెండుగ్రామాలు
లు స్వామికి దరులనా వ్రండేను కృష్ణరాయలు పైడిల గ్రామం రుపాలు శాలి
వాహనశకం 1436 ఉ శ్రీముఖనామ సంవత్సర చైత్ర శు 1 వ సమయంబు
నశిలాశాసనం రామేశ్వరుని దేవాలయం రంగమంటపం మెట్టుపై నున్నది తి
రువాత శ్రీకృష్ణదేవమహారాయలు పైన చెప్పిన గిరిదుర్గ స్థలదుర్గములు సా
ధించి కొండవీటి దుర్గములో వున్న ప్రతాపరుద్ర గజపతి దేవరవారి బావలు
97 కుమారు [Page 97] లైన వీరభద్రరాయుడు వాండకపాత్రుడు తిమ్మరుద్దై
వగైరవారిని రాచహసంతో రాజులకుమారులు లక్ష్మీపతి రాజుల వెలుచలయిన వారలను
పేరగ్రామం గాపట్టువాని నిబిరాజు ఢిల్లీ ఉడైర విజయనగరమును ప్రవేశించి
తిరుగా కళింగదేశాన తం ఉత్తరదరి ప్రాయలుగజపతి వారిని సాధించి తిరిగి
చెప్పిన పెన్న మహాసంతోషమున తేదుడ్డంగా శ్రీమద్రామేశ్వరులను
రాగభోగాలకు తం ఆశీర్వదించి నడిపించవలెను నదనిస్థాని తులుబెట్టు వచ్చి
శారం కృష్ణదేవమహారాయలు మొనగొండమొదలయిన యమాలపట్టునా

దేవాలయమందున్నప్పటి యొక్క సంతంవరుసాదిగా వచ్చిన రామేశ్వరులకు నడిపిం
చేలాగు కృష్ణదేవమహారాయలవారు తమ కార్యకర్తలైన సాళ్వ తిమ్మరసు
అయ్యగారి విందయ్య ఆదెప్ప నాయని వారి తోటివారలవల్ల వ్రాయించినందున రాయ
లు ఆవతి ప్రాకారం పెరుమాళ్ళు వల్లనె వగైరా శివతండవాలె సేవ
గంటిరాజు పిమ్మట శివాలయం శివ పాత్రపి శివం చంద్రగిరి శివ సాగవయిగ్రవిసిన
వలువ పోవజేదు. రాయలచుట్టూ జేదు యొక్క వంతులుగా సమస్త వర్ణాల వారున్ను
దివారాతం తాళ్ళవ కాలవయల యందు రామేశ్వర స్వామి కైంకర్యం వర్తు
78 సయిన్యైలాగు విచ్చుకృష్ణ చేసియు [Page 88] ఆప్తిశాలివాహన శకవర్షంబులు
౧౪౪౦ ప్రమాది సంవత్సరమందు గ్రామాలు కొత్తపద్ధతిన శిలాశాసనము వ్రా
యించినారు రామేశ్వరుని దేవస్థానమందు రంగమంటపాన తూర్పు గోడ
గమందు ప్రాకారమంటపం దగ్గర వున్నది.

కృష్ణదేవమహారాయలవారి తదనంతరము అచ్యుత
దేవమహారాయలవారు రాజ్యపరిపాలనం చేస్తూవుండగా రామేశ్వరంలో
రామేశ్వరం వగైరా పైడెల గ్రామం వగైరా యీ గ్రామములు సర్వమాన్యంగా
నడుచుచున్నంతవరకు తరువాత సదాశివదేవమహారాయలుగారు రాజ్యా
ధికారం చేస్తుండగా రాయల తాతయిన నిరుదర గ్రామములు రెండు దేవునికి నడుస్తూ
వుండెను అప్పుడు రాయల అనతి నిరామ్మయ దేవమహారాజులుగారు గండి
కోట శివలింగని ~~గ్రామ~~ వారి గ్రామము యిత్తర్వుల దేవస్థానాల మంగళిపన్ను
మంగళి కుంపటాన వాండ్ల సర్వమాన్యం చేయించినారు యిందున్ను
శాలివాహన శకం ౧౪౮౧ సిద్ధార్థి సంవత్సరం యందు శాసన శిలా

శాసనం రామేశ్వరదేవునికి గాలిగోపురం వెంబడి ఉద్యోగస్తుండు దక్షిణావున్న
ది తరువాతయు సదాశివదేవ మహారాయలు రాజ్యాధికారం చేసేటప్పుడు
99 శకవర్షంబులు సిద్ధబిక్షా ప్రతిష్ఠయ్యవారు తత్వశిష్యులైన గంగా [Page 99] బావ
వంగలయూరి వీరయ్య బాత్తే వీరమల్లిఖార్జున పన్నులు రామేశ్వరదేవునికి యిచ్చి
గాన తెలుగానుభారత కావులించి ఉప్పరించి నారం ఉంది ద్వారమువు శాలివాహ
న శకం 1482 సాధారణ నామ సంవత్సర మాఘ శుద్ధ దివసమందు గ్రా
మంబులు లోనబడ శాసనం రామేశ్వరుని దేవస్థానమిచ్చిన దానపత్రాలు
పలరంగ మంటపాన తెలుప్పుత్తరమాగా నున్నది. యీప్రకారం సదాశివ
దేవమహారాయలు వారు రాజ్యం చేసేటప్పుడు గ్రామం రామేశ్వరునికి
అగ్రహారమైన దున్నా వృత్తి కంచెం అప్పుడు గ్రామం తాకేరిన శెట్టి వరితోటము
రాశి ఖాద్యాత స్థానికులన్నా వీని వైభవమనేవారు.

తరువాత తమ గొండ మల్లికార్జున రాయ సామ్రాజ్యాధికారుల్లో
నిధి శ్రీరంగదేవ మహారాయలు యేలుబడి యనున్న తరువాతను
వీరవెంకటపతి రాయదేవ మహారాయలు రాజ్యం చేసేటప్పుడు నున్న
గ్రామం రామేశ్వరదేవునికి సర్వమాన్యంగా వుండెను. ఆటుపిమ్మట ఈశపాత
గాంక్షావశమున ప్రవర్తించి ఇలా గుణించె పెద్ద సమయంలో నిల్వ
వంటలు స్థానికుల నిలవ తెలిసి పోయినందున గ్రామం పునరుద్ధరణ వచ్చింది
డెను స్థానికులు తరిస్థలాలకు తెలిసి యింపాగా మిగిలిన వారిని బయలువెళ్లు
వాని స్థానికులు దేవులు ప్రాబల్యం తంత్రంగా నడిపి సర్వమాన్యం వుండెను యీప్రకా
100 రం నాలుగు దినములు జరిగిన తరువాత దేశం లోపల [Page 100] ద్రావ

ప్రపంచమేదో గ్రామం తీరుగా ఒక్కొక్కరికే అయిపోయిందని స్థానికులు ఆ రకమైనవే వున్నందు
న తండ్రివాళ్ళు శివములో పాతవాళ్ళు నంబి పెద తంటికాపు ఒక వెంగ్రారెడ్డి కొని
ఓబితిమ్మారెడ్డి వుండడంవల్ల నంబి తండ్రి రెడ్డి యూరులో గల వల్ల గ్రామం పేరి
వుండగా వారిద్దరు సత్రీలు మార్పించి స్థానికులు గ్రామంలోనికి తెచ్చి వారి
కి రెడ్డి పగవాలు వాడేరు తిమ్మారెడ్డికి స్వతంత్ర్య సంబంధాలు వుండడం వల్లనే తెది
రెడ్డి ప్రాతవాళ్ళు మల్లారెడ్డికి యిద్దరికీ వివాహం నిశ్చయమైనది సందర్భం ఏకులు
అయిన సంతాన రామయ్య మల్లయ్య అనేవాని ఇచ్చి వివాహం స్థానం వారు అది
నంబి తాడులు పెట్టేరెండు పాళ్ళ దేవస్థానంలు తనని పెట్టు వాని పూజించేస్తూ
ఆదివరకు గ్రామకరణీకం వెయ్యదలచేరు నలుగు నష్ట తాపం విచారించడం కొంటూ
వుండింగ సమయంలో ఆప్పుడు గ్రామంలో ప్రాశస్త్యం తెలుపుతూ తొలుపాలిస్తే నిపి
ప్పిన సంతాన రామయ్య మల్లయ్య శ్రీనం అందరికీ పెళ్ళి చేసి వాస్తవంగా
గ్రామంలో తెలుగు చరిత్రం ప్రాశస్త్యం వుంచడాని దానప్రియ మతి హుగ్గర
ములు పెట్టగల వారిద్దరైన నిత్య సంతాన రామయ్య మల్లయ్య గారి చేత వద
టాలు తవ్వ ప్రాయించి తీసుకు నిమ్మాని గ్రామములలో వుంచడాని విం.

ఆ రామయ్య సంతాన రామయ్య మల్లయ్య కొన్నాళ్ళ దినములు గ్రామ
౧ ములో వుండి [Page ౧౦౧] లో స్థానం వారి అనుభవం తిని తెలుగు ప్రాంతంలో వుండి
తరువాత స్థానం వారికి తిరగమాలు అయినందున స్థానం వారు అతనిని
పరిహరించి తరువాత పాలెం లో ఉండి కొన్నాళ్ళ దినములు పెళ్ళు వానికి
తని పేర్లతో వుండి మాయలో వుండెను అతను కొన్నాళ్ళ దినములు సత్ర
గా వుండి తరువాత విరోధ ఏర్పడినందున అతన్ని పరిహరించి రామయ్య.

తిమ్మయ్యగారిని వుంచుకొని వారిచేత వాన్ని దినములు చెల్లుబడాయించుకుంటూ
వుండి అంతట వారు విరోధులైయినందున వారిని గాదని శ్రీ బయ్యాన తిమ్మప్పల
నే వారిని వుంచుకొని వారిచేత స్థానం వారు చెల్లుబడాయించుకుంటూ వుండిరి యీ వొప్పి
మాన్యకుల చేత చెల్లుబడాయించుకుంటూ వుండి పైన వొప్పి రెడ్లు నల్ల స్థానికులు గ్రామం
ది బారించుకుంటూ వుండ్డె ప్పుడు రాజుపాల నత్తక్కువ గనుక గ్రామం వుండువప్పు
న అల్లాప్పల్లంపైడి శ్రీ మురారి రామేశ్వరుల కప్పైనవాల తెంచెల్లుతూ వుండె
నువన్నె రిశాలు ప్రబలపైనందున తత్పూర్వం దేవుని కీనదుసల్తావున్న పైడల గ్రామ
దేవుడికి బచ్చిగా నడవకుండా పరస్పరం అయినది. అంతట అలంపురు పాదు
షాతల్లుకానం బిసెకె వాంఛానుకు హాదూరు వారు వచ్చి కడపవగయిరాసి
102 దుసుంబేదారు వోస్తా వుండి పైడల గ్రామం లోనుంచిదాగుది [Page 102] వారం
లో రిద్దాయి వేసు వారిని ఆ గ్రామానపందుం బగా వింవరాత్రం దేవుడికి నడిపి
సల్తా వుండిరి సెకనాం బ్రానువారి తల్లుకానం బిప్పవ హారద షెల్లైన వంతరాజు
శ్రీ బయన్న రాంవంగె సాహెబుల వారు శిబు జితల్లాఖాన్ నవాబు
సాహెబుల వారు నల్లరామేశ్వరం గ్రామం తీవారికింటూ ధ్వాల చేసి గ్రామానకు
పూర్వ ద్వారందు పెద్దయిలూరి పులివెందల సావిరాష్ట్రమున ప్రోటు కట్టించినారు.
తరువాత భూత్తెఖానా కడ వారికి రామేశ్వరం జాగీరులయి
నైవుండగా అయినది వాలయానతు పూర్వ భాగమున నల్లప్పా దూరపయిన
పూర్వపు దేవరులనుంచి అయ్యి పద్మనదులు తేతుండాగా పాడుగలందుల
కు పెట్టకుండ శిలాభాగమందుల పెన్నది మంటపాలు కట్టించినారు ఆ పాటులూ
తానుతల్లుకానం బరాగా వుంచ్చారి అల్లుడు రామేశ్వరుల స్థానికుడు మాన్యకుల

గాం గ్రామపు సెలవులు ప్రాంతంగ ఉండులకు ప్రస్తుతం కొన్ని విజయ కృష్ణ తిమ్మప్పగారి లో తిమ్మ
ప్పనాయని వారు కులకు దేశం మీద పోయెను వియ్యాన్ని తుసంతతు తిమ్మప్పవతడు యీ
వియ్యాన్ని స్థానం వారితో వరాదం పెట్టుకొని దివానం వర్ధకం పోయి స్థానం వారు వు
క్రి రామేశ్వర దేవ నిరయు సంగు గుడ్డ కిరీటం వెయ్యారవరాల నగలు నప్పుడు వల్లకాన్స
రని గిల్లాకాకు చినందున [Page 103]. స్థానం వారు గ్రామం విడుబి పోయి వుండ్రి
తరంవారు కుప్పుస్వామి తిరుగా గ్రామంలో కి వచ్చి స్థానం వారిని తెలుసి వారు చెప్పినట్టు
యిలుమీద వినుతుం ట్లూ వుంటూ దని చెప్పి సర్క్యులర్ చేసుకొని గ్రామంలో స్థానికు
లతో కూడా వుండెను. యీ వియ్యాన వారుు కు తిమ్మప్ప వంశ పుత్రసంతతి లేక
పోయెను దేశం మీద పోయిన తిమ్మప్ప కాపరాకు దు పుల్లయ్య తిరుగా గ్రామంలో
కి చేరి వుండెను వీరిద్దరికి పుత్రసంతతి లేక అంతరించి వుండెను యిది గాక వెంగలన్న
అనే వారు వరి తోకూడ స్థానికుల వద్ద గ్రామం కరణీకం పనిలో వుండెను యీ హస్త
కంలైన వారికి పుత్రసంతతి లేక కారణాలైలకు వివాహం చేసి కాయిన్నలపు రోస్సువు
గా తర్వాత తిల్లు ఇద్దరుకు పూతరకి కే విరాసాకి రాసి యిచ్చినది వరం స్థానికులకు
అర్ధాంశం పోగా శేషించిన అర్ధాంశంలో నంసగముల వెంగన్నకు నప్పు వర్తించిన సబా
యిలో తిమ్మప్ప పుల్లయ గారి సముదాలు న్ని యీ ప్రకారం తల్లి ఇద్దరికి వారి
ఖ్యాని పోకలు యీ ప్రకారం తల్లి ఇద్దరుకు వ్రాసి యిచ్చినందున్ని స్థానం వారు అప్పు
పడి వేసి సంవత్సరం నంద వైదికుడు లుండు న్ని వారితో వ్యాఖ్యాలు ఆడి తరువాత వారి
సంతతి వారు విరాసాకి అనుభవిస్తూ వుండి స్థానం వారు వారు అనే తెలుగు వర్షం
జన్మ వరాం ఖాపురం మొదలయిన అగ్రహారముల వెయ్యిన్ని సబితుల పై [Page 104]
ద్దకు పోయి ఫలవయంవ్రలు వ్యాఖ్యాలు బడి నదాయితో చేరిన భోగపట్టూ వున్నవారికి

ప్రత్యం వుచ్చుతూరు తరగాం సంధర్భైదొరలు నారాయణశాస్త్రుల వద్దనుంచు పదిహా
రుపత్రములమీద వుండ్డగా అందులకు తంసకెలు తెలావారాగా రెండువమాల
మీదవ్రాశినది.

పత్తెఖాను నవాబు తరుం ఫల్లె రాత్రువారికి రావేంక్ష్వరం ఖువాగీ
రు నడిచేటప్పుడు యీ దేవునికి నిర్ణయించిన మాన్యాలు మల్ల్యుకొనడి పిసల్మి
వుండిరి ఇదిరి కొన్నిదినములు ఖాజాగీరునడుచిన తరువాత నవాబు పత్తెంఖా
నుని వారం తరుప గుర్రాండ జిమలు యరా పత్తెత్త స్వాధీనం చేసుకొవల్సినవె
నక రావేంక్ష్వరం గ్రామం ఖువాగీరు తన్నై ఇవేశి గామంసర్కారు లద్దిపాలు చేసు
కొనిరి యీ ప్రకారం దావూతుఖానుని వారిమేలు కడిలూ ఖరుగుతూ
వుండెను అంతట యీ గ్రామం తెరవాడు నవాబు సాదతుల్లాఖానుని వా
రికి ఖువాగీరు తెయ్యుండగా పీరంఖా దావావూరుడుబు రానంఖానుడు
ఆరునెలల వాడైవుండగా ఆయన తండ్రి నష్టమైపోయెను గనుక వారితల్లి
మదినాఖానాతనే ఆమె చిన్నవాణ్ని తోడుకొనిపోయి తెరువాడు జిమయేలు
తేనవాబు సాదతుల్లాఖానుని వారి వద్దకు తెంపోయిచిన్నవాణ్ని చూపించి సం
105 రక్షించనిమిత్తార్థం చెప్పుకొగా ఆనవాబు [Page 105] బు సాదతుల్లాఖానుని
వారు కాంతరుత్త్వయు యుప్పుకొత్తె ద్రవ్యం నుంచి యేమి మిసంరక్షిగాతెవ్వతున్నది.
యెమైదినావక గ్రామం ఖువాగీరు దయచెయ్యమని అడిగినందున వారికి చిన్న
వానిమీద అంతఃకరణావచ్చి వారికి తరుపశివములు నడుసల్లావుండే రావే
శ్వరం యీ చిన్నవాడైన యురాఖానుని ఖువాగీరు యిచ్చెను యింతలూ
మావుల వుసు చిరెడ్డి తిమ్మారెడ్డి పెదయ్యయీరయ్య గురు తెన్నలు తవల్లాలు.

వీరు పుండిరి వారలు వుంచి సిద్ధవటం వరకు పోతూ యీ లూర్లావబ్బి కోనె రంతి వఠ్ఠారెడ్డి
గారి తోవ మొందవాయిన వృత్తరం వేసయు అర్ధాంశం వేయించి తమాగింప తేమల వరాలర్ధాం
శంలో మీరు తమ పాలికె పోయిరెడ్డి వారా శ్రీ తాయించి యిప్పిస్తూ స్థావియును నివెప్పితే
వారు సమ్మతించి వేసయు యేంటి అవల పల్లెకట్టు వాని వృంయా వయునిండిగి తేలెదే
ప్రకారం శెర్లు కరణాలు యేంటి అవల వారికి స్థళం నిర్దేశం చేసి యిచ్చి వారు పల్లె
కట్టు వానికి అపల్లెపేరు మాదుల వారి పల్లె అని నామం నిష్కర్ష చేసుకనాలు సాహా
లు రెడ్డితనం అనుభవిస్తూ కృష్ణార్పణ ప్రైన వ్రాశిన ఖరాం ఖానుడు జనాగిరు.
06 [Page 106] అనుభవిస్తూ వుండె పుల్లు ఉండ తని తరప్పునఫికతో యిబ్బ్రష్టాశిపం
తలు వ్యవహారదక్షుడై వుండగా అతని తట్టినుంచి ఖమూరా రావుతనెఅయున
యీ రామేశ్వరం గ్రామ వ్యవహారము చేస్తూ వుండగా తరహం చేమనవారి పెరుమా
ళులతనె అయినకాలం తసం వత్సర మార్గశిర వలా సానప్పుడు బంటి పోయిరి మరి
రాన్ని దిన మయులతుమావలముసరిరెడ్డి ధిహాహిం విరాద అరగ బడి వుండగా దివాకాప్ప
కలవ ప్రకారం ఆఖిమూరాయలు ఉండన్న తక్కిన గ్రామస్తులు నన్ను పరి దావి సంవ
త్సర మాసంబు 30 లు మాదుల రయుసరి రెడ్డి నిగొంతమ కోయించిరి అ ఖరానుఖా
నుని కి యిద్దరు పెండ్లాలు పెద్ద పెండ్లాన కు మునవరు ఖానుడు యీయనకు
అవ్వుత ఖానుడు పాపా విలయ్యా ఖాదం విలయర్ ఖురానుబి నండివీ కేమమారు
రు మున వరఖానుడు రాన్నిదినములు వ్యవహారం చేస్తూ వుండగా అఖురా
నుఖానుడు కాలం చేశెను తరువాత యీన పెండ్లాలు పెద్ద పెండ్లాము
అల్లామహరాభరు . . సాహెబు కుమిన్న పెండ్లాము అయిన తారాబేగంసా
యబు కుసరిపడ తుండా వుండెను శిల్లి పరంపు ఖదా బవులు పల్లెనుంచి

ప్రాతవాటం తిమ్మారెడ్డి వగైరాల వారి శిరెడ్డి ఖదవారలు సార్వభౌమ కొండారెడ్డి చింతా
107 యను [Page 107] యీ నలుగురు కొల్లవరం రెడ్లం కరణాల తంత వంతు పరిప
రుత గ్రామం పాలయించి రామేశ్వరం కాలంలోను యిప్పుడు పల్లె కట్టి వాన్నగ్రహారం
లోను పండిక్కలపెట్టి వాని వుండిరి రామేశ్వరం రెడ్లం కరణాల తావ్వతువచ్చి వరా
తం కాగా రామాపు తెపల్లె కట్టి తేలంటా వని మందలించి రిందు తమ రెడ్లం కరణాలు
సంపత్తి తెంచి స్థళ నిర్దేశం చేశి యిచ్చిరి గనుక వారు నలుగురు పల్లె కట్టించి రామ
లింగాపురం అనే పేరు పెట్టి వారి పల్లెలో కాపురమున్నుండ్డి రావి రె తాగ విధరూ
లు రామేశ్వరంలో కాపిల్లి సత్తా వుండ్డిరి పల్లె కట్టిన అందుకు ఘన్నెండు వయం తలచే
ను వరాత్యం చూపిరి తెలు తరవాత వాన్ని దినచయులతు పైన ప్రాశిన ఖిరామని
పెండ్లాలు యిద్దరిలోను పెద్దపెండ్లాదకు అయను మమనుములకు రెండు పాళ్ళు
చిన్నపెండ్లావయు కుమారులు 1 కి యీ ప్రకారం వయాడు భాగాలు నిష్కర్శ చేసు వాని
పెద్దపెండ్లావయు కసు కారా రామేశ్వర చయులు వ్యండేచేన భార్యారామలింగాయ
ప్రవేశించి రామలింగాపురం రామాపురం యీ రెండు పల్లెలు అనుభవిస్తూ
వుండెను తదారభ్యం రామలింగాపురం అనే పేరు వాడి వేదప్పె మొరసాని పల్లె
న ప్రఖులు వాడుకుంటు వ్వస్తారు పురి వాన్ని దినచయులతు పెద్దభాగం సా
హేబు వచ్చిపోయె నుగ్గెపెంకు వచ్చారుడు వలునవరు కానందు వాన్ని దినచయుల
108 వ్యవహారం చేశిఅయు నాలం చేశెను తరువాత రెండు పా[Page 108]ళ్ల
వంశకు పాపామియర్లో అమ్రుత కానందు కాయుమియర్లో యీ చయుగ్గు శంత
నగు అనుభవిస్తావుండిరి వారి అంశగలిగిన చిన్న భార్యా అయిన తారవ గంగి కేలె
కానందుని సాక్షానే దుగన్నా యవ మనుమలు వేము కానందుననుభవిస్తూ వుండిరి

మరి వాన్నిది నవయులకుం తాశా వేగంబని వోయి నందున తెలింగాణ వేలుఖా నుడుం
నుంచి విస్తార్నముండెను యీ ప్రకారం వాన్నిది నవయులు ఖరిగినవి వుల్లు చిత్రభాను సంవ
త్సరం పాతగొండ్లు వుపద్రవం విస్తారం అయినందున ఖిలలు ఖానుడు ప్రాతగోట తిమ్మా
రెడ్డి మేత ఖురుఖు కట్టించినాడు పెద్ద వేగంబున వడ్డైన పాపా మియ్యా ప్రభుత్వాం
వి స్తారెల డుంబాగాల అంశ కుంకసుంబా రామేశ్వరమయిలు నల్లఖాదులవారి పుల్లైఖ
సిరెడ్డి పట్టై యీ గ్రామ మంరయిలు అమంచ విస్తార్నముండగా ఆయన తల్లుల్లు నమావాలుదా
రుడై వున్న ఆఖ్యాల తెరసలాలు అనేవాడు లూగడు కట్టించిన వటు తుంతవార్యు వెప్పన
దస్రగిరి పేటు కట్టించినాడు అప్పుడు పాతగొండ్ల వుపద్రవాన యెలరవి మావిల
వారి పట్టైలు వయిసిరెడ్డి గోవిందరెడ్డి గారం ఖురుఖు కట్టించినాడు తరువాత
రామేశ్వరయిలు రెడ్డి వెరగాలు ఖురుఖు కట్టించినారు యీ ప్రకారం విళంబి
1 సంవత్సరం పర్యంతరం ఖరాగి [Page 179] రంపాపా విలయ్యాత నుంచి విస్తారం
డెను విళంబి సంవత్సర మార్గశిర మాసంలోను విరారు సలామొఖు వచ్చినప్పుడు వార
పడదెబ్బ గ్రామం దావలటాని స్వామి వుత్సవ విగ్రహాలు సహా దోచుకపోయినారయితివి
కారి సంవత్సర చైత్ర శు ౧౫ నాడు వనవాఖు హైదరబాద్ శేఖున ఖతాఖరు వచ్చినవా
ఖు ఆలింఖాను అన్ని గర్ద వేశిన వెనుక తెబ్బం ఖతాదరు కంస్వాదిన మయి ఉప్పుడు రా
మేశ్వర గ్రామం పాపా విలయ్యా వస్త్రాల కేల గ్రామం తగైరం వేసి సరకారు దాఖ
లు వేసుం వానిప్పడు తల్లి యూరం గ్రామం తాతమాడా వరకు ప్పుర్యాసు వేదారులగుట్టి గారి
కి పట్టామేసి సంచల్నవారి తల్లులు ముంబి ఎవారి శార్వరి రెండు సంవత్సరములు అన్యారా
యంపున్వవరిశం వేసుల్యావృండెను శార్వరి సంవత్సరమందు కరువయిలారారాయొర్సు
వంద్వారము పరగ నాలు వెంకాసాని పట్టై కాపుర నుర్రడయి నప్రాతగోట తిరపరెడ్డి తమ

శులుదాకా వేసున్నా వుండి శ్రీమతు రీ నామేశ్వర నిడి మాల యర్రలు లూడి వృనికి వృత్తి వ
విక్రు శరాలు వేయుంచి తేరు కట్టించి వాడు ప్లవ సంవత్సరం శుభకృతు సంవత్సరయీ
రెండు సంవత్సరములున్ను ఖాదరు వారి యేలుబడిలోనే గుత్తి సంమేదారు వంఖు
110 [Page 110] కూరి వారి తట్టు నుంచి లక్ష్మీనారాయణుడు అనే ఆయన రామేశ్వరం గ్రా
మం పారు పత్యం వేసున్నా వుండెను యిరానం ఖాను నుని ఖుబాగీరులూ దేవుని నిత్య
యుంచి నవరాత్ర్యాది వారి ఖాగీరులూ నున్న అగ్రహారములు వున్న అటువంటి వృత్తులు ఖా
దరు వారి యేలుబడిలో నున్న అది మాన్యం దేవునికి నడిపిస్తున్నారు ఖ్యాతి ఖ్యాతి లేనఖా
ఖాను వారికి సుబా అయిన తరువాత పైరెల గ్రామములు ఖావామి పందుమాన్యా
న్ని దినములు నడిచినది తరువాత వైదేల గ్రామం సుళ్ళు నడిపించ తను పోయురి
శుభకృతు సంవత్సరములు ఖాదరు స్వర్గస్థుడైనాపి తర్వాతు శోభకృతు సంవ
త్సరము నుంచి పుప్పసంలక్ష్మి నం శి తెందరు వారు కృష్ణాశ్వఖాను దుడు అనే వారిని
గుత్తి సంమేదారికి వయికర్ర రుసమే శివుండగా కృష్ణా ఖాను తట్టు నుంచి
శివందరు ఖాన్ నాయుని అనే అయన వచ్చి శోభకృతు తరువాత రెండు సంవత్స
రములు యీ గ్రామం అటలు వేసున్నా వుండెను విశ్వావసు సంవత్సరమందు
నన్ను గుత్తి తట్టు నుంచి సుమేదారు రంమాళ్ళుదుడు అనే తట్టు నుంచి శివందరు
ఖాను డిఅను వేసున్నా వుండెను. విశ్వావసు సంవత్సరములోని చంవాళ్ళుడు
అనే వాడు సుమేదారు గుత్తి నాకు ఖమరాము ఎది నిమిత్తం వచ్చిరాదుకి నుంచి వాడి
పట్టికి వచ్చి వుండ్లా గావం రాటేలు వాలు కొర్పైవు గుర్రం వచ్చిత వాడి పట్ట గ్రా
111 మం ~~[illegible]~~ [Page 111] దాఖి సుబాదారు కొకి నాయాలు మేషపూడి యీ
మల పరాభవ సంవత్సరం లో గుత్తి కి అప్పుడు నే అయన సుమేదారు వచ్చి తని

తరఫున బోడమరాజుల వెంకటాద్రిపంతుల వారికి యీ గ్రామం ఉభయులు యిస్తిరిం
పించిరి యీలావల ప్లవంగ సంవత్సరం లగాయతు యీ గ్రామం కడప సుబాలు
వున్నదు వ్రారుతాలు రాలేక దానాలు చేశిరి యీ కడప సుబాకు వచ్చిన వారు
మెయిరాదనఖ్ఖిలాను సాహెబుల వారు గుజుపరఖ్ఖిలాను సాహెబుల వారు
మలునవరఖ్ఖిలాను నాయబు ధారుజీ మాశుజీ తరఫున యిప్లవంగ వెలక రెండు
సంవత్సరాలు యీ గ్రామం వెంకటాద్రిపంతుల వారి ఉభయులు చేశిరి సా
ర్వరి సంవత్సరం సుబా కెప్పైదు దిలావర్ధను వచ్చెను ఆయన తరఫున మాలిక సాహె
బు వచ్చి సార్వరి సంవత్సరం ఆకారం పర్యంతం తరకు ఉభయులు చేశెను సాధారణ సంవ
త్సరం మైసూరు నవాబుఖాన సాహెబుల వారు వచ్చి మెయిగలాయి వారు వచ్చిన పరి
యంతరం వ్యవహారం చేశెను సాధారణ సంవత్సరం మార్గశిర మాసం మొదలు మొగ
లాయి గోలుకొండ విజయా వఖ్ఖిలాను బహాదరు వారి తరఫున ఖిజారాము
2. మాలురావు రంగనాధ వర్మఖుమాన ఖ్ఖిలాను బహాదరు [Page 112] వారు లష్కరు
తెలావచ్చి ఇబ్రహీంఖులమండ రాజానా చేసిలా విదు వ్రారు పరగణాకు ప్రీతి కనిరెడ్డి
గురివరెడ్డి వ్యవహారం విజారి సల్తాత్పుండెను మాసుమాసంలోగ నిసాహెబుల వా
రికీదు వ్రారుతాలు కాన్పాదినం చేశిరి ఆగ నిసాహెబుల వారి తరఫున బిల్లా కారి
వెంకనశెట్టి పట్నం పెన్నగారు వచ్చిరి యీయు దర్శు సాధారణ సంవత్సరం
లగాయతు విరోధికృతు సంవత్సరం వరకు దువ్వారు తాలూకా వ్యవహారం
చేశిరి విరోధికృతు సంవత్సరం యిస్పైదు దిలావర్ధను తమ మొగలాయి వారు
పుండి పోటు నుంచి పెల్లువాని పోయి కడప సుబా యీ పత్తాయి యిస్తిరి దువ
వ్రారు పరగణా రెండు భాగాలు చేశి దువ్వారు భాగం సపుం రెండు చేయు.

వెంకన్నగారి స్వాధీనం చేశిరి పెద్దలయూరి తుగిడిస షుం బాద్షా రాములు వెంకటాద్రి
పంతులు ముస్తాఫండి బిల్లల్లాగ్గా సాహెబుల వారి స్వాధీనము చేశిరి యీ ప్రకారం పరిధావి సం
వత్సరం వరాపు మాసం పరియంతరం వ్యవహారము చేశిరి యీ వెలది ధ్యారి
తాలూకా శిద్ధి విటితికాలు వారి స్వాధీనం చేశిరి వారి తరపున తాపు వరాయబడె.

~~[Page 113]~~ [Page 113]

113. …రుదుర్గారి తాలూకా వ్యవహారము నరువత్తె సప్తారి దావి సంవత్సరం త
గాయత ప్రమాదీచ సంవత్సరం ఆఖరు దుర్గారి తరము రాపు వరాయబడెం
వారె దుర్గారి తాలూకా వ్యవహారం చేశెను యీ వెల ఆనంద సంవత్సరము లక
తారులా ప్రరం తాలూకా రామ వెంగళ రెడ్డి వారి స్వాధీనం దుర్గారు తాలు
కాలూగడ చేసెల్లా వున్న బిల్లా కయారి వెంకన్న చెట్టి పల్లి వెంకన్న వెంకటాద్రి పంతు
లవారికి బిల్లల్లా సాహెబుల వారికి యీ నలుగురికి తాకీదు చేశి పింగళి రెడ్డి వా
రి స్వాధీనం చేశిరి యీయన తరపున నాయకులు బిల్లాకయారి వెంకన్నగారి దుర్గా
రు తాలూకా వ్యవహారాన తు వెలితె రరు ప్రమాదీచ సైను యీ వెంకన్న రాక్ష
పరియంతరం
స సంవత్సరం వరాపు మాసం దుర్గారు తాలూకా వ్యవహారము చేశెను రాక్షస
సంవత్సరం వరాపు మాసాన కడప సుబా కర్నాట ఆచారు ఆ ఆనందు సాహెబుల వా
ను సుబా గ్రిరి చేసం తవప్పారి యీసుం బాద్షా దారుణి వారి తల్లుపు నుంచి గడి వర
~~దిక్కి తగిరి చేశిన వాములు … సాహెబుల వారి స్వాధీనం చేశిరి యీ~~
శిదాకెడింగారు బాలు బురాతు చేసితె కావున్నను యీ యన పింగళి సంవత్సరం
~~యూన తల్పునుంచి దుర్గారు తాలూకా ఆ వలుతు వలిదాలు వలి చేసెను బా~~
~~వుగారు ఆవుద్దా~~ మార్గశిర మాస పరియంతరం యీ తాలూకా వలువలు చేసె
ను పింగళి సంవత్సర మార్గశిర మాసం లో కడప సుబా ప్రకార ఆచారు ఆ నా

114 [Page 114] ను సాహెబుల వారికి తహసీలు చేశిన వాములు … దల్లెఖానను సాహెబు
ల వారి స్వాధీనం చేశిరి యీయన తల్పు నుంచి దుర్గారు తాలూకా ఆవలు తు

మహమ్మదు మాలసేనుఖాను వారు వచ్చిరి ఆయన తరఫున తిరుమలరాయని
వారి అమలు చేసి తరువాత సిద్ధార్థి సంవత్సరంలో నవాబు వారు సదల్లిఖా
న సాహెబుల వారికి తన్ఖా రుఇయి రాజా చందులాలా వారు తరుపున బాగి
రి మొఖాసదారు చేసుకొని వచ్చిరి వారి తరఫున దివాను బాలాజి పంతులవారి ఖత్తు
నఖిందురా యని వారు ప్రాధ్యేయు శవె మొదలయి పద్ధాలు గ్రామాలు
తాస్ర్పదీనం చేసుకొన్నారు అప్పుడు రావు వెంకటేశ్వరగ్రామం ఖండురాయవారి
అమలు చేయుచువుండెను యీయన రౌద్రి సంవత్సరం శ్రీముఖ నామ సంవత్సర పరియంతరం
అమలు చేసెను ఆవె మయం మందు రాపావతారం పాపాఖాన్ కావురగిరి
15 పన్నయీయాయిద్దరు ఖూనిగోపుర ముఖద్వారం కట్టించెదానక్క [Page 115] ఆరం
ఖం చేసి అడుగు పాదం వరకు కట్టించి ఆ మట్టున నిర్మించుచు లేతనిలతడ
అయెను -

మయూరావారి ప్రభుత్వంలో ధీరసాని పల్లె ఖురాంఖాన్ నవాబు
ద్రావిడ తారా వేగం సాహెబు ఖవాగిరు అయివుండగా ప్రాథ వారు తివత్సారెడ్డి
వెఖరాజును దగ్గర తీసి రామలింగాపురానకు లెఖ తుత్రం వ్రాయుచున్నవుర
డెను ఈ ప్రకారం మయూరాంతవలు లిఖరుణకారి సంవత్సర చైత్ర శుద్ధలు
పరియంతం ఖరిగెను యీవలఖ హాదరు వారి ప్రభుత్వంలో అబక్కరాఖు
చేతనె లెఖ వ్రాయుచున్నవుండెను. ఆ తివత్సారెడ్డి బల్తాన ప్రభుత్వంలో శంభక్త
తు సంవత్సరంలో కాయం చేశెను ఆయన నవాబు రూరు రుద్రబాబు శ్రీ రెడ్డి తరఫాంఖత్త
రాఖు లేదా ప్రాబిశ్రీ రెడ్డికి సరిపడక విరుద్ధాయు చేతప్పువరరాలు చేస్తా వుండగా
రాన్ని దినవయుల తెలెబుములవారి తట్టు నుంచి గాంధి పల్లెలు క్షీనరసుతనేత

యున వచ్చిరాంత రామాను వత్తారవచ్చి రాయలింగాపురం దాఖలుత పోయెను మరిన్ని
[Page 116]
116 దినములకు వయిష్యాల పాటివారు వచ్చి రాయలింగాపురం దాఖలు వపోయిరి యీ
ప్రకారం విరుద్ధాలు తెలంనేగా వచ్చేవారం ఖత్రాఖు వోంబిళి రెడ్డి పేసున్నావుండిరి.
వెలుగలాయితలుల అక్షరు రౌద్రి సంవత్సరంలోనువారు బిళి రెడ్డి ఖాల్ల వరంము
ఖరానవృటు పత్రసేరెను ఖత్రాఖు బాల్లవరం వారెను ఖత్రాఖు తనతుసరిప
రుసందుదవారు బిళి రెడ్డి ఖత్రాఖు దగ్గఱ కాలువ వృన్న కాంగన నరిశగాడ్ని పిలిపిం
చుకాని ఖత్రాఖును శంపెపెందుకు మనుష్యాలనడిపిసున్నావు న్నావలునిచ్చున
డగావద తిపోతేనకు యినాంయిస్తామని చెప్పితే వాడులా యీంచినారుతయి
వుండెను రౌద్రి సంవత్సర కార్తికశుద్ధ సోమవారం నాడు ఖత్రాఖునకు తొరుపు
రియలరాత్రివేళ బాల్లవరం నుంచి డెరసాని పల్లెకుపోవలెనని బంట్రౌతులు
గానరిశగాడ్ని వెంటబెట్టుకమాడా పోతూవుండగా బవిద్యో ఖాల్ల వరం పొలంలోయి
తన్నివారు బిళి రెడ్డి తట్టునుంచి పంపవచ్చినవారు డెరసాని పల్లె కాపురస్తులయిన
ప్రోతవాటు వోంబిళి రెడ్డి పెదవెంకట్లు చినవెంకట్లు ఖాల్లవరంపైకి వంబరాపు
117. లుపల్లె కాపురస్థ [Page 117] లైన తాగటుపుల బాల వెంకటలు తనే పాడు మరిన్ని
వోంబిళి రెడ్డి తట్టునుంచియిద్దరు వకరు యీనలుగురు తాంటు దినములలోలో
వకటువర్డంగా వచ్చినంతలు యీ ఖత్రాఖు దగ్గఱ వున్న కాంగానరుసంగానే
ఖంట్రోతు ఖిల్లెంతక్కెరు పారవేసి పారిపోయెను అంతటనలుగురు ఖత్రాఖును
చంట్యువాని ఖత్తి నా పొడిచిరివా తనరిలి చంపిరి మరిగడియకు బాల్లవరం
లోకి వర్తమానం పోగా ఖత్రాఖు పారం ర్లువచ్చి శవం తీసుకుపోయి మరున
నాడు పూడిచిపెట్టిరి. యీఖానంలు రామేశ్వర వరగాల నంబరైదికులులిచ్చి

రాచూరు ఖిల్లావరం రెడ్లు కరణాలు నుండిగి ఆ ప్రాంతిలో రాంతమందిని తీసుకొని వచ్చి
పోయి ప్రోలు శేఖరరెడ్డి రెండో కొడుకైన ఖాన వెంకటాద్రినే వాడు పరారీయయ్యా
యున్నందగా ప్రోలు శేఖరరెడ్డి తన పెద్దవాడైన పుల్లాల వెంకటేశును కాంగా నరసు
గంధ్రయి నలుగురిని తీసుకొని వచ్చి ఆ రాత్రి ఖిల్లావరం ఖురంఖులో వేశవురు సునా
· దండోరసాని వచ్చె ఖురంఖులో కొత్త సుకును పోయి స్తంభాల తల సంకెళ్ళు వేశిరియా
8 మరిదివసమందు ఖక్కురాఖు ఉన్న [Page 118] గురువయ్యారి పెద్దుడు యతని
తమ్ముడు ఖనగురువయ్యారి పెద్దుడు వీరాల పెదమానీగాడు వెపుడు వీరాల లింగ
డు వళదయి నలుగురు రెండు రాళ్లు వయల రాత్రివేళ ఖురుఖులో చేరాయువు
ల పెట్టుగాటి చేత తప్పుటు వాయించి సర్వగార్దులు చేత పెయిపాటి కట్ట్రెల వాత
లకాయలు ఖగల గొట్టించి సంకెళ్లతో వున్న నలుగురిని విడిపించి నారు ఆ రాత్రి నాలుగు
పీనుగులను ఖురంఖులో నుంచి దిసువరకు తీశ వ్రాశడెంలో నుంచి తీశి గుంతలు
వేశి పైన మన్నువేశిరి తెల్లవారిన తరువాత గ్రామంలో వున్న ఖనులు యీ వర్తమా
నం విని ఆ గుంతలో వున్న పీనుగులను వెళ్ళదీసి ఆ పీనుగుల తల పెదగురువయ్యారి
ని ఆ ప్రోలి శేఖరరెడ్డి ఖందరాలు కట్టివేశి పీనుగుల తొబాటు నిన్న వ్రాండి ఖాపెట్టి
తాము నివేదరించిరి. ఇంతలో ప్రొద్దుటియాలి నుంఖన రెడ్డి అంపగా వలుగు
దాసు వెంకటపతి పోతినేని వెంకటపతి యుద్దర వచ్చి గురువయ్యారిని విడిపిం
చి తృస్పోదినం చేసుకొని వుండగా యింతలో తిమ్మరాఖు కొలను నరారి నుంచి
వచ్చి రావేమ్స్వరం ఖురంఖు చేరె నం ఖదరు వెంకటపతి గారు యుద్దరు ఆగురు
వయ్యారిని రావేమ్స్వరం నుతీసుకొని పోయి తిమ్మరాఖు వశం చేశిరి. ఆ పీనుగుల
9 లకురిని వారి ఖుట్టాలు తీసుక [Page 119] పూడిపించేసి సాయవెలుగలాయువా

ఆతరువాత నున్ను పివంతులింపిశె వారికి రౌద్రిసంవత్సర కార్తీకమాసంలోను స్వామి
సంబంధమైన పనకే వారి ఖరతు కర్నూలు మున్నరాలే దొర వారు చేరు పవన్నై రాసుబారు
వచ్చి వుండగా వారి తల్లు నుంచి వాడి వాండ్ల ఖాస్తా రాయలకోవా రదివ్వారు తాలు
వాన్న పదొరానకు వచ్చెను ఉప్పుడు రామేశ్వరం గ్రామం మున్నారు తాలువారాశా
లు ఖంద్రా ఖచ్చీవేశెను యీ యువ దుర్మతి సంవత్సర మార్గశిర మాసం మొదలియుం
దరం వ్యావహారం వేశెను దుర్మతి సంవత్సరం పుష్యమాసంలో ఖాస్తా రాయి
దే వారికి తర్ఫైరువేశి మున్నారు తాలుకాకు బాధ్యరాఖు వెంకటాద్రిపంతు
లవారిని వ్యవహారం విచారించుమని అంపించిరి ఆవెంకటాద్రిపంతు
లవారు రక్తాక్షి సంవత్సర భాద్రపద శు ౧౦ పర్యంతం తరువాత వలువేశిరి రక్తాక్షి
సంవత్సర భాద్రపద శు ౧౦ దుంద్రాలు ధారవారు యీ వెంకటాద్రిపంతుల
ను తర్ఫైరు వేశి మున్నారు తాలువారు తవలు తెమ్మని పంతులవారిని అం
120 · పించెను తామున వచ్చి మున్నారు తాలువారు తవలు వేసెను [Page 120] వుండ
గా శాలివాహనశకం ౧౭౩౦ అగునేటి విభవ సంవత్సర శ్రావణ శు ౧ లు రామే
శ్వరం గ్రామ యొక్క శ్రీ రామేశ్వర దేవుని దేవాలయం యొక్క ప్రాకారంలో తట్టి
న దక్షిణ భాగమందు తొలను రెండు అంకణాలు శిలా మండపము కట్టించిరి
మున్నురు పష నవరయుంగా పెట్టు కెట్టు వెం అందరికి పిందువేశి అందరిని తలావక
వుంటుపం ప్రదక్షిణ పూర్వకంగా దక్షిణం వచ్చి వుం ఉత్తరం యీ మండపం
దిక్కుల యందు శిలా మండపములు వాన్య్రుతి చేత భగ్నమైతే అంతా కట్టువ
ని చెప్పగా వారు కట్టించి సంచుకు తవుంటు స్తంభాల మీద వున్న శిలా శాస
నములు వ్రాయించి దేవాలయానకు దక్షిణ భాగమందు వుండు పశ్చిమ తవలదం

ఉంపలు విలాద శాసనము

౧ స్వస్తిశ్రీ విజయాభ్యుదయ శాలివాహన శకవరుషంబులు ౧౭౩౦ అగు
నేటి విభవనామ సంవత్సర శ్రావణ శు ౧ రాఖిల శ్రీ ఖానుఖి పెంతుల వారి మండపము.

౨ వెలవరిగరలప్పు మండ్డపరము —

౩ వంశపార వెంగప్పు మండ్డపరము —

4 · ౪ దేవర నాగన్న మండ్డపరము — [Page 121]

౫ తర్లాటి సుబ్బరాయలు మండ్డపరము —

౬ పట్నాల సుబ్బయ్య మండ్డపరము -

౭ పాకం వెంకటపతి మండ్డపరము —

౮ పిఠాపురం వెంగన్న మండ్డపరము —

౯ కొప్పురపు వెంకన్న మండ్డపరము -

౧౦ కొప్పురపు వెంకటపతి మండ్డపరము

౧౧ కొప్పురపు బుచ్చన మండ్డపరము

౧౨ కొప్పురపు వెంకటలాబల మండ్డపరము

౧౩ శింగంశెట్టి బుచ్చిరాందు మండపము

౧౪ వెంకట్రాయలు వారి మండపము శిరస్తాదారుడు

౧౫ సామిశెట్టి పురుషోత్తమ మండ్డపము - —

౧౬ సామిశెట్టి గురుమూర్తి మండపము - —

౧౭ శింగంశెట్టి బాలయ్య మండపము —

౧౮ గాదంశెట్టి వెంగన్న మండపము —

౧౯ ఏంపల్లి వెంకట్రాంరెడ్డి మండపము -
౨౦ బాలకొండ గురతలింగారి మండపము -
౨౧ తెలంతుమటి మండపము -
౨౧? బాలకొండ కృష్ణవర్మ మండపము
౨౨ పరలా వెంకన్న మండపము.
౨౩ నారపారలు పాయు మండపము
122 ౨౪. తాటికొండ ప్పు మండపము - [Page 122]
౨౫ నర్సింహాతి వర్ప్పు మండపము -
౨౬ గుర్రప్ప యెల్లిర్ల రెడ్డి మండపము -
౨౭ చింతకుంట గోపాల మండపము -
౨౮ చింతకుంట పాపిరెడ్డి మండపము -
౨౯ తప్పెట నారపరెడ్డి మండపము
౩౦ తరుగలు మల్లన్న మండపము -
౩౧ శివపనారుసంవత్సరమునకు శంగలుకొండసానిశే పారెడ్డి కట్టించినదియాతించు నారువెయిదలుచేసి తలార్చున పదవరశంతం డుపాలు

యాప్రకారం నావెంకటేశ్వరస్వామి ఊరిపేటశల్లు వర్గ రావారి బావతలా కుదేశరంనాపాయలు బిర్లు వేయించి యుప్రకారంప్రాకారమండపాలు కట్టించినారు—
తరువాతవెయివరి గురవప్పు తెనాలి వెంకటేశ్వరం పేటుకాపురసుస్త్రైమావుంటెశే.

ట్రిపుమాపురుష సహాయంబు చేసెం కాని యీగడ పాపాత్ముల ప్రయత్నం గోపురానకు
ఆరంభం చేసినదిం తస్మీద మహా వింశరాశి మేలుదలుగాని ప్రధమ ద్వారము మటం
తలాతి తలములు మ్మిపైన అయిదు ద్వారములు యింటి కత్తిం న్ని యీప్రాకారంత
23 ప్రతింబిన తరువాత కాంచి పెరుమాళ్లు అనే గోపు [Page 123] తి గోపురంపైన శిఖ
రాలు యెత్తించినాడు యింకా గోపురానకు తగ్గ మరమ్మతు చేయిస్తూనే వున్నారు
—తద్ధారభ్యం శాలివాహన శకం 1223 అగునేటి ప్రమాదోత్పత్తి చారణ సంవత్స
రవిస్తుల ధరతు రామేశ్వరం గ్రామం పరగతమందు వారు యీకే వెల్లుతమ్మ
న్నది —

గ్రామానకు నైరుతి భాగమందు పొడ్ల వాసుదేవరము బిశనాయుడు అనేటి
లమువాడు పత్తెము నరాక దంవారికి గ్రామం బుక్కాగిరం నదే చేటుప్పుడు గ్రామస్తు
ల నుస్నాళంటడి రెక్కడం పల్లె కట్టినాడు అది బిశనాయుని పల్లె అని న్నిబశరెడ్డి పల్లె అ
ని చెప్పుకొనే వారు యిస్సక విటు లాగ్నాతి రామేశ్వరం యీకే వంశరాగానదేవస్తా
వుండెను వెలుగలాయి గాలు కాండవిఖాం వారియేలుబడిన చంద్రులాలా వారిప్ర
భుత్వా యీశిద్ధార్థి సంవత్సరమందు ఘోరా విపత్తింమనందు చేత సంసార్లు పల్లె పాడు
చేసిపోయిరి —

గ్రామానకు పశ్చిమ భాగమందు యీగడ రామాపురం అనే గ్రామం ఖండావు
లింగాపురాన కు ప్రతి నామం పైన డెంకసాని పల్లె యీ తారాజ గంసారాపాఖువు
న్నప్పుడు డెంకసాని పల్లె బిల్లి అయ్యె రాంబది రామాపురం పాడు అయిపోయెను
శిసంస్కార్లు డెంకసాని పల్లెలో నివారులు గనక తరరి మంశె రామేశ్వరం యీనదేవస్థా
నపల్లెలు —

౧ గ్రామానకు వాయవ్యభాగమందు పావుక్రోసు దూరమున రామలింగాపురానకు
ప్రతినామము పైన ధీరసానిపల్లె —

౨ గ్రామానకు దక్షిణంపు నాయిరుతిదిగ్భాగమున పావుక్రోసు దూరమున బావులవారి
124 పల్లె — — — [Page 124]

రామేశ్వరం వుత్పత్తి రామేశ్వరదేవుల నిర్మించెను మొదట కూరపు రెడ్డి గొల్లప్రోతవారికి బసవ
రాజారెడ్డి కోనేరు తిమ్మారెడ్డి వుండ్రవోలు కదిరెరెడ్డి వీరి కరణాలున్ను వుత్పత్తి రామేశ్వ
రులది దేవాలయానకు పూర్వభాగమందు భోగమండపము కట్టించి కట్టిన
గొల్లవరం వద్ద పెంగయ్యకు సర్వమాన్యంగా తూమెడు భూమి తిరగాలబండ పా
వర్ణ వేశికాండాల ఖండాలకు తూమెడు భూమి సర్వమాన్యంగా వేసి యిచ్చి శాలివా
హన శకవర్షంబులు ౧౫౮౬ అగునేటి నందననామ సంవత్సర ఫాల్గుణ శుద్ధ ౧౦
లా శాసనం వ్రాయించినారు సదరు భోగమండపం పస్చిమానకు వున్నది తరువాత
(మొదట) నళసంవత్సరంలో వుత్పత్తి రామేశ్వరం దేవస్థానం మొదటి వుండే మూలస్థానేశ్వర
దేవుని దేవాలయానకు రామేశ్వరం గొల్లప్రోతవారి మొదలు రాజారెడ్డి వుండ్రవోలు క
దిరెడ్డి కోనేరు తిమ్మారెడ్డి కరణాలున్ను గోపురం ప్రాకారములున్ను కట్టించినట్లు సంవ
త్సర జ్యేష్ఠ శు గురువారం దివసమందు శిలాశాసనం వ్రాయించినారు సదరు దే
వస్థానం యొక్క వుత్తరద్వారమందు వున్నది ఆప్రాకారం కట్టిన పైన గొల్లవరం వద్దను
న్న పెంగయ్యకు తూమెడు రెండు తూమెడు భూమి సర్వమాన్యంగా యిచ్చినట్టు
గా శిలాశాసనం వున్నది ——

లగడం వుత్పత్తి రాజ్యానని వారి శివాజీరావులుగని — యీ గ్రామానకు పశ్చిమభాగమం
దు పరువు దూరమందు శెట్టిపల్లె పొలంలో పినాకిని నది వెలుగోడు పట్టెడు సల్లు

కొల్లేటి వ్వించినారు. ఆ కొల్ల గ్రామమునకు ఉత్తరభాగమందు పెన్న్యేరు
౫ పశ్చిమం ఖుద్దు తెరు నేరు పారుతూవున్నది. — [Page 125]
రామేశ్వరములో వుండే దేవాలయముల వివరము -

శ్రీరామేశ్వరదేవాలయము యీదేవాలయమునకు యీగ్రామములో
తుఫాను సెలప్రభుత్వం ఖులదలకా నిర్ణయించి నడిపిస్తూవున్న వర్షాసన వాలు
గలాయి యేటేలుబడి ఆశ్వర పెద్దాద్రి సంవత్సరం ఆశ్వర వరకు నడిపెనంతవరకు ప్రె
జెలలోతులలో రొఖరతం మంత్రాలు దార వారు ఆచే సర్వాయాన్యం ఖరారు చేసినా
రు ఇంటిగాత పదితరాలకు యిరువై ౨౦౦౦ రథోత్సవానకు షరతు తెలియు
రూకలు ౨ రూపాయలు ౬౦ యీప్రకారం నిర్ణయించేసినారు ————

రథోత్సవం ప్రతిసంవత్సరం చైత్ర శు ౧౩ లు రథోత్సవ తిరునాళ్లు జరుగుతూవున్నవి
శ్రీరామేశ్వరంలో మొయిగలాయి యేటేలుబడియో వానదళ్లియనంతరం పసుంఖాగిరి
వేశేటప్పుడు వారి తర్ఫుదులంచి మహారాష్ట్రదం మానసేను ఖానుత రథసప్తమి పాలుపత్తా
చేసుకున్న తిరునాళ్ల సాయలని వారు వారికియ్యి సంవత్సరం యీగ్రామానకు
పూర్వాం తక్షణ కొల్లేరు వృత్తాంత ధర్మశాల కట్టించి ఆలయసేయ స్వామికి దే
వాలయం కట్టించి ప్రతిష్ఠ చేయించి మాన్యాం యిప్పించినందున [illegible]
[illegible] మంత్రాలు [illegible] వారు ఆమాన్యం [illegible] చేయించి [illegible]
కిపూర్వదరహాలు ౧౨ మైలేడిక ౨౨ రూకలు రూపాయలు ౬౦ నిర్ణయించే యిచ్చినారు
ఆప్రకారం పడితరం నడుస్తూవున్నది. [Page 126] వానదళ్లియనంతరవా
రికి యింగరథ దేశం [illegible] వస్తూయున్నప్పుడు పెద్దలు [illegible]
రామేశ్వరం గ్రామాదులలో తనకు వచ్చే రుసుం మాన్యాం శిస్తు ప్రత్యయనకు

యిచ్చివుండిరిగనుక తెలిసినప్పుడు పెద్దయూరియెరాపురసుస్థిర తనకుబాహారావా
రంయిచ్చిన రుసుం మాన్యాలు అనుభవిస్తూవుండి వెలుగలాయిగారల కొండ
శివాలయం వారియేలుబడిన బసాగానవపల్లిమాసదల్లి ఖానుసాహెబుల
వారి కరుణప సుబాగిరి వెంకటప్పలుడు రామేశ్వరం గ్రామం పెట్టుసందులను తారు
కుమములు తరారప్పైన వెయాశె వాత్సప్రతిపాలానతుదిరుపారివెల్యస్వా నాటి ని
చెంతరకాల్పను యీశ్వరుడు మయిష్పయి సంవత్సరమయిశ్రీందిటరామేశ్వరంరా
ఘరసుస్థిర రామం ట్టిస రశ్రీరా కొండంచెల్లు చిత్రభాను శాస్త్రోలనతొరకొని
రుతప్పింబ వుండగా ఆ కోటకి పూర్వభాగమందు పడురు రానంగారలు
వారి తాలూకు రుసుం మాన్యాలు అనుభవిస్తూవుండెనిప్పారాలయు
శ్రీసంవత్సరమందు రాతివం ంటప మయి తేట్టిపోనుమంతవి పులనుత్రవ
ప్రవేశినారు

ఆయన సిద్ధార్థి సంవత్సరము వరకు ప్రభువు నడిపిస్తూవుండె
వంశాంద్రి సంవత్సరం లగాయతు దేశం కుంఫిణీవారి ఆయిన తరువాత పాఖరత్
కర్త రేవలసాలు ద్వార వారుపన్ను దేశం సంబాగిరి విసుల్ల్వుండగా దుర్మతి
సంవత్సరంలగాయతు గ్రామంలో నుంటా వేంకటేశ్వరుడు యీ ధర్మశాల అందుకు
ంటున్నాటి మానస్ధ్వని విస్తర్ణమై సినప్పుడు కొల్లశంఖునేయు స్తావిశ తిన్ని సాలుకు
127 పూర్విలుంత [Page 127] నైంతిరూకలు 6// కాసులు 80 పడితరాంన్నా
తసప్తకుని విస్తర్ణమైకరి తదారవ్యంత్ర నెప్పు కారంత విప్ర వారం నరుంస్వా
వున్నది — — — — Low గ్రామంలో బింగాలి మంతలు పూడె
నం.— బురాఖానుని వారిబుహాగిరు లోబుసం వయ్యాతవెలయునరుక్షియరా

ఇస్తోపనలెంచి రామేశ్వరానకు వచ్చి యీ మార్గాన దార్లతో తేరపాలతో వర్తకులు
గ్రామంలో యీ గానులా పితృవాంశీల వాని కాపురం వుంటూ నని చెప్పురాగా
వారు సమ్మతించి పేటకు పూర్వ్వపు వైపున స్థలం నిర్ద్దేశం చేసి యిచ్చిరి గనుక ఆ
స్థలమందు గృహం కట్టు వాని కాపురం వుండి యీ పేటకు వాంబులూ వాన్ని దినదు
లు యిరిగి నివించ స్త్రలు ఆయి సువయ్యా అయ్యాన్న అనేకుమారులు దుగ్గిని
మరి వాన్ని దినవయుల కుమారులు వయ్యార్లు వయు పేశెను ఆయన వాలంచెళిన
పి వర్గలు అయ్యవార్ల కుల రక్షణ అయ్యా అనే ఆయన వఖ కుమారుడు వుండెను.
మరి వాన్ని దినవయుల కు అయ్యవారల వయు పేశెను యీయన వారసుడు ✓
పుట్టి నీ అయ్య గ్రామంలో యీ క్షేత్రాన యితు కుల దాంపుండి స్థలపరస్పరం
యిచ్చి వారితో క్షేత్రకరణాలతో వచ్చి గ్రామ పూజాయని మిత్రదయుమ్ను
లూగడం వుండేరు పలంకాలదని చెప్పు లోగా అందుకు సమ్మతించి నిలిమూ
18 ~~ALA~~ Page 128 దు గారు 1కి నెయి 1 వాదు పా యీ సాంప్రదాయకు గారి
నెయి 1 యూళ్ళ వారం కే ప్రాశిదాన పత్రం శాలివాహన శకం 1620 విభవ
సంవత్సరంలో మార్గశిర శు 10 వ్రాశి యిచ్చిరి గనుక తదారభ్యం వెయుగలాయి
అరులులు ... పర్యంతరం అనుభవించి ... పిడి ... బహుధాన్య
సంవత్సరం వరకు ఆ తనకు వతెదు పరదేశి వినిపోయెను. యిప్పుడు ఆయన కు
వారుడు నాగయ్య నాగలింగయ్య నాగ యీ శివలింగయ్య యీ నలుగురు
గ్రామంలో యీ క్షేత్ర పేట వానికి కుటుంబాలు వుండిరి ... గయ్యలూ గడుసు
లైన కుమారులు ... కరణాలు తావు ... యిప్పించను
నిలుగ గారి ... వరగాలు ... తారతమ్యం ... వేసిలూ

దానశాలివాహనశకం 1723 ప్లవ సం॥ కార్తీకశు 10 దివసమందు వ్రాశియిచ్చినది.
మాధవరం పాలెం వాస్తవ్యులు ఖిలి శెట్టి వెంకాశెట్టి మనవీరశెట్టి వగైరా దేవర్లి వెయి
దులయినవారికి సూటు రూపాయలు 1కి వంతు నిష్కర్షచేశి యిచ్చినారు. శా
లివాహనశకం 1790 కాళయుక్తి సంవత్సర జ్యేష్ఠ శు 10 దివసములు మొదలు
దానపత్రం వ్రాశి యిచ్చినారు - యిదిలిప్పుడు గ్రామంత నిపెట్టిచేవనంతో
సర్వతృం దేవాడు యితర గ్రామాల వర్తకులు మొకటి ప్రముఖత్వం వాక్యాలినదవటం
లేదం — —

యీ గ్రామంలో పండే ధాన్యాలు -

1 వరి —
1 జొన్నలు —
1 రాగులు —
1 సజ్జలు —
1 కొర్రలు —
1 అనుములు —
1 ఆముదాలు —
1 ఆవములు —
1 ఛులువలు —
1 పెసలు —
1 నువ్వులు —

1 శెనిగలు —
1 ఉలవలు —
1 కందులు —
1 పసుపు —
1 తెంబకర్ధలు —
మిరపకాయలు
కొత్తరకాయలు
వెంఠిలయిన కూరగాయలు

1 ఆకుతోటలు
1 అరటితోటలు —
1 పూలతోటలు —
1 చెరుకులు —

129. [Page 129] యీ గ్రామంలో వుండే వనములు -

1 పూర్వికి తటాకముపైపున ప్రాంతం పశ్చిమంపైపున గ్రామంసుద్దుఖరాబు మందిచే
సిసఖింతవనరు —

2 పూర్వికిదక్షిణపైపున రాణిటిగంగిరెడ్డిచే యుంబిన నేరేడుంవెల్లుంపెలుదల
యునవనవులు —

3 దేవళానకుం పశ్చిమరాన వెలదరిగులకుం వయ్యప్పచే యుంబిననెతవనరు-
నేరేడివనవు, మెలదలయునవనవులు —

4. పూర్వికివుత్తరభాగమందు పొంతనాసుదూశాయున మెల్లవరం కాపరస్తు
డయున ఖద్దవాలుగులు వప్పువనం వేప వెల్లుం నేరేడు వెల్లువనం వేశినాడు-

5 గ్రామానకు వాయవ్యభాగమందు చెంరసాని పత్తెతి వట్టారెడ్డి మూడు
రింవెల్లు నేరేడుంవెల్లుం ఖింత వెల్లు పెలుదలయున వివనవులువేశినాడు —

6 రామేశ్వరం పేట కందక్షిణం మామిల వారి పల్లె దామలూరు రామేశ్వరం
పెదరాఘురసత్రం యునవారవల్లుంవా పురప్రవెంకయ్యం పతి వెంకట్రామలంగారు
వనం నేరేడు వెల్లువరా విరదివెల్లుం వర్గెరావనం వేయుంబినారు —

7. [Page 120] పెద్దలూరుపేట రామేశ్వరం పేట నియర్లైంద పుంచునప్పుడు
రుపేటంతం వప్పే సరికి రామేశ్వరం పేట కున్నంపసత్రా వున్నవి పెద్దలూరి పేట
లుప్రకారం యీ పేటలు నితిరిగిదక్షిన సరకుం వాంతమిక్రయం రావడము
నన్ను శేషించినసరకుయు తరస్తళాల నలంబిదక్షి వారుతీస్కుపోవడమున్ను
యీప్రకారము వర్తకప్రవర్తనమువృత్తావున్నది —

8 మెలగలాయి యెపలుపుదియూ పాసదర్గ్రి ఖానుడ్రుఖుపత్యంలూ కాళయుక్తి
సంవత్సరపు శ్రవణ రాజ్యం యెటలు దొరకి శాంతవీరయ్య తెనపులం గంపల్లి రెడ్డినిరవా

లనుండి జిగి పెట్టితి పూర్వులవైపున స్థలంబు చూపితె మంతంతట్టు గాని ఖరీదువారు
మీరాంవుగ్రంధులాది వక్తృడన్నలు వస్తే రాగోడెలకు నూటికి ఠలాసాయి౧ప్రకారం
నిష్పక్షనేశ యిచ్చిపుండిరి గన్నకాళయలక్సం వలు తరువాతరుసం రులు
నుంచి విస్తృత్రప్రభవ సంవత్సరం పర్యంతం గ్రామంలూవుండితిరిగిపన్నిరు
రాఖ్యానికు పైరెంబను యూరు సుమయుకతులం పిలిచి వీదులు తరువాతజిల్లా

131. ౘయిది.— [Page 131] యీగ్రామాలకు ఉత్తర దిక్కులయందువి
వరము -

౧ పూర్వభాగమందు పరంపు దూరమున వాలు కూరంటంబుతేన్నైకి వూ
శైవాత్సపల్లి : —

౨ ఆగ్నేయభాగమందు పొంపుగోసు దూరమున బినాకినీ నదికి వల కోవూ
లాంపురం తాలూకా (తోవేలన) లోపైకి వుంకి పొల్లు దురి సదాశివ (య్యలనాడు) యూప్రత్తి రావూ
నాయనింగారి కిఖం దొంగిరం.

౩ దక్షిణభాగమందు పినాకినీ నది వల పొల్లుదుర్తి ముఖ్యు వెంకటాపురం-

౪ నైరుతిభాగమంపి నాకినీ నది ఉవల తాలూకు ముఖ్యు తప్పైకి విల్లూరు
తుంబిటి దొంల తుతుపూర్వాంరా వైద్య కొలూరు నారసింహారెడ్డి వారి సంస్థా
నంలోది —

౫ పశ్చిమభాగమందు పరంపు దూరమున తాలూకు మఖ్యుకెప్పైకి మూంకె
పెదశేషపల్లి - ౬ వాయవ్యభాగమందు బుంబులకుంద్రు తాలూకా పైకి వెంకట
మెల్లవరం పైకి వంశారాబన్ను పల్లి ౭ ఉత్తరభాగమందు ఆరు గందూరము నఖం
ఖులమడుగు తాలూకా పైకి వూంవై పొల్ల వరయి యీశాన్యభాగమందు తాలూకా మ

యుకేరారుప్పైకి మోకై ప్రొద్దయిరు — [Page 132 Left Blank]
[Page 133. కొంచయులకుంటెంతారులారాదపుప్పైకి ఖిచేయని పొడుప్పైకి
య్యేత్తు]. — V [Page 134 Left Blank] [Page 135].

పూర్వంపోరుగంటిలిసింహాసనాధీశ్వరులైన కాకతీయప్రతాపరు
ద్రమహారాయలుంగారు రత్నసింహాసనారూఢులయి పృధివీసామ్రాజ్య
ము యేలుచున్నందివసములకినాడు రేనాడు సీమలు యేలుచున్నచోడరాజులను
జయించి కాకతమహారాయులవారు తరంగబలసమేతముగా వచ్చి సదరహి రాజులను
యుద్ధరంగమందు జయించి వీరలక్ష్మినిగైకొని రాజ్యాలు పరిపాలనచేయు
చుండగా యీరేనాటి సీమలోను పొడుగుర్తి అనే గ్రామమందుగల
నాటికి జిస్సన సోమయాజులవారు పౌండరీక వాజపేయాది మహాక్ర
తువులు చేసి సాపానుగ్రహశక్తులయి చతుశ్శాస్త్రపండిత్యాలు
గలిగినవారున్ను పూండూరు వళ్లిపట్టి వారి సోమయాజులవారు త
ర్క మీమాంస వ్యాకరణ మహాభాష్య జ్యోతిష మంత్రశాస్త్రాదులు మొదల
యిన విద్యాపారంగతులైయిన వారు ఈ యిద్దరు యిలువునున్ను బహుశ్రు
తి ద్విపురుషులుగా వుండగా వరాను కాలమందు ప్రతాపరుద్ర
మహారాజులుగారు విద్వాన్సభ విచారించియెన్నాల ప్రసంగాలు తరాల
ముందు అద్వైత ద్వైతుల పూర్వపక్ష సిద్ధాంతవాక్యాలు యేర్పడక వున్నందు
[Page 136]
36 న యినవాసిన పృభయవిద్వాంసులను రప్పించి నగాని యీవివాదం పరిష్కా
రం యేర్పడదనీ అక్షైడ సభికులు యెర్రవారికి తెలుచ్ఛ్రుతపరచినందున వారిద్దరు
తివారిదులతో సమ్మతించి అడిగి మరియిందు బహువతి పురస్సరంగా ఖత్రికలు

వ్రాసి యుద్ధంని పిలిపించి యీయొక్క విద్యావాదములలు ఖియ్యాపలయు
ములు మీరారు హేంశ్వర సవాలను. ప్రభయు షష్టేములవారు మిమ్మల్నందరిని
రంగని శ్రీ శేష కవిగారి వంటి ప్రకారం వాదిప్రతివాదుల తర్కవ్యాకరణ శాస్త్రాలు
లయందు వారి వారి యొక్క శ్లేషలు ప్రసంగశక్తి వారించి పరీక్షగం
చేసి తేల్చాటుప్పన్న విద్వాంసుల తానున్ను ప్రసంగం చేసి ఖయుంచిరి గనుక
రాయుల వారికి వీరి యందు అత్యంత ప్రీతి గలిగి వృద్ధయు పండితుల
కు తత్త్వాల కుందవస్త్రాభరణములు వెయిదలయిన ఖవలువుతులు లిచ్చే
లవలందురే నాంటిసిమలూ కాలవిల కలంల్లో కేం వ్రాసిన నాపుష్టైన కలువ
క్లి కం ప్రాక్టీసు లు పరుగుపురవుల కేం ము ద్యాతో తోరవలెండు అర్ధా
దత్తుంఖియు వాలపత్ర పోంకిరంపులు ౩౩౩౪ గౌంకి వారి పంరుప్రేవాకం
౩౭ ౭ ౧౪౩ యీ ప్రకారం అప్పాడనిశ్చితం శ్రీశైల పాంపాకాదిత్యా గతము
137. స్వామ్యములు ను ~~సా~~ [Page 137] సమారణ్యాదతదానధారా పూర్వక
ము గా ఇచ్చి విలాప్పుత్రపౌత్రపారంపర్యముగా అనుభవించువలెనిదా
నందున అదా నపత్రము ౭ వాంత్రములూ పోయునది అక్షు
నపత్రం వ్రాసియిచ్చెను ~~అంతటుప్రజ్ఞపతయులు~~ యీ ప్రదేశమున కేవచ్చి
రుపకనకేలు వ్రాసి పండిరి గనుక అందులకు నకలు దిగువ వ్రాయబడినది.
~~గ్రామం వీర్లి ంపదాన తేంఅరువి దలిశింపి యంత్రం లో వుండు గా పూర్వం చేసు~~
~~చినటి తప్రతిక్షిత మైన విరింగం అకుం గపడును గను యుదేయుత్తవలసిన్ను~~
~~యుగ్రామం నిర్మాణం చేసి భూదేవస్వరు రువున్నాయీ గా గనుక భూము నిపొందు~~
~~అనేకొలవాదేయుపుల గ్రామము పొందెనం ఉండుకు దాఖలా లున్నవి.~~
స్వస్తిశ్రీ విజయాభ్యుదయ శాలివాహన శకవరుషంబులు ౧౩౦౦ కు సరియగు
ఉలశ్రీ ముఖ్యాలు నయనాఖినే అద్యయున అద్యాహ తదా న ప్రతిగ్రహ షట్కర్మనిర

తులైన శాపానుగ్రహసామర్థ్యులయిన యజుశ్శాఖాధ్యాయులైన ఆపస్తంబ
సూత్రులయిన వేదశాస్త్రపురాణయితిహాస నృత్యగీతవాద్యాదిసకలవిద్యాభ్యా
సులైన కాశ్యపగోత్రోద్భవులయిన ప్రాదురారి వట్టిపల్లె గిరియారాధ్యానులు
పౌత్రులయిన నరాతంబాల్లుపుత్రులయిన పోతన సోమయారాధ్యులవారు
నరాత్మజ వారపుటుదుర్తియజుశ్శాస్త్రజ్ఞతపౌత్రులయిన గుండుసోమయారా
ధ్యులకు పుత్రులయిన మల్లన్నసోమయారాధ్యులకుంబులకు యుద్ధరికియిచ్చినది.
పరరాయగండ త్రిభువనరాయగండ మూరురాయరగండ అరిరాయగండ దిగ్గండ పంబా పర్హబిరుదాం
కితులైన దాన క్షేత్ర వేదపారాయణులైన విభుయు నగర వట్రిసింహాసనాధిపతులై
ప్రాదివరాజ్యం [Page 138] వట్టిపల్లెపోతనసోమయారాధ్యులువారికి . . .
మల్లన సోమయారాధ్యుల వారికి యిచ్చిన భూదాన ధర్మశాసనక్రమ మెట్లన్న
ను::

తంజావి రావు సముద్రం సరివాద్దప్పులివేలరత్నదత్తంబుయలవెలప్రాకారం
శ 33/// ౧ //6 రాశివారిపంచప్రమాణం ౩౬ ౨// ౩ ౬౦ క్షేత్రాలఖయంపాల్లన
మయిప్పాయి రయాడుప్పల్లుమద వార్షం యారసతారి వారిపంచప్రమాణంలాల్లన
అన్నై యేడుప్పల్లుప ధర్మశేత్రం విరాతంతరత్నదత్తంబు సరియుగనంత అస్థరానగ్ర
మంనిర్ణాంబుకే అగావితఅష్టికాశి శిష్ట్యాని ధిశైలపాషాణ శర్ధసాధ్యంబులనిమెడి
అష్టభోగత్రుమసామ్యాదులు విల్పపుత్రపౌత్ర పారంపర్యం సర్వాగ్ర హారంయి
చ్చినారంగ సంతేసంబ దంగాఅ . . . .
పాలన పరదత్తావారేపాస్వదత్తం నిష్ఫలంభవేతు స్వదత్తాత్ప్రత్రిగుణాత్ పిత్త
దత్తాసహస్రాద రత్నస్వదత్తాస్వయుంవరాతావిరు దత్తానుపలంతరా ॥ ప్రతిగ్రహ

హరిత్యాగీ విప్రో భవతి మంత్రులు దాతా ఖంఖుతే రూపె గాశ్వశాని శల్యాపహారం
యావచ్చంద్రసాక్షులు త్రిపురాత్యాది సూర్యసుర్యార్కాద్యష్టదిక్పాలకసహితముయ
లింగుసవృత్తిని సత్తానగొండ దిశరాయి బక్షలం శ్రీకృష్ణరాయడు వ్రాశిన ధర్మపత్రం
39. పరియయిన నకలు - [Page 139] యీప్రకారం ఉశాసనం ఉయినందు
నప్పుడయిలు నప్పా యీ ఆంధ్రదేశములనుంచి గ్రామం నిర్మించడానకుండేవి
వరికింపే ప్రయత్నంలో వుండగా పూర్వం ఖైవం శేసుని వల్ల ప్రతిష్ఠమయిన
లింగం ఉండగుపడెను గనుక యిదే యిత్స్వామి నిత్యమును ఉగ్రవరం నిర్మాణంచేసి
ఖైమేశ్వరుడు వున్న ఖాగాగనుక ఖైవలని పొందుతే నారు దేయరయి
గ్రామ రయి పొందెను యిందులు దానాలా మున్నె ఘంఖు తారు కోటలూ
ఖాలయూనుకు వుయిందయి గరుత్మంతుడు శిలాశాసనం వున్నది. గానిఉక్షరాయి
కేవలం శిధిలమైనందున శత సంవత్సరాలు లేమియాతెగుపడలేదుగాని రాశీతి
ఒస్యా ప్రతాపరుద్రుని వంశ్యులు తెలుసుకపడుతున్నదియిదిగాక ఉగ్రవరాలవద్ద
గ్రామం నిర్మించేటప్పుడు పాడి వర్షాకాల మార్గములు నిర్ణయించి ఉష్టదిక్కులు శంఖు
స్థాపన చేశినదిన్ని ఖారాబలూ తెలుసు గ్రామాంతరములనుంచి వెంట వె
ట్టుకొని వచ్చి వారికి ఆయ మేరలతో తరావు భరావులు యిచ్చి వార్ని నిలిపినదిన్ని
యివి యెనుకుట తిసవరగా ఉగ్రవరకుల వద్దక యి లెదానిల వున్నదిగా నక్ష
యిందువల్ల సదరహి ఉగ్రవరం సర్వారణ్యంగా ఖరాబే వెదనంగానదిఖన
ట్టు తోపు తరాపున్నది.

యీప్రకారంగా ఉన్న వయిలు ఉగ్రవరం నంభవిస్తూ
వుండగా రాజా చెయ్యాంవల్ల ఉగ్రవరానికి పొంది వచ్చి వుండగా కొంత వారిమాన శతం

శా.౦ ౧౨౬౬(ప్ర)మాదీచ నా [Page 40] మ సంవత్సర బాలకరాయ ప్రభుత్వాన
అక్కవడియలు యీప్రాంత్యం (వంటదు) రాజ్యాల విహారిణి చెప్పాన ముద్దు వుండగా యీ౦ద
గ్రహాలతుల వంశీకుడు మంత్రశాస్త్ర వంచుప్రుఖల మైదేవి వరప్రసాదిత
యునటువంటి వారి వంశస్థుడయున వారున్ను యింతాతాం దరంతరాడి వడియ
. బహారిదరిశనం పేసి వానివృన తరయు ధాత్రి వారంతా సంతోషన్న వారరంపాలం
శివమని శ్రుతపురపంపాం దామునియెల్లనా నచేని వారి తాభృతం పోయిన తలవలు
నపండితులు కత్వేరులు వెలదలయ్యిన ద్వాత్సాన నింధి వృందగా దరశనంద
యు ఆర్జ్యేరబ సంచేసి అందరకున్ను వుండగా యున్నారి యీ మాతకి వా
రి వంశకుడిపేత మంత్రాషేతలు యు యత్యాక వారం పోసవలుతో యుద్ధ
పోగా వారందరు సావధానస్తులయున వారున్ను రాజు యొక్క రాజ్యతత్వులున్ను
యేవిరాయుష్మావృత్తడా యుష్నాప నిపెశేవృ భావ దండింపగా గానుడిందుతు
యీ బ్రాహ్మణుడు చెప్పినది యేమంటే అందరు రాజు యొక్క ఆశ్రయున్ను
కోరిన వారు ఘనతదష్ట హస్తా తాళ్ళిక తలు యున్నారు కొందరు వారి శ్రీ
యున్ను కోరి వారి నలంబి వేంపయు బహుమతి సుఖపడు వలెనని అపేక్షించి వారు
మోహవయుతో యున్నా వారున గాంధి మెల్లగా సంతనిస తల వయున వారు అపేష
గా వేయగా బ్రాహ్మణుడు యొక్క దక్షిణా హస్తాయుండు దస్త్రి పౌత్రుడు వారం
శేశ వృందుసద నిశ్రుతి ప్రయోగాం వృన్నది బలాత్కం యేలయొరంత్రి [Page 141] వేదు తర
కోశం ఆశ్వరవసంశి యిష్టి రాజు తుయ్య(యు) శ్వేశ్వరుని వల్ల ఖాదవలగడానికు
సంపేహం లేదు ఇది చెప్పగా ఆందు కుండ దరు పూజించగా రాయలు యిత వేప్రా
రతుడయునా మంబిదెప్పన్నది దక్షిణా హస్తయు తోనటపేంతలు యున్ననగా -

అయితె తమ వివాదమ్ము రెండె కాలువ మాత్రం దిగవద్దు అనండి అందు వివాదమే సత్రము
పిల్లలు తమకు శాస్త్రానకు తెలియవచ్చినదని చెప్పినందున ఆదివరకు పడియు
వారు తప్పేదాన్ని పైన వున్న కాలువ తీసి దిగవద్దు అనినందున అందు వివాదము బ్రాంతికొడు
మంత్రాక్షతలు తెచ్చి మంత్రించి కాలువ పైన న్యాయముగా నిమిష మాత్రంలో వర్షం
అయిపోయిన గనుక అందరికిన్ని ఎంతో ఆశ్చర్యమై యితని యందు భగవదాన
గ్రహం పరిపూర్ణంగా వున్నదని అందరు వందనములు ఆచరించి పడియులున్న
అదే వర్తమానకు వినయ పూర్వకముగా వారు యేమి వాక్యార్థమై వచ్చినారు
అనుభవమైనని ప్రార్ధన చేయగా స్వామి నిపాదం అనే గ్రామం శ్రోత్రియం పరం
శ్రీమంతరాయలవారు సర్వాగ్రహారం దయచేసినందున ఆ తరువాత వారలు
అనుభవించినారు యిప్పుడు కాంప్లి దినాలు సంస్కృత ఖుశీ యిచ్చి వల్లభ
పాదకవికి అగ్రహారం తరపైన అనిశ్చిత పరంపరగా అప్పుడు శ్రీ రామగారికి ఏపిమో
క్షేత్రమంతయు యీ చరిత్ర తెలియజెప్పు వారమయ్యారు ప్రకారం స్వామి నిపాదం అగ్ర
హారం సర్వమాన్యంగా జారీ చేయించి సదరు గ్రామానకు పడమట దక్షిణ దవార
142 దివ్య వీధుల [Page 142] పాదం అనే గ్రామం వున్న అనే గ్రామం తన సర్వా
గ్రహారముగా కల్పించిరి అప్పుడు అక్కడి యలు ఏతుల మాపొతన యను
తప్పుపత్రిక వ్రాసిన గ్రామమునకు నాయందు యేమి దయచేస్తారు అని
అడగా మనముద్దిసించి యేమి అయ్యానని అని మానవ స్తుతి చేసి యున్నవారి
ప్రకారం నడుస్తున్నారు అందుకు శం మంచిన రానే రాదు అని చెప్పగ వారు మరి
మీమీద తమ వృత్తపకారం చేయ పనిలేదు మాపేరు వుండేలాగున చెయ్యవలెను అని
అనుపరమతు సృందుచ అయితె వారల్ల మాతు అగ్రహారంలో శిలాధారవము యినది నూ

తనము గానున్న అగ్రహారము యిచ్చినారు యిందున యింబడి తెలుగు బాలుడు
కులమునకే వసనోపాయం చేయుడాను తాంబూల కరం అయిన దినము తదారాయించ్లను
యేతప్రయోజనము లయునా చెప్పని తాంబూలాలు తీసియిచ్చినట్టుగా నేతెప్ప
హరం పుర్ధరించిన ఖిత్తపదయులుగారి తాంబూలము నిచ్చల్లపుట్టుకి వెంత్రుతూ
వస్తాయను స్థావము ఉనిచెప్పినందే వెరతు సమ్మతి నిరాజుగారి చేటికొచ్చియుంచిన
శేషయ్యలుగారు పావురాలు యిప్పించిరి అప్పుడు వారి నిచ్చాతకి వారంతనే పోరు
పిల్చాపని చేదుం అక్షింతలు పెళ్ళు ప్రఖ్యాతి పొందిన వారు గనుక అక్షింతలవారు అని
పిల్చావేలన్న రాజుగారు పుండి తమ వారు అందరు చెప్పిరి గనుక తదారభ్యము
స్నానం తకి వారనే పేరు పోయి అక్షింతల వారనే పేరు ప్రసిద్ధిగా వాడుకాలయినా
రు ప్రయోజన ప్రసంగాల యూను ఖిత్త పడి యలవారి తాంబూలము నియ్యతి
తరగాల వశంగా యిస్తాను వస్తూన్నారు యిప్పటికి నియుదే వెరతు వడు వస్తా వస్తూ
43 స్తారు [Page 143] పదర పొరెండు గ్రామములు నన్న సర్వమాన్యాలుగా విఖ
యం నగర శింహాసనాధీశ్వరులయిన శ్రీకృష్ణరాయలవారి ధీనర్యులలో ఉమ్మత్తి
దేవరాయలవారి దినములలో చెప్పిరి గానవడుచునది -- - - - - - - -

శ్రీమత్ శ్రీ మహారాజాధిరాజ వీరప్రతాప సదాశివ దేవరాయ
లవారు విద్యాపురియందు వుండి శింహాసనారూఢులయి పృధివి సామ్రాజ్యము
యేలుచువుండగా యీపొరా విలనంట్టు సంధ్యాల పెదక్రిష్ణ రాయుగా
రికి నాయంకరానికి వడు వస్తా వుండెను అప్పుడు యీ ఖిదంయని పొట్టి ఉగ్రవారో
కులవలన సంవత్సరం 1కి 17౦ గద్యాణాలు ఉంటే శ్రోత్రియం వుస్తకు లయినా
వుండిరి యిందు కుతంపాలు ఉన్న వారికులవద్ద సుబ్బాశాస్త్రులు వారి పెద్దవుండినేని

అలాగు వికారి సంవత్సరంలో సదరు అగ్రహారం కొండవీటి కొండలు విలీనమైయుండగా
దానికి విజయం పెదకృష్ణరాయపుర మనే పేరు కలిగి శ్రోత్రియం సరాలు యిస్తూవె
ప్రతాపాలు యిచ్చి కల్పుగా దాఖలావున్నది శకం ఆయన కవికారి సంవత్సరం అదిని
ప్రాశపుండెందువల్ల యుత్తరభాగా దాఖలా ప్రకారం అగ్రహారీకులు పురవారు
చెప్పిన సెలాంటి మాటల ప్రకారం శకం ౧౪౬౧ వికారి సంవత్సరానకు అప్పటూవు
74 న్నది [Page 144] తరవాతనున్న దినాల కృష్ణరాయల వారి దివవలయూనె
చిన అప్పుడు కృష్ణదేవమహారాజు గారికి కొండవీటి తంట్లు సీమ నాయంకరానకున
ఉపసర్ని వుండగా యీ భీముని పాటి అగ్రహారీకులు పోయి రాజుగారి దర్శి
శనం అయి తమకు లోగరు సర్వాగ్రహారీకమైయిన యీ గ్రామాల శ్రోత్రియం ఇప్పుడూ
తప్పుపడి వర్తమానములు తెలుపగా శ్రోత్రియం మన్నించి నాకు వంశ
జీవనం బాయనెలాపమయిని కృతపరము కాన్నందున అప్పుడు రాజుగారు
యీ అగ్రహారీకులు నిందాపూర్ణఖ్యాలు చేసి పుష్పవంకల కాయరాదు అని
విరక్తి పొందు రాజ్యం చేతవీరు అప్పుతూ వున్న శ్రోత్రియం చెల్లిన్నప్పుడారం.
యిందుకు దాఖలా సదరం గ్రామంలో తోటలూర ఆంజనేయస్వామి దేవాలయం
లో వుండే శిలాశాసనం - - - - - - - -.
స్వస్తిశ్రీ విజయాభ్యుదయ శాలివాహన శకవరుషంబులు ౧౪౬౫ ౧౪౬౬
ప్లవంగనామ సంవత్సర శ్రావణ బహుళ ౩ సోమవారం శ్రీమద్రాజాధిరాజ పరమేశ్వర
145 శ్రీవీరప్రతాప [Page 145] శ్రీసదాశివదేవమహారాయలవారు విజయ
నగరమందు రత్నసింహాసనాసీనులయి పృథ్వీసామ్రాజ్యము చేయుచుం
డగా సుంకు శ్రోత్రియ నగోత్రోద్భవులయి నారాయణ వంశాభాస్కరులు అయిన దానవ శోత్రప

రాయసంబంధ్యులైన శ్రీ వత్సావమండల వెశ్వర సంధ్యాలశింగరాజులుగారి పౌత్రులున్ను
నరశింగరాజులుగారి పుత్రులున్నైన చినతిమ్మరాజయ్య దేవమహారాజులుగారు
యజనాదిషట్కర్మనిరతులయిన కోలావిలకోటంల్లో శివులూని ఖెదయుని పాడుబడ్డి
తాశేష విద్యాన్నహోజు నాలకునున్నుయిచ్చిన ధర్మశాసనం మాకుసదాశివదేవమహా
రాయలుంగారు నాయంతరాన తుపాలించిన కోలావెలకోటంల్లో శివుంకు ఖిలా
ఖేదయుని పాంటి అగ్రహారానను నగరికి వెత్తి శోత్రియంవెయిదలయినమాకు
సర్వాయున్నుసర్వాదాన్యాంగానుయిరుదాతిధిపుణ్యకాలమందున్ను తత్వశఖం
చనాథీశ్వరులయిన పండరంగవిశ్వతేశ్వరదేవసన్నిధిని నరశింగరాజులుతుంపత్తి
పుణ్య తి
పుత్రరాజులు తుంపత్తి తిమ్మరాజులుగారి కింన్నిపుణ్యంగా దారవాసయిస్తిమి
కన్యాగావవిలాపుత్రపౌత్రపారంపర్యాగానుఆచంద్రార్కస్థాయిగాను సుఖా
నఉండమవింపుపునికెదియు ధర్మానకు యెవరు తప్పినాను తల్లిదండ్రాను
46. యుగురువృలబ్రాహ్మణాలువారి చాతలు [Page 146] నువధియించిన పాపాన
పోవువారని యిచ్చిన ధర్మశాసనం. ॥స్వదత్తా॥ ఏకైవ॥ -
యిదిగాక అగ్రహారికుల వద్దకవిటెలూరనుంన్ను తావయిత్సుతూవున్న
శోత్రియం రుపాకలుసంధ్యాకమినతిమ్మరాజుగారు వంస్తించినట్టు దాఖ
లాప్రాశియున్నది. యీప్రకారం వాన్నిదినాలుసర్వాగ్రహారయుగాఅనుభ
విస్తూవుండగా అవేపశ్వరకు శ్రీ తిరువుల దేవమహారాయలుంగారున్ను
నుగాండకొట్టుకామంది రాజ్యాం చేయుతూవుండగా నందెల నరశింగదే
వ మహారాజుల కుమాత్రులయినతింమ్మయదేవమహారాజులవారి పుత్రు
లయిన నరశింగదేవమహారాజుల వారికి కోలావెలకోటంల్లో శివునాయంక

రానతరువెళ్లుతూవుండెను అప్పుడు నరసింగరాను అగ్రహారీకులకు యీవయినిపా
డుం గ్రామం సర్వమాన్యంగా నడిపించినారు పైనవ్రాశిన నరసింగరాయలుగారికి
కెలావిలకుంట్లు సివం నాయంకర్తానకు నడచినందుకు దాఖలాంగ్రా వుండలు
47 పాండురంగస్వామి దేవాలయంలో శాసనము వున్నది [Page 47] తదనంతరం
యీ రాయలుగారి వంశీకులు యీ అగ్రహారీకుల మీద విరోధించి సర్వమాన్యం
నడపకలుగక పెదకృష్ణదేవరాయలుగారు శ్రోత్రియం పుష్పగిరియీ వుండిన ప్రకారం
మాటయగ్రాపైగ ద్వాదశాలు పుష్పకుం లూ వృందగాడిల్లి పాదుచాలకు విజయ
నగరం రాయలకు కెలవరాం అయి వారి తల్లి నలుంబి పాలు విజయనగరం వెలుదల
అయినది. రాజావేస్తారాగా సమయం పంచుకల్లులో పూర్వం గ్రామా
లు కమాశిరుం అనుభవిస్తూ వుండిన పాండె వారి వంశకుడు పాండె పెదదేవప్ప
వ్రాత్తసైన్యం తారయీ ప్రాంతం దేశం కొల్లుకాని తరువాత సంద్యాల వేలు
తురంగబలవయి తాశ్వాయి నంద్యాల వయిట్లు డివేసుకాని దేశమంతా ఆరాకతం
చేస్తూవుండెను. ఆదేవప్ప నాయని వారు శకం ౧౭౨౦ విరాటి సంవత్సరంలగా
యగు తుష్ట సంవత్సరం వరకు సదరు ఖిఖుని వాటిని కైవసం నడచిన వద్దారకు శ్రో
త్రియం పుష్పగిరియీ వుండిరి అటు తరువాత సదరు దేవప్పనాయని వారి అగ్ర
హారీకులకు శ్రోత్రియం నడిపించేది లేదు అని అత్రగంచే శివసముతులు
స్వరించియు సప్త స్థానమని చెప్పగా తా విన్నది యున్న వారు సత్తు తిలించి తా వీర్యది
అర్థపల్లిలో చేసంతె ప్పులానిరి తరువాత ఖాస్త శ తవత్తాం పల్లియం వారున
శసంఖ్యల్లో అగ్రహారం విగనుపచ్చినది వమాను ఖాగం కారేదని ఖ్యాఖ్యావాడగా
నాన్నదినాలు యుష్టేవి తెదని కృపవరం ఆదిరి విలాద పద్ధతిపడి ఖాశలయిన్నేద

ధవుని పంప్పిరి అంతట యీ తాళ్ళపాకదిప్పల్లు వేసుపంపకం సరి [Page 148] పడక పోయెనుగను కకరగాం ఖిల్లువరా ఖంగాపువరం ఖుష్బరయాలాన నగరికి ఖయి ముఠాఖునాల సర్వత్ర తప్పెం భూమాన్యాలుగా తెప్పవచ్చయుంను ఠాఖునాలకు మాన్యం ఇనాం పంచిపంచిన వివరములు:—

అక్కింతల అప్పయ భట్లు తెంపు ౨ ||౧|| ౦ అక్కింతల పురాణం చంద్రభట్లు తెంపు ౨ ||౧|| ౦
తిరుమలసోమయాజులవారి రామా ౨ ||౧|| ౦ తిరుమల భట్లువారి నరసన్న బుచ్చన్న ||౧|| ౦
చంద్రభట్లు తెంపు ౨ ||౧|| ౦ శ్రీమత్సుర్వాండ భట్లు తెంపు ౨ ||౧|| ౦
ఆ తిరుమలసోమయాజులవారి అరణాల పాపంభట్లు తెంపు ౨ ||౧|| ౦
విశ్వనాధ భట్లు తెంపు ౨ ||౧|| ౦ భాస్కర తిరుమల భట్లు తెంపు ౨ ||౧|| ౦
ఆయల్లంభట్లు తెంపు ౨ ||౧|| ౦ యంత్రనారు నరసంభట్లువారికి ౨ ||౧|| ౦
యీ యల్లంభట్లు తెంపువారు డు
అన్నంభట్లు తెంపు ౨ ||౧|| ౦

౨౮ ||౧|| ౦

అంతువ సరులు ౧౧ నిశేషం ౨౮ ||౧|| యీ దివెలదట్టాప తెప్పుచున్నారు - - - వెనక సాధివం ఠాఖునాల తాళ్ళపాకదిప్పరాజంతని నగరయు తెప్పుచూంటున్నారు క్రిష్ణిపాటి తాతంభట్లు తెప్పుచున్నది ౨ ||౧|| ౦ చుంకాల నరసంభట్లు వున్నవారయున్న ఆయల సోమయాజులవారి ఖునార్ధన భట్లు ||౧|| తెప్పుచుండు మాంతని సర్వ వారి నిమ డిగి తేవారు-రక్షించుకొండరు అంతట

హె దత్తన్నంభట్లు - సర్వ వారికి తెలియచెప్పి తెప్పువారున్నంటి సర్వాధానంతయితే వారి వరపోలిం తెప్పుచున్నది. [Page 149] అంతట తరాంఖిల్లు యయువివాసయు

గారువేంచేయున్నవసతి తెప్పురుమనేయువంశమునాలనుండిగిసమ్మతించవలెంటే
మీరుయిరాలుగసమ్మతించరుమాస్వరవశర్మదీక్షితులవారిచేతమీరాత్రియం
మాతమిస్త్రీనదిమీరంతెలిశెప్పున్నదికదాయనింటేలేండుతువంటారు౨నాలు
పమ్మతిపడితెప్పురాన్నంటేనగరికిపోయుతెప్పురాన్నదివసతిగోశ౧౬౭॥
అంతంవసతులు౧౩కివేనుఖు౧౩౭॥.

ఆశరంవాతతెప్పురాన్నవారివివరయులు ——

ఖ ౧ ఉక్కింతలపద్మశాస్త్రులు
౧ యీనరశింహశాస్త్రులు
౧ శ్రీపట్టిపాటినారాయణశాస్త్రులు
ఖ ౩

ఖ ౧ ఉక్కింతలరాఘవయ్య
౧ కర్ణేవరదయ్య
౧ దల్లిపల్లెలింగంశాస్త్రులు
౧ కుందవరందపుపతి -
ఖ ౪

ఖ ౭

యెకరాజువాండ్లవారిదేంరతనంలూనుండియునవసతులు౧౭కివేనుఖు౭౦౧౭॥౦
యీప్రకారంతనంఖవిస్తావుండ్లిరిగదరవావాండేవారువసతులుయెర్పరచి
శోత్రియంనిలిపెశినసంగతులుత్రపరాశరలువల్లిపల్లెసుబ్బాశాస్త్రులవారి
150 వద్దవుండెకవితెలూవ్రాశివుండెప్రకారంపైననతలువ్రాయుంయురి. [Page 150]
యీప్రకారంయీప్రాంతంమోవిలకలంటువెయిదలయినదివాండ్లవారు
యేలుతరావృందగాశిరలుకొండనంబతురకేలుబతురంగబలసమేతం
గావిచ్చికందనాలువెయిదలయినగడిటుంత్రవిలంబివాండ్లవారినివృద్ధాసనం
చేశిరాజ్యంయేలుతరావృందగాతమాలిఖునగానపల్లెఖాంశిరందారన్లైన
ఆపద్దిఖానుదివ్యకువరారురుగులావల్లాంఖానుదీనుభవించెవలయుల

గ్రామంలో వుండే వెయ్యాటూరు వారి వృత్తి యినపెదవార సంస్థారెడ్డి లోగడనుంచి
యితని వంశస్తులు కొన్ని గ్రామములు అనుభవిస్తూ వుండ్డి అప్పుడు యీ నర
సింహారెడ్డి గోత్రప్రారంభులు నంకురార్చ్యు తాన్ని గోలుకొండ బాదుషాలవారి దివానార్య
అర్థములలో వింక్కొవి అనుకూలంలత గా వుండే వారి దయ సంపాదించుకొని ప్రవర్తం
ఖులాగె రులెక్కు కావె నంకోవల్లు దినదినే సేవకాభి వారికిష్టారా వారి యందు
అతిశయుం దయుకుట్టె కొత్తవారు, గిద్దలూరు, మయున్దర్ర పాడు, సరఖు గెరపి
చ్చినందున నీ సంస్థానం వెంటపరపతేములు తరాం వుండ్డి యీ బోయిని పాడు ✓
సంత మంది రైతే సుకానె నం అప్పుడు యీ అగ్రవారికేతులు లోగడ పాండ్యవారు యి
చ్చిన దస్తులు వల్ల జీవనంబాల నుంచి పొయి రెడ్డివార్ని పొడగని ఆశ్వస్థావన
పోషించుంత్రొషితలు యిచ్చి తవరిక్షబావంవల్ల వుండె మనాగత రయుంగుపర
/ వగారెడ్డివారికి దయవచ్చి వయనం ప్రమాండె పారులు యిచ్చి [Page 151] వది
గారవ్రుపరా యిచ్చినది కవితె ఉ (ప్రాశనప్రకారం
లోగడ రెడ్డివారి కాలాన వుండి వారు వుండే తెలంగవరంవర సంవల్లు తెల్పు
అక్షింతల రాంకుల్లు తెన్నుకాన్నది ౹౹ ౺౹౭౺౦ వున్నది — ౹౹ ౺౭౺౦
వంవర్షుబనాల కంరెడ్డివారు పొత్తులు లోగడ పాండ్యవారి వివరములలు
గాయిచ్చినది — ౹౹ ౺౭౺౦ సంపాదించినది ౹౹ ౭౦౧౭౺-
అందు పాండ్యవారి చెంత తనంలో రెడ్డివారి చెంత తనంలో సమోగా నుబ్బు౯౧౦
యింటికి అగ్రవారికేతులు కృహాప్తాప్పినదస్తులు యేర్పరచుకొన్న వివరము -
ఖిలంబుకేశ్వర బల్లువ సతికి వచ్చినది ౹౹౹౹౭౹౹౦ పట్టిపల్లెలింగం బల్లు ౹౹ ౧౬౫
ఆవిశ్వనాధ బల్లుగారికి ౹౹ ౧౦౦౹౹౦౹౹౹ కృష్టిపాటి నరహరి బల్లు ౧౬౩౺౹౺

వెంకటాద్రి పల్లె ఉన్నం పల్లె ౧।౨॥౧॥ పొందాల ఉప్పుమళ్ల సోమయాజుల గారి వసతి ౧కి ౧౭౦॥౦॥
ఆయల్లం పల్లె వసతి ౧కి ౧౬౨॥౦॥ సంధ్యాల రామన్న గారి ౧౭౩వు ౪
అనరరాం పల్లె ౧౭౦౬౦॥ కుంరవరం శివప్ప గారికి ౧౭౩వు౧॥
అవరసన్న బుష్పన గారిది ౧౭౨॥౦॥ యరగ్గనూరి వెంకటాద్రి ౦॥౨॥
అక్కమాంబ పల్లె ౧౭౮॥౦॥ ఉయ్యాల సోమయాజులు ౪౨॥౦
ఆసర్వాజ్ఞ పల్లె వసతి ౧౬౦౦ కుంద వరదరాజన్న గారి ౧౭౦॥౦॥
[Page 52] వెంకప్ప పెరుమాళ్ళ వెంకటలు శ్రీ నృసింహ పల్లె ౩౦౪౨॥
కృష్ణం పల్లె గారి వసతి ౩ ౭౨॥స॥ ఉరవాల పాపన్న ౦౪౨౦
కృష్ణపాటి ఉప్పుమళ్ల సోమయాజుల కరణం బొల్లియమ్ముల వెంకయ్య ౧౦ వుం౪
గారి వసతి బ ౧౦ వుం॥ ఉక్కింతల ఉన్నం పల్లె హెబ్బారన్న గారి వ
ఆరాండన్న గారి వసతి ౧కి ౩ ౧౭౩వు॥॥. సతి — ౩ ౧.

ఉంటుంబడు సతులు ౭ రాజులు — రూ ౨౭౧౦

యీ బ్రాహ్మణు నవాన్ని దినములు ఉన్న వరకు వసతులు తుదముట్టి సుల్తాను అండగా యుండుటవల్లె పట్టి లక్ష్మీపతి అనే ఆయన కాంబరం మొదలైన మంత్ర ~~శాస్త్ర[illegible]ము వ[illegible] కలిగి వుండిరి~~ మిక్కిలి సమర్థుడై ఇతర శాస్త్రము లయందున్ను పరిశ్రమ కలిగి వుండిరి వారికిని ఉక్కింతల వారికిని అన్యోన్యత చాలా కలదని [illegible] వృద్ధి ఆయెను లక్ష్మీపతి అనే ఆయన ఒకనాడు గోల్కొండకు పోయి [illegible] పోయి అప్పటి వారికి 300 వరహాలు [illegible] అయి కోసం సాంస్థానికుల [illegible]

ఖరగనల్లు గారె రెండు రయాడు దినములు యుంట్లో కర్నూలు నిపుండ్డారు
3 ఈ [Page 153] అక్కెంతల వారలు మొదలయిన వారు బహు రెడ్డి గ్రామంని
చింత్తలగారం మంచెలూసూనికి పోయి యేందరు నాయెం కృరము రానివచ్చినారకు
లక్ష్మీపతిని పిలిపించుమని రమ్మని వర్తమానం పంపి వాణ్ని అంపించగా వాడుపోయి
సభవారలు రమ్మంటున్నారని పిలిచేగానందున అతడు యీ ప్రకారం వయస్సు
లల వతెశం అయినా లక్ష్మీయంబాయింత కింమక్కుకే వల్ల శప్పించవద్దునా అవి
ఆ ప్రకారం చేత తానుతెచ్చిన సన్నదులు మొదలయినది వెంటతీసుకొనిసెరా
మాకి పోయి రెడ్డివార్ని వనివరాటు పల్లులగదుసుక్కొవుండగా యీ అన్నదమ్ములకు ~~లక్ష్మీపతి~~
యున్నట్టుండు దరునను గూంపు కూడుక సెలా సొనికి పోయి రెడ్డివార్ని దరిశనం అ
~~పిల్లకాదరిశనం దారియిరవ~~
ప్రమాణంని వుండగా యీ లక్ష్మీపతి వార్ల కు దరిశనం కానియుత్రలేని మోనితం
టుంపేశనందున యేందితెగకుండ ఆరు నెలల పర్యంతం తఖరారు
గానేవుండినందున రెడ్డివారికి నిందారోపణము వచ్చి యీ అన్నదమ్ములు
వారికి నడిపించరాదని యుంక్కా యీ గ్రామాలగుండా యేమయినా ధనా
కర్షణగా బలవంత్తంగా చేయవలెనని యోచనచేయగా యీ వర్తమానం
గ్రామస్థులు వోసునగా తెలిసి తక్షణం అక్కడనుంచి గ్రామప్రవేశం అయి
4 కొండరుడారొప్పు [Page 154] లాడులతో కొండారు ఖశువులతో సహా
లుకాని ఆదేశగతులయిన వారు దేశాంత్రం పోయిన రితిరుల వాత రెడ్డిగారు
యీ వర్తమానం తెలిసి గ్రామంను పెట్టువాని వున్నవారికి కృపాపాత్రత్వంగాటి
మతిత్రమయి మమిన్నవృత్తులు యేరుపరచి యిచ్చిరి తదనంతరం యున్నయీ
గ్రామస్థులు రెడ్డిగారి దయ సంపాదించిన వల్లందున సౌత్తలు స్థాపితి వారివారి

3 తర్వాత నల్లబోగాయి స్వాధీనమై నారు యీ నాటికిన్ని సంస్థానం రెడ్డివారి వం
శీకులైన తోక రేవతి రెడ్డివారు దినములు రాజ్యం చేసినారు —
యితని వంశీకుడు మల్లారెడ్డి వెంకటావధాని నారాయణ ధర్మాత్మ నె ఆయన
వంశంలో బుద్ధిశాలి వలంబి వైవమారక తత్వగన తెలుగదన దుస్సూవుండినరు
ప్రవరం ఆత్మనాలంప యిండ్లు పాడుగిద్దలూరుగావ లేపల శాప్రరంతాల
కాలు చేరిన పాడుదుర్గం దర్శనం పై పప్పులూరు వెన్నూరం తాలుకా బినమూ
వంపల్లెల్ల వారగా నదుందుభి సంవత్సరం వర కుడారత వంపెవిన విఘ్ను
డున్న యీ భూమిని పాడు రోడుం సంస్థానంకి చేరిక గానె వుంటూవుం
డెను యీ వెలతోడుబుట్టిన వాడు కోనాల రెడ్డి అనే తన తమ్ముడు బుట్టి
నదాని తో విరోధించి వారం తనె స్వాధీనం చేసుకొన్న వారు నివుండ్ల పాడుగిద్ద
155 లూరు [Page 155] రాగాం వెసుకొని తూర్పున వాం తడివంతు అవలన
గా అనుభవిస్తూవుండెను యిదిగాక సరకారుదేశం కంబంలోను స్వా
వలి అనుభవిస్తూవుండెను ఆస్రాలయిప్పటికిన్ని రెడ్డివారి పట్టెం నిశాను
యిబ్బందుల సంబంధాలు దాఖలు వున్నది అనిన్ని యీ లెసు యీ వా
సంస్థానకులు లుగడ అలంపుర బాదుచావారి దినములు నేకావలిరా
జీవగయి రాల్లకు పరశాగాసాదరు అయివుండెను అప్పుడు బంగారుయాంవ
కు వీయని శేషంలో నన్న భూదా వారి వలగా లేని సరాకావలి అనుభవిస్తూ
వుండినారు అని సంస్థానం యిలాకా దాఖలు వున్నది -

యీ నారాయణ కొప్పు బోయిన తరువాత వారి వంశకు
లైన యేరామిరెడ్డి తండ్రి వెంకయరెడ్డి వక సంవత్సరం వుండినాడు యి

తనికి బుచ్చిరెడ్డి అని పేరు వాడికె కలదు యిందుకు దాఖలా శాలివాహనశకం
16౭౪ గునేటి దుందుభి రుధిరోద్గారి నామ సంవత్సరములో ఖిలుపుల్లిపొంత
అగ్రహారికులైన పళ్ళెపల్లి నరసింహసోమయాజులకు కుమారుడైన నా
రాయణాభట్లుకు యిచ్చిన దానం యిచ్చిన పల్లెగా దానపత్రం వ్రాసి
6. కులో వున్నది — [Page 156] తరువాత లచ్చిరెడ్డి కుమారుడు ప
అపతిరెడ్డి రక్తాక్షి సంవత్సరం లగాయతు శాలివాహనశకం - - శ్రీ
ముఖ సంవత్సరము వరకు సంస్థానం యేలుతూవుండెను యితనిమీ
రతనంలో లోగడ తాను కట్టిన దాని తెలియరాధించి శవరాజ నాలరెడ్డి
కుమారుడు అయిన ఘంటయ పెరుమాళ్ళయ తాలూకు ద్వయ వేని పిమ
రచేత వారి యిరువురిలను మల్లెపాడు గిద్దలూరు సరహద్దుల యేలు
తూవుండిరి —

సదరు పాలపతిరెడ్డి చనిపోయిన తరువాత యితని తమ్ము
డు రంగారెడ్డి భావసంవత్సరం లగాయతు దారుణ సంవత్సరం వరకు
అనుభవిస్తూవుండెను. ఇతనిమీర తనంలో కేకు మయాళి ఇస్లామ్
పాదుషాహీ ఖానుని వారికి తాము లోగడనుంచి యిస్తూ వచ్చిన ప్రకృష్ట సన్న
రూకలు పాలు సాలు ఏ సాలు సర్కారుకు గాను ఇవ్వక కగరారుపె తప్పెండు.
గనుక ఖానుమఖు కారువాడు వుండాయత రాజులు వచ్చి ఖిత్రుఖాను
సంవత్సరం రుసుము విరోధికి పాలు తామ వచ్చి వయాడు నెలలు పర్యంతర
మయి వయి ఉండి పేపుకాల డాయివే సుస్తూ వుండగా రంగారెడ్డిగారు పాళె
గారికి రూపరారి అయేటినల్లమలలో వెరువాని గ్రామసన్నల వెదరించి

157 నిదాన్యమటిలుదూన్యా [157 Page] మలుతెప్పించుకొని రాలింగడుపు
రూవ్వుండిరిలూగదుతొంవలు పాత్రేవలుఖానుసర్వరఖానుడుయాంవున
యలుపరిపడతవిద్యవెతసర్వరఖానుడుతరుపవిడిచి రందనెలాలువెరి
వుండగాంయూరంగారెడ్డికిన్ని సర్వరుఖానునికి దండాస్నెవరమువుండె
నుగనుత వమన్నులూగదుఖనగానవృత్తిఖాజరుదారండయునగుల్లాఖ్
నుత్తురుపఫఖిలక్ష్మిఖానుడురంగారెడ్డితారఖిద్దలుసంపాదింపుకొని
కెలాసుంతాలుకం ఖిమునిపాడుతిరుచుకొదిన్నెపన్నెరాకాన్నిగ్రామా
లదిలాపుకొనిగుర్ఖచంద్రిలూవకనాడులదాయువేశిర్గ్రామములున్న
రాపరాపల్లెవానిదండుగలు తీసుకొని కావిలతంబ్బురాంగారుతోసంతో
షెనుగన్నయూరంగారెడ్డిజ్ఞురువాంతృపాంఖుతొరకూడావప్పుసర
వఖానుంవారి నిమిత్యం వాకిలకుంట్లపిలాదవయూడునెలలులదాయి
షేశరాకావేశియుప్పివుండెగనుకన్నుయూరంగారెడ్డిసరవఖానుని
వార్నికంఠమ్ము తుపిఖినందునపారింఖానుని వారితో కెలాసుంమా
చలదాయువేశిపట్టైడివిడిక్కింతావునిరంగారెడ్డికితనకువుండ్డెస్నె
వాంఠఖివృద్ధి రావతెనుంని పాలివఖానుడుమనవాడనియెంచిత
వరాయులూరువద్దఅపైరారవంయునయుద్ధవముఅయిపారిపుఖాని
158 వారిదండులుకాండరుగొతు [Page 168] ప్పసరవార్ఫన్ను నరపరుఖా
నుని వారుంన్నుయుద్ధరంగమందువిరక్ష్యాన్ని పొందితిరు వాతరం
గారెడ్డిగారికిన్ని పారింఖానుని గారికిన్ని వర్థండంబడి కఅయిసలరొఅయి
నందునవారిఖ్యా వారు వారంకడుపుమ్ము చెసింఅయునగనుత.

·కూనవిలకుంట్లు పూర్వోత్తరమునను విస్తారమునుండి నతలుపులవారికె ఆయనను తరువాత యీసం
సంస్థానాధీశ్వరులైన రంగారెడ్డిలోగడ ఖనగానపల్లె ఖిలవంగారుండారుడు తరుతాలూకా
లోనిగ్రామాలు దాఖలుపున్నా క్రోదం వుసగ్లునవుండెను గనుక తండ్రుకు తానుతిరిగి ఖదులు
చేయవలెనని అనికరూప వారిసొంఖు కాంతగుత్తి వలుతారిరాయని వారికి సొంఖు కాంత
కున్నకు సేసుకాని ఖనగానపల్లె తాలూకాలో నిగ్రామాలు యీదత్తాదాఖలుకాని ఖనగా
నపల్లి సరగా ముల్కుడిపోశెను గనుక ఖనగానపల్లె ఖాశిరువారుడు కందనెలాలున
వాంఖువారి తెలాయీరవర్తమానం చెప్పికుమ్మకులరావలెనని పిల్వగా వారువచ్చి
రంగారెడ్డిగారికి ఖనగానపల్లె వారికి రాజీపురుఖనందున వారువారుతరుతవు
ఖాగాలకు పోయినతరి [Page 159] యీరంగారెడ్డి వెంకటసంలోనే కేడు
వారి వయానకు ఖైదులు నిపారుపటి రయితులు ఖాందరి తెలంకూడాకొంయి
లకుంట్లు తాలూకా వోళిదరాశివలస పోయిన్నందున గాం గ్రామం ఖాంగిరుదారు
యీకాపులు ఖాందరి తమగ్రామం శ్రవింపవలెనని అయత్నంచేయగా యీరయి
తులు సొంమెంగా పుర్వాయిస్తారని పుడంబడికెతయినా వినతదాన్యాలు వెయిద
లయిన వివరం అపహరింపవలెనని యెంచనలో వుండిరి గనక యీరయి
తులు నెలాసులం సంస్థానికుల తాయీరవర్తమానం దగు పరువులెన్నందునదప్పు
డు సంస్థానికులు వయాగం వారికి యీదుర్వార్గం చెందుతవేళ కాంతపాంఖు
నుకేశవరెడ్డి అనేసరదారు ఖిళ్లదారుకు చెందించగా వారు దొష్ఠి ఖాందరయితు
లు ఖాందరి మానశం చేయవలెనని యెంచ తమవాతమార్గమున తెలియుజెప్పినవారు
విన కేష రారుతం రాలు తెగవు పుతూ వచ్చునందున రెడ్డివారి యిలాకా వార్తల
వెలాక దంతాసి కోలాటం గొడ తూలు పాడి ఖలోనికి పోయి ఖాందారు దారుగ్ని

160 పట్టు నిచెదుము చేశితవంశయుతుల ఖందగియారావత్తుర్యా [Page 160] వలకితో
సంవానివచ్చిరి అప్పుడు ఖిదేయుని పాటిలో కాపురముపుండిన బంటిరెడ్డి తండ్రిని
ఖాంగిరుదారుడు చంపివేశెనుగనుక అతన్ని కొడుకు పట్టువాని నెలాసుంలో
కొన్నిదినములు వుంచి వుండగా యింవర్తమానం తెలుపన నవాబుల సాహెబుల
వారువిని విడిచిపెట్టుమని పరవానా సాదరం చేయించిన యిదున ఖాంవాగిరుదారు
న్ని విడిచిపెట్టిరి గనుక అతడు యిదాప్రకారం తన ఖాంగిరు గ్రామం దాఖలు ఆ
యెను

తరువాత తారణసంవత్సరమందు రంగారెడ్డి రుద్రవరంలోవుని
పోయునంగనుక యితని తండ్రివారు రుడు వెంకటరమణారెడ్డి పట్టంగట్టిరియు
తరువాత సంస్థాన (ఫత్తుర) వరకు సంస్థానం అనుభవింపెనంయియాయున తెలంగాణం
లోనికి కేశవరెడ్డి ప్రముఖులైన సరకారుకంయిన్నే పెష్కస్తు రవాకలు ఖిల్లాదియ్యాక
సర్కారు అనిపరవా వుంవ తెసర కారు దేశం లోతంటాలు చేస్తూ వచ్చినందు
నవాబు ఖానుని వారుసఖ్యలు తరాఖి లోవచ్చి గుత్తిసంబంధము రారిరా
యునివారిపాంఖుకాం తకంద నెలాలు తాలూకా కాంతపాంఖునుకొన్ను
కాని రుద్రవరం మొదలదాయు చేశి రుద్రవరంవోటుతాంగా వెసు కానివయుం
ప్లొపాడు గిద్దయారు వాత్సవాడు సరకాతిసు వానిరి అప్పుడు రుద్రవరం కు
161 ఆటు కందనెలాలు వారిస్వాధీనం అయు [Page 161] నంతాత్రవాడు మయిండ్ల
పాడు గిద్దలూరి క (హస్త మయరాజా) వారివశం ఆయెను రుద్రవరం కందనెలాలు
వారికి వత్సంవత్సరం అనువవంతయున తరువాత [illegible] తెలిచ్చి తొసు

కాని ఆ ముసవిసర్తా వుండెరి యీ సందుతల్లి గొడిసంతోటివలె దిగాడాంవయువ్వులప్పు
కాత్రపల్లె యీగ్రామాలు ఖినగానపల్లెవారు ఆత్రమించినయాని పోయిరి వల్లె
దుర్గవాసురుద్దులుండం వారికి అప్పుడు నెలసంయులాంవాడారు రెడ్డి యిచ్చినే వాడు
గృహాప్రత్యవయులోయి మదిరవల్లి వాశయుల్లానందున రొంకాపేసువానిని నిలిపిన గ్రా
మాలు వేంకటు రవణ రెడ్డి అనం విసర్తా వుండ్డి ఖరసంవత్సరాలుగనెకునిపోయును
గడుకయి తనిపిన తల్లిపాప రత్న విళంబి సంవత్సరం వరకు రాజ్యం యేలుతూవుం
డెను యీమె మరణానంతరం యిదివయని పాదువరాయలు యీరు 2 గ్రామాలు వదిలి.
పెళ్లగొరవిందన్న ఖాదాగిరందారు ఖిలందనుకోను కిలగరుయుయ్యాలికనట్ల
వరకాలుకు గానవయాడు సంవత్సరాల ము యిఖరా యిన్ని వుండగా ఆ తరువాత వా
డు గ్రామంలో కోటవెడనికట్టించి దానం తు యత్నం చేయగా పాపవత్నిగారి
కి వీరు పూరలు ఆక్రమించినిందుల వలన చేతయిఖరాకు చేదిక్కులుచేసి కావు
లోటపూరాత కట్టించిరి యీ లాగాను ఖినగానపల్లె వారు పూరలు దాయిచిరిం
కయిరెడ్డి కమవారలైన ఖియరామిరెడ్డి వ్యయ్యాలవాడ వారి తాంబ్రవచనం వద్దు
డంవారి తాంబ్రసంచేరివుండెను వీరికి సంవత్సరం కొరంగపట్నంనలు ఖిఖానదరు
వారు లష్కరుతో యీప్రాంతం లోఆక్రమరాజ్యం తెల్పు వానియీనెలసం సంస్థా
నం పాపవ్వగారికి కొయుంవ్రంఖి రపా తలువడంబడిరె పేశజెపెనునప్లయి
రికాంవారు దరుఖివిరాదార్లు నక్లకలాదాపెంటు తోసువానిఆర కొడువెలయియు
కుపోయిరి పాపవత్నిగారు ఆర కొడు తాలువెలకావవి యూరపాళెంలుప్పు
2 తపాయెను [Page 162] తరువాత నెలసం సంస్థానికులు దాయాదివ్వ
ప్పులూరివలవు వ్యయకుమారుడు దరణి హరిరెడ్డి వాఖరు వుండగాయనను

నెలవుం సంస్థానం పట్టంగట్టిరి

ప్లవసంవత్సరం లగాయతు యరామిరెడ్డిగారు కాం
తదండులనుతేర్చుకువాని సల్లకులయురు రుద్రమేసువాని వల్లండ్లపాడుగిద్దలూ
రు సమ్మతులు కాగావేసువాని పరకాయదేశం మీద షరారతు చేసల్లావుండ
గాను వారు ఈయలావాదారు సత్తురుకొనలేరు కాం తపాలుబోయితో గుత్తి
మంబివక్షేయరామిరెడ్డితోలయిద్దమేశి వార్నికానా వీరి నందులమ్మ
యరామిరెడ్డిగారు పావుశిల పోయి తత్కాలంచేసిరి అదకంతేశి వద్దిస్తు
కంచెరగానే తిరుగాను యరామిరెడ్డిగారు శోభకృతుసంవత్సరం లగాయతు కాం
తమందితో లావణ్ణిబలం ఘలమదుగు తాలూకా వయిది యం పాలూరివెలు
కలయిన వాన్ని గ్రామాలు దావు వాసియదాత్రు వారం సల్లకుల తెవపోయివేరి
రి శుభకృతుసంవత్సరం పాదరు పారుసెసుకుంట్లు
తేసువానికి అపురం మఖ్యమల్ల సమాగానే సంలగే దాంఖలు చేయుడా గాపాను
మద్దుండం వారుల దాయి పేశి అప్పహాం వతేతవిరుబి అప్పుడు వాంచరినిగా
లాన కుపీశి ఆగ్రామం నెలసంలగే దాఖలు మేశిరియుల్లూ వుండగా చెన్న
హయ్యాన సంబితంపి కేయూ లాఖా వెలయు మాచుమపాదరుదు నేసరదా
రుడు మంత ఖాపాల యతు తాకష్టతంప్ర తాకావేశి నందున ఆ సమయంలో
బియరామిరెడ్డిగారు కాత్ర వాటు ముల్లండ్లపాడు గిద్దలూరు తిరుగా రాజావేసు
కావితలంపి జోహారిస్తా సంపాయించవతెనవేళ శక్తిచేత కంపలలో వున్న
63 పరదారుని తావ్రకుపోయి Page 163 వారి తాస్సులాం చేశివుండేనయిం
[illegible] మంచిపాలారుమనల్లర ఖానా కుమాలు కు పేలగుత్రావులతో

యింతరావాంతకాలుకులం ఏవాతకర్తువానిపచ్చిఖద్దపేలువద్దవారికొంఖుఫుం
డగాంఉక్కేడులదాయుమేశిఉక్కేడనుంచి తెంబాంవతుమాయివట్టుడిచేశెను ఆప
ఉయంలూఖయరామిరెడ్డి తలంపికెపాం తిరప్పగాంకార్యవయులతంటదుఖా
పేరంనతంమేశిరిగనంకనురెడ్డివారి యులాంకా వంంబమంబుమెయినగాండ్ల
మృతమూయిరిగనంకను రెడ్డివారి మాంద తలంపికెవారికిమాలాంద యువావి
గిచ్చెండెనుయింతలూనే మిరితె వయిర్తనం ఖ్రానుని వారికన్నితలంపికెవారికి
రాజైఉయితంవంతాగాయిష్షుఖయరామిరెడ్డినితేడాఉాపెంటుపెట్టువాని
చెన్నపట్ణంపొయియవరికమిరిలూఖయరామిరెడ్డిగారిపైవానతుఖ్యాదారు
ఖ్యాయుగాం రాజినఉయిదంరరవరలుఖర్చులుతంయిష్పిలాండునశలచ్చయి
ఖ్యనందునఉనంభవిస్తూవుండిరి.—

సాధారణసంవత్సరంమొదలుకొనిఉండవెలుగలాయిపోఖు
వచ్చియీదేశం ఖంపిణీవారి యెదుల నెంపుంసంస్థానికులయినఖయరామిరె
డ్డిగారుతమంతులూగరుపాదుషాహలుగ్రాయింటియిచ్చినసన్నదులుమొద
4 లయినసార్ధకేవయులుపాపగాంయదాంప్రాకారంతాంయూంతంవారికి [Page 164]
ఖరాకివ్వంబరిగనంకెయెునిమిదిపదిదినాలవిలాదయుంపదర్హఖానందుఖన
గాంపట్టెఉనంభవిస్తూవుండి యూగడ మొసుంవారి రాన్నిరవాకలుతనతుబాకీ
వున్నదనిబంస్తానంయిలాకావారు ఖతంబరతనేవొన్నిబాలానిర్బంధనంపే
యుగాంఉష్బరుఖయుని పాడుగ్రామంఉపదర్హఖానంని వారికిరాశియి
చ్చినందున వారిపేదాఖలుఉయినది వయిర్గుహాదుగిద్దలూరున్న తాకావ
మువానినరసంఉవరతునష్టఉనుభవించిరి యీలాగా ఆగ్రామాలుసర్కారుదా

ఖిలు అయినది నెం సంతాలూరావుల ప్పుడు సిద్ధార్థి సంవత్సరం వరకు ఉనుబడి
బరి రౌద్రి సంవత్సరం పెద్ద పట్టములను బి కుంపిణీ ఖిలాలాం ఖాము ఇప్పుడు దేశం
ఖుప్తి చేసిరి అప్పుడు వకెన సంవత్సరములప్పుడు నెం సంబంధించిన దార్లను పెషకషు
కరరం చేసి వుంబి మరులు ఏటి ఏలు ఖుప్తి చేసి సంస్థాన తెలుగుల ను ఖుల్లాంది దాఖలు
చేసి అక్కడ వారి ఖర్చులు తెలుసు వీరు విలువు ఇచ్చి వుంచినారు అప్పుడు ఖిలు నివాడు
గ్రామం సర్కారు ఖాంది బ నగా న పల్లెన వారు ఖు బాస దర్శనాలు కొలు బలుం
చేసి తేసు వాస్తారని కుంపిణీ వారు విని ఖుప్తి చేయుం చే వాయులకుం టం
కి దాఖలు చేసినారు. తదారభ్యా శాలివాహన శకం 1723 వెంటి గనే టప్రజా
త్పత్తి సంవత్సరం వరకు ఖిలుని పాడు గ్రామం తాయిల కలం లూ తాలూకా లు లూ
165 ఖిలు తెంది అయి కుంపిణీ వారికి వెళ్లుతా వున్నది [Page 165]

ఈ గ్రామంలో దేవాలయములు -

1 అనాది భీమేశ్వర దేవాలయం ఒకటి 1 యీ దేవునికి అగ్రహారీకులు దేవాలయం
కట్టించి శ 1663 యీ దేవుని పూజల్లు వగైరా న్వయిచ్చి వుండిరి అగ్రహారం ఖిల్లా అయి
నప్పుడు యీ మాన్యం ఖుప్త అయి నప్పటి నుంచి చేను ఫలితం లెంబి చేయించేనారు గ స్థల
తములు తదర్ లుస్తూ వున్నది

1 జనమేజయుడు ప్రతిష్ఠ అయిన గోపాలస్వామి దేవాలయం 1 యీ దేవునికి అగ్రహారీ
కులు చేసిన శ 1683 యిచ్చి వుండిరి పద్దుల వుత్సవాలు నడుస్తూ వుండె నేను యీ
దినం పడి శివాలయం వారికి పెంపు అయినది.

1 అగ్రహారీకులు మానం వుంటా రాయని ప్రతిష్ఠ చేసిన దేవాలయం కట్టించి వగైరా న్వయిచ్చి
వుండిరి ఇది అగ్రహారం ఖిల్లా అయినప్పుడు చేను ఖిలు అయినది పాడు వడ్డే దేవాలయం

యింద్దులూగరు ౧౦౮౧ పేసంవచ్ఛరం వుండెను దేవాలయం శిధిలమైనందియిప్పుడు

౧౮ వసంల్లుతేన రుసుల్లుడున్నది కరం ముసర్కారుదాఖలుఅయినది

౧ గ్రామదేవత గంగవ్వతల్లి | ౧ నరుసన్నది దేవళం శిధిలమైనది

౧ సుంకులమ్మ తల్లి గ్రామం బూయం రూర్వం ౨౨ | నరుసన్నది దేవాలయంలేదు

యీ గ్రామాన వనాంతరములు —

౧ యీగ్రామాన్కి పడమట్ల ఉప్పలపు విలాపంగా ఉగ్రవారి తోటలు రెండు తలవారు కట్టి

యింఖనవనం —

౧ యిందుతుప్పర్తిము వెంకటిగడ్డన పెరుమాళ్ళంత్సప్పుపట్లు వేయించినవనం —

౧ గ్రామాన కుదళ్ళిపుడ విలాపంగాపె దేవి పాపిరెడ్డి వేయించినవనం ఖావివున్నది

౧ యీగ్రామానికి దక్షిణంప మీరాప ముందె సురభి బుద్ధయ్య వేశినవనం —

౧ గ్రామాన్కి దక్షిణం విలాపం తింబాళయ్యగారు వేశినవనం —

66 ౧ గ్రామాన్కి దక్షిణం విలాపం శిరగాం వృవలాపతి వేశినవనం — [Page 166]

౬ కుంట్లు ౧ యీగ్రామానకు పడమటు పురుగుబాల నామూరుల వారి తోటలు —

౧ గ్రామానకు ప్రత్తూరం మడియదూరాన మర్రిరెడ్డి వేశిన తోటలు —

౧ గ్రామానకు పశ్చిమంగా తేరు వద్ద వుత్తరవాహిని ప్రవహిస్తున్నది ఆనది కొండనూరు తాలూ

గాండ్లవల్లి పేటనుంచి పెరుగుతూ ముడదూరాన ఉంచి వచ్చి యిక్కడికి వచ్చి అంతట

ఉండదూరం కమలాపురం తాలూకా వృరవరం వద్ద పినాకినిసంగమం అవుతున్నది

౧ గ్రామానకు తుంపెర దిక్కున లంబ్బల వాగు అని కలదు ఆ సమ్మతం మునలలాండ్లు తెలుగా

లుగారవ్వాయలు గలవుండును గనుక యీ గ్రామం లూవక ఖ్యారత్రో విలువాని తోటి

స్థలమందు రమిస్తూ వుండగా ఖ్యారత్రీపతి యైన వాడు ఆ ఖారం తెలిసి రాబివుండియు

ద్ధరం కూడివుండే సమయం వలందు పోయి ప్రజలను శిరవేద సంపేగిసందునలం
ఇలవాగు అని ప్రసిద్ధి పొందినది –

౧ ఈ గడ అర్ద్యములు లర వున్నప్పుడు తొండవమల్లపులు విస్తారం వుండునందున గన్నగన్నతి
స్థలమును తమ వమల్లపుల వాగు అని పేరు పొందినది యీ వాగు సాగుబడి భూములు లేని
నది

౮ ఈ గ్రామాన వర్షము పడి పండించవలెనని అగ్రహారీకులు ఈ గడవత కాలువ తవ్వి
విప్పుండి కాన్సార్జ్ తుంపిలపైల పోగావు సం॥ సాగ్గ వారుద్దై రంగారెడ్డి కాలాన పుష్పర
వెంకట ఉనై వాడు కాలువ తవ్వించినాడు అందుల ఆకతం మలుపులిని నీళ్లు కట్టేసెను ॥
నీళ్లు అను తుంటి యీ కాల్వ వల్లనాం బ్యాంగా వరి వరిడి సాగుతూ వున్నది —
[Page 167]

1). ఈ గ్రామాన పండే ధాన్యములు –

౧ కొర్రలు అర్కలు . వేవి ౧ గోధుమలు ౧ . గంటెలు

౧ పెసలు . . వుల్లిశనగలు . . ౧ ఆముదాలు . . ౮ తంబుడి ధాన్యం

ఈ గ్రామానికి నాల్గు దిక్కుల యందు వుండే ప్రక్క గ్రామాలు –

౧ ఈ గ్రామానకు తూర్పు వైపు ఐదుం పరుగుల దూరాన . పొదలపాడు
వలు

౧ ఆగ్నేయం తాటిచల పుడియ దూరాన — –

౧ యంరు తల్లు నపరుగు దూరాన ముసంతాయి పొట్టిపాడు .

౧ నైరుతి ౨ పరుగు దూరమున . . . తాటిగుండవుక్క .

౧ పడమటి కాముల తన్ను . . కొండాయిల తుంగ్లు పరుగు దూరాన —

౧ వాయవ్యం ౨ పరుగు దూరాన సదరం తాటిగొళ్ళదరాశి .

తంజావూరు ప్రదిత్యున వట్టాడుంపరంగులు దూరాన నపదరుతాయి తెలుగువారు.

౧ యాకాన్యపరుగున్నరదూరాన . తాటిగోవిందీన్నె

యీపూరిలోను విశేషం ప్రతిష్ఠయ్యేది వెల్లూరు వర్తమానులు కొన్నాంచుకొం -

యీ ప్రాకారం ద్వారయునది ప్రవేశిరులు గోపుంతల శేష మల్లు ఎత్తి ప్రతిష్ఠ సంస్థా

కార ప్రతిల్లుగా వుంతరగింతే పాపాల వెంట్రుకులు [Page 168 left Blank]

[Page 169. కోయిలత్తుల్లుతాలుకాలోని వృద్ధ్యాలవాడ సంగపట్నవ

పై రామవిలాందారుగార్లైన వమఖరిమల్లారెడ్డిగారివైపు యిచ్చెను -]

[Page 170, 171 & 172 are left blank]

[Page 173] పూర్వాంత్ర తయుగవుం దుయీప్రదేశం దండకారణ్యము

దుయీగ్రామంవతంమల్లూపంవాశవుధ్యేవుందుయిల్లాలురువాతాపిఇ -

శేరాక్షసులు నివాసింపె నుత వృద్ధివంలానయుపరయునా వులవ్యారులుతప .

ఘులు ఈయనవారు వస్తే రాక్షసులు తమరావారంనిమిత్తం వగరు రూనవవే

షందరించి వచ్చిన వారికి అర్ఘ్య పాద్యావము నియర్చాయించి వారినివ్విపు తదనంత

రం తమవాద్రి మృగవరాంస్యం చేసి వుదించి ఆమాంస్యం తెచ్చి ంబోకటనంపెట్టి వారు

బోకటనంచేశిన తిరాహంగా తలార్చిలన్న వెనుతదువాన పుడ్తేప్పన్నయిల్వాలుడువా

తాపిఅని పిలిస్తే పులుడుఅవాతాపిఅనేరాక్షసుడు వారి కడుపులో నుంచి చేధిం

చుకవెలుపలికివస్తే వారువత్తురుతదనంతరం యిల్వలుడు తన శిష్యయువెని

యిల్లూవారులపైంనకర్మంవేసలైవనుకాలాన తమవృందు గాదాంతకాలానతమ

ఉంద్యపత్యేరుం వేంకరవతంటిఅతిశయమగాపెరిగి సుబ్బర్యవంద్రుర్యత్రి దక్షిణ బయలు

నితవంబడతుండా పుణ్యగాంబుగతం అంధవారధుయితే వలంపోడు తవయిఅయినం

[Page 174]

174 దుంచేత యింద్రాది దేవతలు బ్రహ్మను ప్రార్థన చేసి వింధ్యాని మోకరించడానికి గతులు తెంపు
పద్రవం కనుపడుతూ వున్నది మమ్మందరను సంరక్షించుమాయుమని చెప్పగా అప్పుడు అ
గస్త్యమహామునీశ్వరులు కాశీలో వుండిరి వింధ్యుడు శిష్యుడుగనుక యీ వుపద్రవం
నివారణ గావలయును వారిని ప్రార్థన చేసిరి గనుక దేవసంరక్షణార్థమై దక్షిణయా
త్రపేరు చెప్పుక వింధ్యాద్రి పర్వతం దగ్గరకు వచ్చిరి వారి రాకడ విని మహదానందం
కుత్తు గురువులు వచ్చిరని సమస్త ప్రదక్షిణ్యాలు చేసి ఆనతిచేసుకొని దండముగా
వచ్చి సాష్టాంగ దండం పెట్టి పాదాక్రాంతుడై వున్న శిష్యునికి మహానుభావుడు గురువు
ఆశీర్వాదం చేసి గురువుల అజ్ఞ మీరని వాడవయితే మేము దక్షిణయాత్ర చేసు
కువచ్చు పర్యంతరము యీప్రకారం వుండవలసినదని నిశ్చయం చేసి సమస్త పు
ణ్యక్షేత్రాలు సకల తీర్థాలు సేవించుకుంటూ వచ్చి మార్గమందు యీస్థా
నకు వచ్చియున్నాలు కుముద్వతి అనే మహానది యీ నది యందు ~~యిన్నీ~~ మహర్షుల
ప్రోదం అనే సరస్సు యిక్కడ దివ్యమయిన బృందావనం వుండగాయున్నాలు స్నానం చే
సి నిత్యపూజ చేసుకొనే యెందు తెలుసుకున్న శాస్త్యం గావున్నదని అగస్త్య మహాము
నీశ్వరులు శిష్యసమేతులుగా వచ్చి నిలుచియుండగా అప్పుడు యిలువలు
నేరాణ్మునుడు అనేదానప్రకారం మానవవేషము ధరియించి వచ్చెనప్పుడు అగస్త్య
లకు ప్రత్యుద్దానాభివందనాదులు చేసి అర్ఘ్యపాద్యాచమనీయాదులు యిచ్చి
వయం పూర్వకముగా ఆతిథ్యము చేసుకోవలసినదని చెప్పినందున వాడు రాక్ష
సుడు తన మాయచేత యిట్లు చేసినాడు కొంత సంస్కారము చాయవచ్చెనని మూడు
175 నానకు చెప్పుచున్ని పూర్వమునందు [Page 175] బ్రాహ్మణులకు మహా
స్థానం పెట్టుచూ వుండిరి గనుక అప్పుడు ఆయిలువలుడు వాతాపి అనేరాక్షసు

స్నోపాష్టివినివేశిఖేదించి లెస్సగాపాత్ర్యాలు చేసి శిష్యసమేతంగా అగస్త్యమహాము
నికి ఋషులనంపెట్టి అనంతరం వాతాపి ఇల్వలులను అగస్త్యులు తనకడుపులో
పలవితారవులుతానె మేలేతు దివ్యదృష్టిచేత మహారాక్షసులుండౌడమన్తు
న్నై నాడని మహాబివడు జీర్ణం అవృగాతయని పలికిన వృత్తాంతం అగస్త్యేశ్వత
క్షేత్రం వృశమంబా ఖడంబానలం అరరర పర్గా జీర్ణం వాతాపి జీర్ణం తాలే నిపలికి
నందున వాతాపి జీర్ణం అయెను తదనంతరం ఇల్వలుడు తనరాక్షసవేషం
ధరియించియూఱుకనుబెంపువలెనని ఏన్ని మాయలు చేసినాగాని భయం
పడకమహాతారం చేసి కమండలోదకం జల్లితే వాడు భస్మమయిపోయెను త
దారభ్య రాక్షసవృపద్రవయుతేక మఱు ఋష్వేరుల తపస్సుచేసుకొంటూవుండిరి.
వారు అప్పుడు నిర్ధారణచేసి శివప్రతిష్ఠచేసిన లింగానకు అగస్త్యేశ్వరుడని నామం
వున్నది ఆరాక్షసులుమాయచేతనటిమ్ముసర్పవుండిరి గనుకయిక్కడికి పక్షిరూ
నసమీపమందుమహాయులోరసర్పాకృతిచేత వచ్చినందున ఉడిగె పాడుండని
నిశ్చయించి శ్రీ రూడలకంపేర్లు నిశ్చయం చేసినారు.

తదనంతరం కలియుగ మందు ఖల నవేంఖయ మహారాజు
సర్వయాగములు చెన్నదాపంపరివారములతో మైసూరకు సముద్రతీర్థయాత్రలుచే
సుకయిక్కడికి వచ్చియిది మహాపుణ్యక్షేత్రమయిన అగస్త్యేశ్వరుండని యిక్కడువున్న
16 కేశవస్వామిదేవాలయం నిర్మాణం చేసిప్రతిష్ఠచేశిపోయెను [Page 176] తదనం
తరం యీమహాదివ్యక్షేత్రంగావుండగా కొంతకాలానకు గొల్లలువచ్చి గుడి
శెలుచేసుకపాలంలో గొల్లవేపుతుంటూ కాంపుగాపల్లెగాచేసుకునున్నందున మాతగా
వ్వైపాలెం అనేపేరుకుంటెను. యీకొండకుతూర్పుదిక్కు దక్షిణదిక్కునఉన్నగొల్లవెపా

లు గుంగుడిశెలు వేశి పాళెం వేసుక వుండిరి యిట్లా వుండగా కాకతెయ్య వంశ
ఖలుడైన ప్రతాపరుద్రులనే వారు వోరుగంటియందు ప్రభుత్వం చేస్తూ వుండ
గా యీరామవరం వారికి వెళ్ళుతూ వుండెను అప్పుడు ఆ ప్రతాపరుద్రుడుని
వెలమలదేవాలయం నిర్మాణం చేశి కట్టించి మహోత్సవం చేశి పరమ శైవతుగా
వాదులు నిర్ణయం చేశినప్పుడు యీగ్రామం వుయ్యూరాల శైవతను నిర్ణయం చేశి
ధారాదత్తం చేశి రితను తగ్రామం విస్తరించి కట్టి యీగ్రామం నామధేయం
వుయ్యూరాల వారు అని ప్రసిద్ధి పేరు చేశి గన్నతా దారదత్వం వుయ్యూరాల వారు అని
పేరురాడ అయ్యెను తెలుగు వున్న తేవ షిగా బాగవుందు వున్న గెర్లపాలెం దగ్గ
ర ఆ మెరాఖకోండి దేవరం కట్టిచిరి కాకలు వారి ఖిల్ల ఖిలం తయాలవేశివం యిచ్చుకుమ
ల్లు కట్టుక వున్నయీ యిండ్లకాకలు గ్రామం చేశి అక్కడ వారు దుర్గదేవాలయం
కట్టిగా   ప్పు చేశి వుండిరి వారం తరాలు అనక గ్రామం ఖిల వైంపాయెను అ
నంతరము అవెలమల స్థాపించు తప్పవము నతనడుం స్వాక్షవుండ్డి కాంతరాలు అన
డితినపెను తగ్రామం స్థాపించి నరము వతకాం తవరాన్యం కాంతనగరు యిప్పినచి
పి సుద్దవుండిరి — — — —

అనంతరము రాయల సముస్థానము అయిన వెను కయీవరా
ము విజయనగరంలోకి వెళ్ళుతూ వుండగా రాయులవారి పూజిగెలకయీ
గ్రామం అమరాన తెలుగు వెళ్ళుతూ వుండ్డగా వాంత్రవరావిస్వామి వారికి వసంతోం
త్సవం దూపదీప మంశేరాలకు ౘ౹౧౫॥౧౦ వరా మధారాదత్తం చేశి యిచ్చిన
ట్టుగా గ్రామంలో లింగస్వేశ్వరుని దేవాలయం వందు శిలాశాసనం వు
న్నది గావిరాయి మగిని తుమలు అయివున్నందున్నకవ సంవత్సరములు రాపె.

177 శుభకృన్నామ అగుపడతేదు అక్షరాలు నశించినందున మారి హరదేవరాయ [Page 177]
లక్రుము తర్వాత పూర్వం అయిన అక్షరాలుగాన అగుపడుతున్నది తదనంతరమందు శ్రీ
మత్ రాజాధిరాజ రాజపరమేశ్వర హరిహరదేవరాయలు వారు విద్యానగరమం
దు రాజ్యము చేసేటప్పుడు యీ గ్రామాలకు వాయువ్యభాగాన ఉత్తరప
శ్చిమ దూరమయిన అనాదిఅయిన గ్రామము పడిగెపాడు అనే నామాంతరముతో వుండగా శా
లివాహన శకవరుషంబులు ౧౩౧౨ అగు నేటి అంగీరస నామ సంవత్సర పాల్గుణ శుద్ధ
గురువారము నాడు హస్తనక్షత్రమునాను మల్లేశ్వర దేవర ప్రీతార్ధం హరిహరదేవ
మహారాయలు శ్రీమన్ మహాప్రభువు శివదేవయ్య వారి మనవరాలు తమ ధార
శ్రీగిరి అయ్యవారి స్థానపతి అత్మర్ పాదపద్మారాధకులు మల్లయదేవర ప్రసాది
ఆరాధ్య పుత్రులు గరప్ప గారికి దేవరకు అనే ఉభయ కు తపపడిగెపాడు గ్రామము
వెల్లితూ వుండగా ఆ గ్రామాన తెలుదక్షిణ భాగమందు పశ్చిమపాలెము నిర్మ
ఖండితమ్ములు తావింటే ఉక్తనదవలు పక్క సంబాగందరికి భూంకరాతి మీదకు వుంచె
నంపేయించినారు తరువాత విద్యానగరమందు అచ్యుత దేవరాయలు వారు రాజ్యం
చేయుచు వుండి అహోబిలయాత్రకు వచ్చినప్పుడు యీ గ్రామానకు సమీపాన తు
మ్మలద్వాతినదికి పక్కన దరిని అనాదిఅయిన శంపలగుడి అనే గ్రామము వుండగా ఆ గ్రామం
నారావరులు అనే బ్రాహ్మణులకు కొన్ని వృత్తుల వారు గ్రామము యిచ్చినారు యిన్ని గ్రామాలు
దక్షిణాముర్తి గురు కారుణ్యులు అనే ద్రావిడ బ్రాహ్మణులకు స్వాస్థ్యము గాను యిచ్చినం
దున అనుభవిస్తూ వుండగా ఆ దుష్టులయిన వారు కాలం చేసినందున బ్రాహ్మణులకు ఇచ్చి
తను వనస్థలయిన్నీ కర్ణాసర కారుభాగ్యము చేసుకున్నారు యిలాగున వుండగా రాజ్య
దినాలు మీద విజయనగ [Page 178] అయ్యరాయలు అప్పుడు ఆరతనం చేయవలెనని

త్రుంచేయుంగా పలకం తిమ్మాయుడనే వారు బాత్యసం విరోధ పుండియు తనింది కారం
లేకుండా చేశి తానే రాజ్యం చేసెనని శిం-చి ఇక్కూర్చి యుతన్ను చంప వలెనని యత్నం
రాజ్యంగాం రామప్పయ్యగారు వర్తమానం విని పెమ్మసాని తిమ్మానాయునికి బహు
రుద్దైన రామలింగ రాయుని తోవ్వు కేలవచ్చి వుండె పెద వమ్మ నాయుడు మొదల
యిన వారిని తలం మిస్త్రేను తీస్కుని పోగా పలకం తిమ్మయ్య డిల్లీ పాదుషా వారియున చేవ
షాం పేరియూం పాంవారి మాంపేరుకాని దండు తెచ్చి రానివారి తోతుంగభద్రా తీరమం
దు రాజ్యా యుద్ధము చేశి పాదషాం వారిని పొంచుయునతడు ఖల యుంపించిన పలకం
తిమ్మయ్యను చంప్పించిరి తరవాత రామప్పయ్య విజయనగరం యెంతతెనంచేస్తూ
వుండెను అంతట డిల్లీపాదుషాయు తిరిగి లూగడుదావా తేర్చుకోవలెనని యండ్ల నన్ను
దుర్గితె దండు సహా . హాంత్తాని సొర్ల రాపురం ఫాంచెరా నమప్ప నాయుని వారిని పెమ్మ
సాని వార్ని రామప్పయ్యగారు పిలిపించినందున వారు అందరూ యుద్ధసన్నాహం
చేసుకుని పాయ్త్యమ్ములు పెమ్మసాని తిమ్మానాయుని వార్కి మిక్కిలి వైరత్యం సావన
కలిగెను.. తిం శపతి రెడ్డి అనేటియునను మెలురుల షాం రావార్ని తిమ్మానాయునివారు
వెంటం వెళ్లువాని వారియు రామప్పయ్యగారు చేచేయుంచి వీరులు బాలశూరత్వం
కలిగిన వారు అని చెప్పినందున వార్ని రాంత ఖిల్లయ్యతు సరదా శ్లోకం పించినందున
అందరు వచ్చియుద్ధరంగ రంగు దు బాలా వెంపాన తుమే శితురుప్పల నుతపఖదు షాం
దించిరి అనంతరము రామప్పయ్యగారు అందరికి బాలలాం వరాన్న బహుమానాలు చే
శి ప్యారి వార్ని సాయి పలుమల అనే గ్రామం ము ఖరితు శపతి రెడ్డి గారి కిత్తల్లూరు ఖరా
గిరుయిచ్చినందున వారును భ విస్తావుండిరి తరవాత లూగడు వచ్చిన పాదుషాలు యిలా
హాపోయి వచ్చి విజయనగరం ముట్టడి వేసి రామప్పయ్యాను యుద్ధరంగమందు

పంపినారు యీ తమ్మిశెట్టి రెడ్డి కొమారుండు పెంటారెడ్డి యితని కొమారుడు
నారాయణరెడ్డి యితని కొమారుడు రమణారెడ్డి యితని కొమారుడు నారసింహా
రెడ్డి యితని కొమారుండు పెద వెంకటి యితని కొమారుండు గోపాలరెడ్డి యితని కొమారుడు
శరభారెడ్డి యితని వెంబడి పాపిరెడ్డి యీ నాలుగు తరాలు కొండవీడు పాదుషాహావారి
శంబుదారి ఇస్త్రి చేయడానకు సరదా.. ఇది పాపిరెడ్డి వితురత్నం పావర్ణాధమున్న
వారి కార్యంలో తప్పు పడి తక్కెడ తక్కెడ దేశవల తప్పి యిచ్చి సరదార్లు మూరవారుండి
179 [Page 179] సరకారు తమ యెదుట పడి దాంచివదు సరదారు వంటి
రుద్రయ్యారు తమ తల్లి పోతురా పాపిరెడ్డిగారి తాలూకు యీ భూమి యందు వేటకు
యింటి వెరం వేసిన వేంపలావత్తు పాలమంద్లు తిరాశి పోర సుత్రం గలయిచ్చి సంద్రున
దనిలకు దయవచ్చి పుల్లల పాడుపడిన పాడు తింగం విన్నయారయారుగ్రామ
లతాపన్నదం వ్రాశి యిచ్చిన పయస్థానాన్ని సాధం వేశశల వ్రాయిచ్చినారు తదారభ్యం పాపి
రెడ్డిగారు భూములు యీ వారు పెట్టువారి వుండి సర్కారు కారం వా యిలు వుండిది
నప్రవర్తమానము గాంద యనం పాదింపు వారు యిరవై సంవత్సరాలు దొరతనం
చేశితం తటవారు చని పోయి రీ తటయ నరమారుండు తివక్కారెడ్డి యతని భార్య
పేరావారి ఆరు బిడ్డనాగ వల్లెకరి కి పుత్ర సంతానం బన పాపిరెడ్డి చేశనం తివక్కారెడ్డి
భూములారకు పోయి పాదుషారి వారి దయాలా బువంతయు తమ తండ్రి బౌగా న్నవచె
లవ్రాయిప్పింవమని అర్జువేసుగా గార్జువా తరవయి భూరతము తెప్పి కరంఫబులు
వేశి అదిలాగున తండ్రి కి నరుసర్కారు పుండు గ్రామాలు శలవ్రాయిచ్చి వారియాలు
ప్రకారం సన్నదు యిచ్చి గిరాపావ్రాయిచ్చి దయచేసి నందున వారు నరానం తకాలం
దొరతనం చేశి కొన్ని దినాల్లు చని పోయిరి అంటా తటు బన పాపిరెడ్డి వంఘుం తుకు

పోయిదశలతోం ఉర్విపేస్వదేశరాతం ద్రిబూంగా తిస్వకొంగలు న్నకొంత కాలం దా
ధొరతనం చేశిరి వారి భార్యపేరా వారికె పుత్రులైవారు రవ్వపెరికి పుత్రసంతాన
180 [Page 180] బినపొంపి రెడ్డికె పుత్రులు గంటి మల్లారెడ్డి ఆయనకు పెండ్లి వీరారగం
త్రివుండెనంగ నుకె గంటి మల్లారెడ్డి అనిపేరు చేశిరి ఆయనకు భార్యలు యిద్దరు వారి
కిపేర్లు మీరాసంసంస్థానికులు ఉయునపేరా వారికె పుత్రులు పెద్దు కవ్వ పాపంమ్మ
గారు ఆపాప మ్మగారు పుత్రులంతట్టించబడి యిద్దరు నకు మంచి
ఆయిర పాపమ్మకు ల్లియా వల్లారెడ్డిగారు ఉరకొరదను మతిప్రవారరయిపే
మ్మిసాని వీనతిం ప్త్రీనాయుడు దుష్టుండి పాటలు ప్రియుత్సాహ సర్వతృండు గా వారి
అనుమతి లేవుండిపోరు గనుక శింగనవుల దగ్గిల సాయంశ వారికి పండేవా
రికొ యిలుదప్రశంస పోరి వుండె గనుక రాయంచె వారి మంరాపొరుల్లారెడ్డిగారు
ఖదిల య్యతులతో పోయివున్నగా ఖిల్లా మీద లగ్గలు కట్టించినప్పుడు శా
నగా త పంపండి తెలాలదాయి చేశి ఖిల్లాలగ్గకు యెంతిఖయించినందున వి
నశింపత్రీనాయుని వారు వెంట్రుసిరప రాజి చేశి ఖబురు వరాసం చేశినారు అందు
కుదాఖలా పేరిమీద అంకితం పదంబుస్తది కద్దాలు పుంన్నవి యీమొకానకు
లాఫ్రాఖూరు కపోవారు ఉయినప్పుడు యుచ్చినగ్గా వరాలు ఖంబులదిన్నెకంప
పంశ్య ౧ యీప్రకారరయి అనంఖ విసర్జావుంచిరి దొరచేశి న దొరతనం తదనంతరం
వారికె వరాళ్లు యిద్దరింటికి పాపమ్మగారికి ఖునసంతయిన వారు యీ
గనేదొరతనం చేసి వాన్ని దినములకు చెడి పోయినాయి
౧ వెంకటురెడ్డి. ౧ లక్ష్మిరెడ్డి పాపమ్మగారికె ~~కుమారి~~ కుమాళ్లు చిరుకాంప్రంలు మాని
పోయిరి గనుక మా వంశం లేదు పెరి యుద్దరి లూఖున్నకె పుత్రుడు లక్ష్మిరెడ్డికె భార్యపేరా

[Page 181] వారికి కుమారులై భూరమాంబ వారికి సంతానము శేషారెడ్డి వారి భార్య
వుయ్యాలవాడ కాటంరెడ్డి మొదలు ప్రాంబుళ్ళ ప్రతిష్ఠ చేయించినది యీయన కుసం
తానము బుచ్చిరెడ్డి వారికి యిద్దరు భార్యలు కొన్నిదినములు మిమిమిటివనిపాయె
సంగసంత యిద్దరు భార్యలు గుండా సభడిరి -

పెద్దకుమారుడయిన వెంకటరెడ్డి యీ ప్రకారము వారు మొత్తము
చేసి కొన్ని దినములకు కాలము చేసిన తదనంతరము వెంకటరెడ్డిగారు తండ్రిగారు
కుమారుని పేరయిన పెద్దబుడెలు రత సంపాదించినారు వారి భార్య పేరున నరసింహారెడ్డి ముఖాన్ని
సిద్దవట్టుగారు వారు చేసిన ధర్మములు ప్రకారము వారి భార్య భాగాన రామస్వామి దేవాలయం
వనం పూర్తి చేయించినారు వనం యీ సరికి శిలంతయిపోయినది త్యాగరు వనంబు ✓
దేవతా వృక్షాలు పది తరాలు తెలియని దేవారాధనలు చేయించు ప్రాంతాల
చిన్నవాండ్లకైన వృషనయన వివాహాలు చేయించినారు ప్రారికి పత్రీయము కురుక్షేత్ర
తీరము ముందు చింతవనం మామిడివనం నారికేళవనం వేయించి సప్తసంతానము
లు చేసి ధర్మసంస్థారంగా వేగిరినారు వారికి సంతానం వయస్సు వారి పేర్లు పాపిరెడ్డి
మల్లారెడ్డి వెంకటరెడ్డిగారు వయస్సు పాపిరెడ్డిగారు పుట్టిన పట్టణాలు గోలవాండ
నుంచి తమ గ్రామములు మిరాశి కుంహా వస్త్రబల సంబరం నేసర వారు న్నిదుండమారు
సారుల పర్యంది వాను మొదు షాహా తలంపెరు వారల వ్యరురుకు మెలతరరు చేసి తప్పుడు
వారి వెంబడి కుంపన్ను కంపుండిస గ్రామాలు పనుల లూకే ప్పదిమాలు వాలిసి తప్పెది పప్పుమా
కుమారులకి గా గా యెంపు ప్రామించినారు అన్న సరదారు కుమంబు కూరుతాడు చేతాలు
32 [Page 182] నిజం విలయ్యాతుతెలా కూడా సరదారు పని ఖాన పరుస నంతలుమం
ధరమ్ము నానా బడాయించి మాది యుకు పాత్రకిగా చేసుకొనవము పాపిరెడ్డిగా

రిపరవానా సాదరు అయినందున ఆ దేవేంకటం పాపిరెడ్డిగారు ఖచ్చియ్యలేక తం
ష్టులు ఆనిత్యం వర్త సంఖర సరదారు ఆమరరా కార్యాఖడ్గములయందున చాలా మెంహరతు
చేసినందున సరదారు వంఖతెలారు యియాయున విత్తం హాఖులారులు ఆర్కమారు ఖు చేసి
నందున సరఫరా ఖు చేసి వృయిత్తాలవారు తురెండు పరువులు దూరాన కొతర వాండ
పృష్టికాయల పల్లెరెండు గ్రామాలు యిరయిఖాసా యిప్పించి వారి లొన్ని దినములు పాపి
రెడ్డిఖని పామెను ఖిరత్నలు పిలిచి వచ్చిరు అయిన వయిశి ముల్లారెడ్డిగారు ప్రభుత్వం
చేస్తూవుండంగా తావి షా ఖా షా వారి తల్లినుంచి పాఠిలి లింగప్ప అనే వయిసద్దెవా
ంరూకాంత ఫవృఖులను యిచ్చియీదేశం కొపాడె ని విత్తరవానా చేస్తూ ము
ల్లారెడ్డిగారిపైరిఖ వాఖులారు నలంచి పర్వాన సాదరు యిచ్చె అయినది. వారి వెం
ఖడి పరకారు పనులయందు వెలుచేసి తప్పం చేసినందు వయిసద్దెవం ఖుతూ
[Page 183]
183 రువంల్లారెడ్డిగారియందు విశ్వాసం తగిలి వాఖులాలో వార్తవంఖాతలారు ఖువేశి
నందున ఖావందులు తెదయం వచ్చి సంగపల్లె గ్రామం వయిఖాసాగా శలవ్వయి
చ్చిరి తరువాత నవాహి ఆలంగీరుఫఖు లవెతా ఖాఖాఖాంగెరు దావృదులు కొండ
లొవుండగా ముల్లారెడ్డిగారి తల్లినుంచి రాపువయ్య అనే వకీలును పంపించగా
వారు వెరయిత వంఖావందు సరకారు పనులలో తప్పపడినారు అనితర్క చేసిరు
గాన ఆప్పుడు ఆర్కఖాతరు ముఖాతరక ఖాఖావందు దవులతు పోవృత్తా
రు కింద ఉపు సరకారు పనులలో మాలాకష్టపడినారని విస్తారము వయిందర
అలాగె వరుము దొగలవాడని పెంహార్గాని చేసి స్వారి పెహాళ్ళ దావేసును గను శెం
పావుర యము చేసియిచ్చిరి అప్పుడు వకీలు ఖుతూరు ఉమాధకోల దగ్గర ఖచ్చి
య్యరు విశేషం వృన్నదేసరకారు రూంతలు పేషకశరూంతలు ఖాతిగ వ్వయేఖష

యానతేటి యిత్తెట్లు గాను ఖర్చుతూవున్నది గన్క యేటుటుపేశి పేషుకశ సొల్లు వేయం
వచ్చెను ఇది ఆర్కాటు వేసం వారోగా శివాయి ఫసలు ఖుదా పీరు సుంకపు యర్సాల వాడు సంగ
పల్లి సర్వే పెట్టు కరారు చేశిన్ది శాలివాహన శకం 1625 అవరువారాదయు చేశిన్దర్సు 1703
సన్నదు వుంచి ఖరారు వున్నది వీరి భార్య పెం సంతానాలు కృపరాసిద్దారెడ్డి పేరు తీర్లైనా
గపల్లె సతల ధర్మాలు చేసి యోర్వారి దక్షిణాలు చిత్తప్పించి వనాంతరాలు దివే
తావుత్సవాలు చేయించి పుణ్యాం సంపాదించి నారు వీరి వంశీకులు కుమారులు పుత్రసంత
తి కలిగినది వారి పేర్లు మల్లారెడ్డి వరదారెడ్డి రామిరెడ్డి పుయర్సాల వాడు వారు
గట్టించి దనరు తప్పించి నారు వీరు చేసిన కార్యాలు ధర్మాలు యెవరు యుక్తపాన
ఘదపద్ధాలు వుంన్నవి ఘురివాన్ని దినదలు ప్రభుత్వాలు చేశిచని పోయిరి తదనం
84 తరం వీరి కుమారులైన పెద్దవరదారెడ్డి గారు దొరతనం చేసినారు [Page 184]
వీరి భార్యలు పేర్లు నారాయణమ్మ పుత్రసంతానాలు కాని తమ్మకి రా వారి కుమారులైశి
ద్ది మూర్తం దర్మకు కుమారుడు దాశిరెడ్డి శిద్ధమ్మ కుమారుడు చిన్న వరదారె
డ్డి సంస్థానుల గ్రామ స్థలసరకారు తురకాలు యిమ్య వేయిరు మర్దాగి చేశి
దండున గ్రామం వీరి తెయిమాను తుర్కాశి యిచ్చిన సన్నదు వారి కౌలు వున్నది పుయర్సా
ల వాడ కేశవస్వామి వారిదండే కట్టించిన ఆలయము మల్లేశ్వరునికి వుత్సవాన తుప్రతిగా నడి
పిస్తూవున్నారు కాన్ని దినములకు వీరు పుత్రసంతానము యిపోయిరి తదనంతర
దాశిరెడ్డి వయాడు సంవత్సరాలు చేసి చని పోయెను గన్క తదనంతరం మల్లారె
డ్డి కుమారుడు మల్లారెడ్డి వారు రూపాయిల దరిశనం యినందున వారియా
లు ప్రకారము యిడి తిరుప సుబా చేస్తూ వున్నదాపు దుఖాను దుంగోలువాండ
కుపోయి మయూరా దాట్లు కవిశానుచితి కరుప సుబాయి వుండెను గన్క

బిరుదయం చేశి సవంస్థానం బహులు చేశి యున్నిన సన్నదు మాఖురం వున్నది వారు చే
శిన దానధర్మాదులు వుయ్యాలవాడ తుమ్మలవానకు పశ్చిమ భాగమందిన సముద్రవం
యున వృక్షము తులువనం వేయించి బావి తవ్వించి శివాలయం కట్టించి బ్రహ్మ
మన వేయించి సంగమ పట్నం లూ వూరి తూర్పున చెరువు వేయించి స్వదాపాంచిత్య
ములచేతను మహారాజు ఈ ఖండంగా న్యాయంతో అంతలా పరిశోధించి ఆనేక ప్రబంధ
ములు పూర్వకవుల చేత నిర్మితమైన వృంచి ప్రబంధం చేశి ప్రసంతానవులయం
దు చెలితిలేదు దాంతు చేశి విలువిద్యాదులందు వింక్రీతి ప్రవుడుత్యాయు గలిగి యశస్సు
ను సంపాదించి వున్నంతలూను బుచ్చి వరదారెడ్డి గారికి పరికెర్వేష్టాదారి
185 సర్కారులూ యెరుకచేశి సంబంధ గ్రామాదులవారి [Page 185] సమూనపంచియు
చ్చి వరాలయాలు ప్రకారమయు పేష్కరురాచలు వ్యాయ యత్నమేత తీస్కుంటూ వుండె
రి గనుక వృశయులు త్వాలు యెరతనం చేస్తావుండిరి బుచ్చి వరదారెడ్డి గారికి భార్య
లు యిద్దరుంటలకి నిర్మారావరక్షితులకి పుత్రులు పెద్దమల్లారెడ్డి చిన్నమల్లారెడ్డి గా
మరుపుత్రులు బుచ్చి రల్లారెడ్డి యీ మెరనప్రముఖ్యం చేస్తా వుండగాను నిజాము
వౌల తంయ్యుడు బసారు బంగలప్పురం తోతలోడా తూర్పుగా లూరి దిక్కుకా
యు వుండియుదే మార్గాన వస్తూ వుండగాను బినగాను పల్లెకి పేదా యూతం రాతుకా
ని విశ్వయులంబా తనుకి క్లైశారం ఘటయులు ఉల్లెక్షాను దుందు వ్యారి దగ్గర వై యెదు
రుగా వారియు బండి పెట్టినందున వారలప్పురం తొలంబసాలా బంగవారు వ్రు.
య్యాలవాడ విరాదికి మెయురా చేశి మల్లాపుర్రం యించినందున పుష్పమయమయు
అనేకములు గాయలు దుర్శకి ఆ వెంనమురు గురుకొందికి బొవ్వులు గాయలాలు ఆయెను.
వరదారెడ్డి ఇల్లురు నారశింహారెడ్డి కొండరు బందం ఉనులు బట్లూ ఖురాబుడు

కార్యమందుబచ్చి పోయిరి రాంలు తీస్కుకొని ఖర్జాలతెలా వాస్తవముచేసి గ్రామము
లూ కర్ణదర్శగలు తీస్కుయుతముల రాజల కాంఖాలు దియియింన్నూ చిరతలు ఖనగా
నెపల్లివుంచు రాని గ్రామం నతళ్లు వ్రాయించు తాని రూతలు రూఢిగా తీసుకొని
మరి సంవత్సరాన తండిడి బెపెట్టైనం ఆ సవ్యయములు పూర్వము వున్నసంన్నదు
లు ఆయవుద్ధాలు ఖాండగాని పోయెనవుయారాలవరి వాన్ని దినములలతుపోరు సన్న
బని పోయిరి సంగపల్లం జాగరి మల్లారెడ్డిగారు బని పోయిన మీ వల్లలు బుజ్జి
దుల్లారెడ్డిగారు తరువ సుఖాన చేసుకొనుపున్నయములారా వారి కుమారుల బనుని వారి
86 దగ్గరానా నతుపోయి అత్మ్యమరారు జీవి సెన్సువుం [Page 186] వ్యందున తరవైజ్ఞా
రీను వయిన్నారతం తెచ్చి సంగపల్లం తాలుకాగ్రామాలు బుజ్జిదుల్లారెడ్డిగారి
స్వాధీనము చేసి వారి ముయ్యాలు ప్రకారము పెష్కశీయి తరరు చేసి సంన్నదు వ్రా
యించి గుర్రపుకల్లు శరీరంపార్థయిచ్చినారు సన్నదు వారిబరు వున్నది యీప్రకారం
బుజ్జిమల్లారెడ్డిగారు ప్రభుత్వం చేసున్నవుండగా వారి భార్య కలావారి కాము
నైపార్వతమ్మవారికి పెదమల్లారెడ్డి చినమల్లారెడ్డియు యిద్దరు కుమారులు
లు తరవాత బుజ్జిదుల్లారెడ్డిగారు తాలుకవయిబుజ్జిమల్లారెడ్డిగారు వారి సైన్యా
తము చేసి మరిదియు బుజ్జి కుట్టువాని బుద్ధి దాక్షిణ్యమునందివుంది నివిశ్వాసం
చింపగా బుజ్జి మల్లారెడ్డిగారు నున్నతట్టుదగ్గ అని తలియవు పోయి తస్పుటు నవుంబి
శ్రీరంగపట్నానతుం పోయి మరి రెండు నెలలతేటుతక్షణ సేవనిపోయిరి గ్రా
మాదులు కాదరు వారు స్వాధీనము చేస్తు వున్నది వికారి సంవత్సర ఆషాడమాస
ము తిరువాత వారి కెమారాళ్లు యిద్దరు బిన్నవితలు పోతూ కాబాండగాని
చిడి బెపెట్టి కృష్ణదేవలబుగం నాదరాయలికివారి దేశములు వుండిరి గుంటాను

శతం అయినతరువాత పెదమల్లారెడ్డిగారు యేటిఅవతల ప్రన్నగారు తుంపిళ్ళ తాలూకు
యెండమవేసవి ఖర్మాదరు వ్రాయించి అంపించినసన్నదు చనతలు యేం చుంట్నేదరాం।
జిల్లాహైదరబాదు సుభానవవదరి వల్ల వుపద్రవం లగలదరయు తోవుండగా మిక్కిలిగ
గ్రామంక్కారాలవేతను సంరక్షితరయుగా వుండేవేళలూ మల్లుపల్లు వుండేరాజ్యా
లలో విజ్ఞ నిష్ఠారకారయుగా ప్రభులనష్టపరచిఅనేకవిధరయులుగా హింసాయాచేశినది
సకలమైనటువంటి తెలిసివున్నదిగదా తుంపిటివారు ప్రభుల యొక్క సౌఖ్యమయిన్ని
Page 187
87 మయిగాయున్నవారు గన్క శాలివాహనశకం శకా సేకి విల్తాం బు యరంజొందునటు
వంటితరుయొక్కపు వుబునం చతుర్దిక్కుల నుంచి యెుశతిఘ రాజ్యాలలో ప్రవే
శించేటట్లుగా యెుతర రంచేశినారమయి షిడాయంతల్లా శదయు వల్ల విస్తారమయిగా
శేవంనుంచి పవ్రబు వచ్చివున్నదిగనుక దేవున్ని విలాయెుక్క శ్రేష్ఠమైన సౌఖ్యవిష్మయం
ను యెుష్కావిషయయొక్క బుత్తినుంచి విరుదలఅయ్యేటందుకు తనవ్రాని రాజ్యం
లో ప్రవేశించి లోగడనే వుపద్రవం పొందినందుకు బదులు అయ్యేటట్లుగాను
నరుమంకాశేది ఉండువల్లనే విరాదకరుం పిశిసారు బాలాదయచేశినది పింతు
రు విరారుఅందరు బుద్ధానంచి విడుదఅయి సౌఖ్యపడ వలెనన్ని తరూరయు
స్థానం రాజ్యంలో సంరక్షితమయిగా వుండవలెనన్ని తుంపిటివారికి నిండా
అపేక్షవున్నదిగాని వేరే వేదు దేవుని దయవల్లనాం తదినరయులలో అలాగైన
దునపోతూం న్నదిగనుక మీరందరు దయర్యమయిగు వగ్గతరరూటి మేనేదిగాన
తెలిశేది మం హౌలాజిల హైబుచు। ౧౮ తారీఖు సంవ్సరాగ౯ ౘ హంబురయిప్రవారంద
స్థాపసాదపేయించినం దునయు దేప్రవారం వెంసం తాలూరా ఖయరాంమిరె
డ్డిగారి వద్ద ఖ్రాయించి వుంచిగనుకదానివేమయియేంతరయు ఖంగారవుంచినియు

ముంచేసుక వచ్చి వారినల పాడు గిద్దలూరు రాజా బంది వేసుకొంత లోసులతాను
వారలో కొల ఫవ్యులు కేంప ములు సంబ గుత్తి సంబ తహసీలు నుమాంద రోవచ్చి గిద్ద
88 లూరి దగ్గర యెలయుద్దముయు [Page 188] సందున బాలా వంది మారామాలు
రాయచునత్రాధానమునిఫవ్యులతోకి పోయెనుయింతలోను యెండుమేనుఖా
దరుమంన్న తలయిసలుగారంసయింన్యాయలు తోవచ్చి మంగరు బారంతనే సర
దారుపెంబడి రాంత సైన్యాలనుయిచ్చి బద్వేలు దగ్గర బికపంపించ్చి వుంన్నారు
ఆక్రీడికి వయూరుబాహల్లర్లి ఖానుడు ఫవ్యులు తిరావచ్చి రిజాపడి సందునరుం
గమయూరు పెనక్కతోసుకొచ్చి సరదార్లు కలియవచ్చిన మీదన సైన్యాలతోవె
సకృతకి తంబుంలావేరి వున్నంతలో బియరు రామిరెడ్డిగారు మల్లారెడ్డిగారు
తరుబు మియ్యాళతంబాచకు వచ్చిరు స్త్రంగా కుండాపెనే సందున రెడ్డివారిని పి
ల్చానంపించి తాబు వుమామదార్లు వున్నారం రస్తావచ్చే ప్రయత్నంచే యమని సరదార్లు
శలప్రయిచ్చిరి గన్నకంబం తాలూకు పల్లెల నుంబి కావలసిన రస్తా తెప్పించి కంపిగే వారికిము
ట్టుంసల్తా వున్నంతలోను సులతాను తాలూకు ఫవ్యులు వచ్చి మూవంది సరదార్లు బల్లు రాని
బహుమంది గాయాలు పేశి పట్టుబడిరి వాంధరు తప్పించుకపొయి కంబం లోకలి
యవచ్చిరి యీప్రకారం రెలు కంబలు లోవుండగాను సులతాను వారికి కంపి
గేవారికి సులహు ఏర్పడున్నదిగా నుఖునులయిన బవని పోతులా రెడ్డిగారు కంపిణీ
వారి ప్రయోజనములు బాలా మోహనతకు మెశినారు కన్నకంపిణీ వారు దయ
కుపాత్రులయి వున్నారు అనియెండువేమును మాదూరు దుర్గంబున్న అబ్దా
89 ఆనే [Page 189] సరదారుకొన్నితారాఖవ్రునివాయి వందల్లో యీసరదార్లు కంబం
సులతాను వారిపశంవేశి పారవెూరెడ్డివార్ని మాందరోపెంబడి పెట్టి పెన్న పయ్యాననే

గలిసి పోయిరి గనుక వారికి రెడ్డిగారి సవారాంబారంయరిక పరచినందున్ను వారు నిండాదే
యం చేశి దినాకి తిమ్మయు దువరరాల చెల్లప్పున మిన్నుతుయు సర్కావుండిరి యీరాత్రుత్రాకారంచే
న్నపల్లెంలో వుంటూయుంతలూరవరి కొన్ని దినవములతున్ను తానే విరాదరాభా
ర్ధత్రుశక్తితో యేనుతెప్పుడంగవర్నరు బహద్దా ఇరో న్నలపడాద్వా పెంస్థను వారిసు.
తనే సరదార్లు మెన్నపల్లె నతువస్తుఖ వనియు పవుబు తుబాబు షానా సరంభా
పరాకాష్ఠరంగి వాండుదగ్గర దిగి నెలసం తాలూకు ఖయు రామారెడ్డి వమజేరు
పెదవుల్లా రెడ్డిగార్లిపి ల్పానంప్పించి వేంవయు శ్రీరంగపల్లె రాఖర్తి నితేత్తి వారు
స్వారవు విలావిలాస్థలాలు విచారు తాగాఖండ్ద చేయుదని వాటు తుంవేశి రహదా
ప్రాశయిన్నురిగన్న ఖయు రామారెడ్డి తెమారుడు నారశింహ రెడ్డిని మెన్నపల్లెంలో
వుంచి వారదిగా సంస్థానాల వారు పుంపిన వారిచేత శల్యప్పన్నకాని తల్లిఖా
గాలు ఖండెలా ఖసంస్తానే స్వంస్వం దం తుఆహ దారికానిదేవల్ట్రు కుటంబరల
న్నది పరి కొన్ని దినవములకు ఛయిగలాయితాచుంబిరాఖా తెళిచెం తఖరోదారు
వాం దురహావ్ఖు శిఖ రత్తల తుచెయిదలగు సరదార్లు సరతొరపవ్రఖ నుపంపించి
190 నందున పుండి కోట విలాదలదాయి పొన్నరిల్లా తీసు తరడ పశిద్ధవటా [Page 190]
తీస్యసంస్థాదికులపు దివుంది నిపిల్యానంస్పించి నందున ఆ సరదారంటి మేపితయిప
షకేసు వెయికరరు చేస్కవన్ని నందున సప్పదంలో తెంవుంటేనం బరింఖల్లా విలాతాలూకు
ఖవాఖస్వాలుపరిపాచేసు వార్లనియు నాయక నాల రా ప్రాయించి వుంట్రురుగన్న
ఖదరు జీవరాతాస్ సర్దారు దండిరుఖు వుంటియు వృయర్త్యాల వాడ సంగపల్లెం ఖంగదం
న్నైసంరేశులవగయి రాజ్ఞవరాదులతుపెషకశి రూపాయలు ౧౦ లంతికి రాయుతరం
పఖలు చేశి నారంగన్నయిం దళ్వాయి దానాలుగు నెలలూ చెన్నా రాజు పరాప్తాలపార

వుట్నైతేవలువెళ్లించి నారుకారుకారువాయిలూవరగరంగా వుండెదియేపేమూ
యితేవగుబాసుబాయంతకుతరుషువరాగావుండెదెబ్బాతరష్ఠువందప్పారకులా
వలన్నిన్ని౧౦౫వా కుశతకదాతమొగలాయిచుతుల్లోను వారితల్లునుంచిపేద్యసు
ఖాతువప్పునకుదిత౦బరమలుకుపరంమలులకుతెఅవిరా నసాహెబువగయిరాలతొ౦
రాజకీయంచి సరకారుతేవమారయాలుప్రకారంరూంతెలుతువెళ్లింటోలాగానడచు
తుంటూవుండెను యింతలోను రౌద్రిసంవత్సరంనుంపికోవారిదేశంబస్తి
రోచెలకుల్లోలుసంస్థానందాఖలాచేసలవానిరిగనుకతవారితల్లునుంచి
కొర్లులుపట్నాలుకొహాబువారుకరుపటంబిడిబళ్లారితుంగిడెత్తివారానకు
నియమితమయిన్నరిగసంతప్రదుసంస్థానంవార్లందసపేష్వాసంప్రించికుమా
బిందికొనెత్తిప్పురుయింసంస్థానాన్నుపిష్వేతరరూతలుమా [Page 191] రిపాడ
పున్నల్లోతాలుక్కాచందులువున్నదిసరకారురూతలుసర్కారుకుబత్తా
వెళ్లెలుట్లుసంస్థానికులుప్రారాపడెలాగునదయంచేయవలెననివలందవిం
చుతున్నందునశిలకిలావిరుసరకారుకుపై మఖూవాలువుండెవర్తమానంతె
లిశిలూగరుతీసుతుంటూవున్నయిరువయివెలరూపాయిలుతునాళ్ళవెలరూపా
యిలుమాఫ్రుచేసి షుదరరువెలరూపాయల్లరాయిమునాందారువెుతరరు
వేశిపల్లెవాసి యిస్తిరినవ్రతసంతదిప్రకారంరూవేలువెళ్లించివుండిరియిం
తలోదుర్మతిసంవత్సరానసెంసంతా౧నారశింహరెడ్డిగారిమొంపేషికోవారివవు
ఖివప్పిపట్టుతపోయితెంచూలుపారావుంచివున్నందునమల్లారెడ్డిగారుబ
యపడిగ్రామములుకిందగాని విడిచివెళ్లిపోయిమరహాటారాజ్యాంలోవుం
బాలాశ్రేష్టపడినద్రావిడులుతతుంపికోవారుధర్మప్రభువులువారితావుకు

పోతేమాత్రము నివారణ చేయ్యనని మనస్సు తెలియబరచినందున సహించబడని తెలుపుస్తు
మీదగ్గర ఉండె సారయలగాయతు నంబి సర్కారు పనులలోను నిర్ణీత కొన్ని
అనుపించిరాక వ్రాయిరుకొక అనిపించుకున్న వారంతా నియుత రంకాదు అని
అర్థము చేసుకొని ధర్మరాజుకు ఇచ్చిపట్టివేగ సంబంధము వున్నందున బాపన్న సాహెబు
లవారుకు ఇంటి క్రాయించి అనపించి నెలకి పూర్తి 120 ఆయవమతం తెచ్చిం
2 చి వున్నది [Page 192] ఆ తర్వాత పెదమల్లారెడ్డి మనిపోయెను వారికుమారులు
డైన మల్లారెడ్డిగారికి గ 10లు తమ్ముడయిన చిన మల్లారెడ్డి చిన మల్లారెడ్డిగారికి
గ 10 లున్నూ విస్తారం నిర్ణయం చేశి షారాబు నకలు సన్నదు వ్రాశియిచ్చిరి అదెను
యింటలో సంస్థానికులున్నూ గ్రామములో వుండెదిరుంచి ది వారినుంచి వెన్నడు
పుపద్రవం లేదు యిక్కిమీదనున్నా వలిసిన ది తెలిది నిలతాయిరయితులు మనవి
చేశినందున ఆదేవు కారం పుర్యాలవాడు సంగపల్లెంలూవారి యిండ్లలో వుండే
లాంగున వాకరంయిచ్చినందున <u>తము</u> యిండ్లలో వున్నారు —
యిన్నైటి యి వ్రాశియిచ్చినది సంస్థానికులయిలాంఛన వారు పసుపులేటి
వ్యర్థంగాను వ్రాతరు 80 యేండ్లవయస్సుగల వారు గపన్నాలనివరాయన్నా
193 యేండ్లవారు — [Page 193]

పదపద్యాలు

“హోయిరే బాబు సాయిరే హోయిరే బాబు కాబాసు” అన హోయిరనా కంఠారవు
ల్లసాంబా బుకే శాదిరాయరాయరెడ్డగ బాబువంగాయగోపాల శంగనెంబ్రుగం
డు శగండు బిరుదాంకమాయురె శాబాసు బలేశె మల్లిరి మల్లబూపాల
హోయిరే బాబు సాయిరే ॥ 1 ॥ నదరుతెనిరిపులతలలు నాగె యుండు పొంగారె

శి కదశి నశ వారంల తొడయ రాడికూనుగా వించియందలిన శరారంతాతాలునాడిగికూ
తంగావెనబిఛందవ ద్విరాఖులు ఖట్టి వెయుదట తల్లైనంఖట్టించి గుండిగాన్న దసైఖాన
వయునివాలాంపెదండు తాకింపి అదనాంఖదనాదొరలాం దుర్గవరాత్రవింపి దలంన్నితొర్యు
వాయరేటవంతున్నాతెనపరయున్నిలప్పుగింఖ వారివేతనతి తి త్రిశవెక్కిగార్తుదిండు
వెరివంరి వాందారి ని కం తమ్రవాలు నాగిగాం తంవాప్పులె ఖండిగాలువేశద తున్దరం
పురిపులాంవెయుత్రిదంత్నెతెవి తల్నాతెర్పుర బి వైత్రివాంళ్వా ప్వొలె వేలు ~~వేలంచి~~ చి త్ర వ్యుగార్త ~~వెప్పుటి~~
టటింఖరాప్పినెతప్పరేవాన వెయాంసంతెత్రిన్నాపైరంగాయింబి వాతిన్నెంటెఖుత్తే
నేనితత్రివెదంనువరాడి తికారా॥ వరు తెలువింప్పా వయుాం గతు యుస్థంబవనె మెట్టు
14 వెట్టితరారంపెత్తిపొల్పు పాంటుగాంతరుల ఖాంవిం [Page 194] లతుంలూడవె
ల్లూంవు రిప్పుప్పిగిరెఖట్టి తెంరలసాపెల్ల దాన్యరాశిగాంచెకిరల్లూడి నిఖర్దవారటరా
ఖుతంపాలివెయించి వెట్టుగాంఅద్భులకంపెన్న వెట్టురాయువవేపట్టైవయిప్పిగా
శింగనవరాలాంతప్పితెరథులు చెపట్టెదిట్టా వయుగాంవె రత్నసా నిఖనిఖవన్నిఖరాం।పా
లువెంప్పించి వుల్పా ఖద్రావెలస్నాంలాం పాపెదవుఖ్యారి రంల్లాం వాయురేఖాం
ఖురాయురే॥

పద్యాలు —

సి॥ తదశియేలనుగవిరాదకేంతరవయుకెరెతెరకేవా పాంనలంధింఖనల్లులివేడి
గంపులవిరాదప్పాలిబించిలపారితారి వెఖ్ఖులవిరాదదంయిరేనల్లుఖాలా
ర్యవెఖశ నెరాప్పలుఖంరిఖివసప్ప్యిలంపుతారవానుమంతుడేగలినల్లులవు
వారిన్యద్యుఖులధిరాద్భుదనవీలాదభ్రుచలంద్రావఖరావిలబృత్యధనమల్లులనిలువెం
శశివిరడాఖరావిఖ వెంట వనగ ~~వెయ~~ పండద్దారిటెఖవవదియ్యమండలాగ్రుద్ధాళదళఖ్ఖ

౧౯౫ ఝంఝనిండితాండవింప పరవమనోజ్ఞపాప ఖూహ్రుయంనిమల్లా ॥౧౯౫॥ [Page 195]
ఓరిపంది మన్నీలు తారకల్లి దాతలయు సతిమల్లా రెడ్డి ఖాది -
ఓ తంరిరదవలుపల్లొగర్జించి పరవశలుగులు శారత్ను రాసువేళ/ నడిగాండలల్లు
ఘుంలు లుపుంగాపుంగయుని పైత్రాయు మదతరుమ నిగళాలు ఖరుప్పవేళ/ పెరిగివచ్చిన
యుట్లుపెంచిపెంజియు నంటు పరపరంపరలు వేయునరయువేళ/ ఖడఖాగ్నిశిఖ
లల్లునడుపుఖాగంబులుపెల్లుగాశిఖ విరాదఖల్లువేళ/ గండెఖదతపెట్టినదం
డదియుతకలశపెదురెక్కి పగతులగర్వరంగామువిరవర నీతుశౌర్యంపెవింతసా
మర్థ్య పరవంనాబల్లపాపఖూహ్రుయంనిమల్లా ॥ వత్తిల్లువైరికాలు లమె
తైదార్తకై తెవల్లురయురాన్ని నిచ్చేలా। కత్తిలకెంప దూఖతంమంత్రాంవ్రాదయు
మల్లపుల్లుతిమల్లా। పరిపంధి మన్నీలు పడిపడి పాదిన దాతగడిపైరి న్నపులు వెగ్గ
డిలుదాత శత్రురాజులు తల్లలఖవ రంగాంగిన దాతఖరఖుంరరుద్రులు తెరాలు
దాంతరిమోజిరంలల్లాలు పరుపులెత్తిన దాత త్రుతిపక్షుల లయు తేల్చాడిన
దాతపాగర మన్నీయంఖదార్లపాడిపాడి యగుదాతరిపులగుండియ
లదియుదాతకత్త రింపతద్ధడియుతుమేయుత్ర వయుగనునిలఖరజవయునశాం
౧౯౬. దనికివెల్లుఖళరవుల్లురిపెంక్తలుత్రుమం [Page 196] తంరయారవుల్లుఖరాపాం
లరిపురాఖనందవిపాల ॥ తారకల్లినచూటు దండుమారులఖరాపిపెగదాంచునె
పందద్రగడిగాంతి। ధిమిధిమి యనిమారి మిడిగుండ్ల రవళికి నెదగునెవ్వ
యంపెడియగంగాంత। యాంటిలమె నఖయాఖయుప్పల్లు తాలగనేనయుశి
దూంతివరి దిబండగాంత। ఫేరివాంఖాంకారఖాహుద్వానులతు పకాతునే నాన
ముయుంఖడియుగాంతి తప్పైపరకెవలను గాంచి నారాళాంఖి ఖంఖవొల్లుంఖనట్టి

రణసాహసికసముద్రు యుంచింత యశము మున్నద్వారార ముఖ్యరి మల్లదిరా॥ 28
కేఠ్రుంతంకా వీరఖలుతోటి చేసైరి కేలలపట్టుగాంఖులుకాల్లమల్ల।కాట్రింతు
పురుఖరామితం టిలా హోత నృపాలగిరి దుర్గ పెల్ల గిల్ల మల్ల।దత్త్రింతువ నిలూన
దారారో ధాటి పటి వంశాత్ర వులు తెల్లాడిల్ల వల్ల కేప్పింతు విరులచేతా
గిరింపకేఖాల్లు ఖిరుదైన సింహాసఖు పిల్ల మల్ల నదుర రాపేరు దిక్కుల నృప
తులెల్లనోర సరయునమె స్తుతి కెఖంఖూ వ్రాటెల్ల పాంక్రమయ వయిపిల్ల రయ్యోరివెం
97 కయోద్రి పార్థివుని రల్ల నిమిత చ్ఛాద్యయదరల్లా॥ [Page 197] శిఖిమిం
ఖినఖగదిరయుత్రింఖన ఖిల్లారపాశివయులూతల్లడిల్లు। పృధుంఖయహావహావైం
నచైరివీయుంమగా గడిమన్నెదొంరల కెరయుడుంపుప్పుల్లుదృతి గర్వనరఖ్యాత
ఖు దాశికైనాము త్రిల్లుదునేదార్ల మంద వంఖాంగు కేడుల్లో వరసు స్ఫృష్టిచేత్తి
చేఖుంనే నాం పరరాఖి తతినేరారుపరఖియయురుకు। విల్లు అంఖుల్లులునఖూ
నిష్టాయంగఖూనేకేదుంకసైన్యము న్నలుడెరలిపర తుర వాఖాసిసాటింయున్నారు
ఆవనిలూన। దినప్పగన్నది తల్లి మహాయం యత్ర్యభిశయె దైవముదొంఖ మల్ల ఖరావర
తనూఖు పలు ఇతాయరాలూప పమంఖ్యరి వరదఖూంప। ధరకావఖాంచినన సుర
లు తల్లడమందిన ఖానంసరానుల పరువడి స్ఫోరదర్పిన సం పన్నగ వారధుంవింక్ర
పాయినన మురంనిసమానుడై పెలయు రంఖ్యరి వంశపరిరాధి మంద్రుడున వ
రదుండునెరాలు బాంక్లేడని పల్లుదు రెల్ల సఖాంతరంఖులన్—
యీపద్యములు సంస్థాపితంలు పద్మవృందగాన తెలువున్నట్లు ద్రాశినది—
[Page 198] పుయప్లాల వారి వారి వంశావళి ముద్రిలు రుల్లా రెడ్డి మనవ
రైనము - - . రెడ్డి చెప్పిన పెద్దిశకంతలాపరికి యుంలూ చెప్పినగ్రంథంలూ ది.

॥మత్స్యాంశావతారం బభివర్ణింప్పదరా ॥శ్రీ విలయము సాదివరించి వేదశ్రుతివ్యాపార
పాత్రంబు పాదినగుచు। వంతలు సుందరా రాం తిదివ్యస్త్ర పాదపద్మాబిపుష్ప
తోర్ణంబునగుచు। ఉట విరాదనింపలద్వీపులుల ఖలూరా వటిప్రగటిరగుటుదివ్య
రత్నవగుచు। దప్పుదివివి భగిరదుండు తెల్పితపృతరులతు సవర్గ గతియగులు
వల్లోత వరావరించి శెలవులరుపృథ్వా పొవియూప్రవంత్రియాతె తులయు
పారితాం ఖుట్టియెలంచి బరాడు ॥౧॥ ఆ మంవరఖునరయు వతుర్ధ్వాప్వయటంబ్బున
దియెంనేత ప్రకారంబు తైర హొఖ్యబత్రదరసత్స్యపసుంద రావత్రవయునవపె
త్స్యగోత్రవయుల్లై శిఖియత్నబుగా॥త॥ ఆవంశంబునలసదనుమాప్పడు బరుతు
శ్రీ గోత్రపావనుడు సుధీరీవనుడు సాందుబనఖ్యంధ్వావనుర్త్రై వంబురాప్పయూ
ప్పృథివిధుర్లై॥ కయవతురాంబ్బోదిదిసంవేష్టితధరణీచక్రముద ప్రశస్తిరనైశ్యం బతు
రుడుంపెదపాలు వచోపతియప్రతిమప్రతిబావ్రోంన్నతుడై॥ ఆనరపాలశే
ఖరునకాత్మబుద్దై బుచి యుంచె తింరుబహాబానియు తండ్రవార్యఖలశీల
విరాడివథసుంధరాల్పానన కీతి యు విభుడుగాం వెకువరాంరతురూరచిత్రను
నఖానుని భద్రముండైన పాంపన్నపాలుశ్ర పాలి కాయునిన్॥౩॥ పాంపలివరా
[Page 199]
199 రుడుం మఖరి పాంపష్టొపాలి ఫైరీ పద్మరరుక శ్రేపాదప .. వ్యాపారసిరవు
~~షెబూపుపా~~బైషులైదర పెలెన్॥ ॥ ఆ పాంపబరాం పాలవాంగ్రణి శక్తరత్నాకరం
బునకు సందాకరుడైబునమెయిందెను సుధీబునపారి ఖాంతంబు సత్యా
షుల మార్ష్శిండ్రు సరయుడునలవ సంతఖయుంతనలతూంబరులమింబు
శృంగారశేఖలఖులగు వాడుగరుసప్తైవరులనిలగెడప్పపాంబువవయునవల
కే కోటి మీకే సాంటి వైంనబి వియయు (దత్స్యాదారుడుదారుడు సత్యసంధు) డెషిల

దర్శస్వరూపుడ త్యాగులకొరి మంత్రిరాజ్యాపి ధవళతా మత్రమాత్రశైలుడగువల
ల్లవసులుమతిపాల కుండలు॥ శాయమొతెంబారుమటీయరూ నృపాల మటిదా
నెంతేప్రవిరుదంబు తాకేపతొ విప్రుము రత్నమలంము ఖలన మటలకొ మెమ్మన మరూన
ష్మయూపాల పేటిత నుసం మంతరాఘున త గావించి సంఖ్యాంబునివేళం వెలయుంబున
నెంత్రిగూంచి మెలగెన ఖిబ్రాఖ రూనాం గన్నదె॥ అయితే మును నియలం తదాతయుని
కొర్వ్యలు దిక్కుల మేయు నాల్గ తెలుగు వర్ణన శాయ ఖండంబున వర్ణమనర్గభాష్యసంపూర్ణ
వైభోగ ఖాలులై పొందగ కేండ గాఖరూమి మేలతె దావన్నవ కన్యాధావస మర్పిత
నత్వ్రృత సర్వార్థ శబ్దై॥ సరసుడుమల్ల నాలి ఈశ్వరుడి శబ్దారుఖ్యాల ను వివా
హాహైన నల్లూరు మమలను గాంచె నంది రత్నాల వెంకటలు లక్ష్మమాబావరు వెలసిరి.
అం ల ॥ కేల వారలు యోనకేని ష్టురుం శ్రీరుడుల క్ష్మా ప తి వరించె [Page 2007 లు.
మొరదార గుదార త్న షెంకైరం బలు సెలాంవ వలా . . తి పెరాడ రయునన శుఖ
ఖళాంఖ వలన లక్ష్మీ వనిశ శేఖరుడుగాంచె సర్వ్యత్తుశేష విఖుదిరనె దుపెర
పెంకటేంప తి తనూఖమైన ఋఖం వను వివాహమున్న్యేల విు॥ శిరనపుఖారి
త్రయుగఖున్నమూంఖ వలన శేషదాత్రిస్వరుడు గాంచెను మురాంఖున్న
రెడ్డేంద్ర సదృశ పుత్ర్రాదృన తడు గుణాంలిమై మంరాక్ష్మాలె గనిచెం॥ కేల
మల్లధరిత్రీవల్లభ తల్లఖుగ గ్రసం తుడత్యుదా రత్వ్రృపా తల్లాలి శ్రీశ్వరుడు
సు వంశీలాంగు దు పెంకటేలూర్జప విప్రుఖలంరదుయు॥ కేల నిఖిరాఖ్యాంఖుదగ
లిగి విప్రుఖల త విప్రుఖల తండ్రి పాలించిన వలఖలగు మరక్షించుమఖ
ముఖల చెత నిఖయుడె లమిమహాముని పృథ్వితనే॥ భుజు పెంత తేనయుల నాదండగుని
శ్రీవప్రపారంఖ్ఖు నం పంతముగ రచ్చడె యుగు నపూరకళాగరివంఖ్ఖు కల్పివేసంతరు

డేయున దగునేడ స్వేశ ధీశ్వర వాయి రూఢిని వెంకటేశ్వరా వి వర్ణ్యయుని విశ్వాసం
బునుంవి యొంబు ప్రేమంతాన॥ మధ్యాహ్న వెంకటేశ శోభా పతి వరించె పేరు ప్రబుద్ధాతి వెక్కి
నపేరనర ౬ంవర్తసర్వాం స రాది శశింర్వాదనం పృగూ తంరుశ ద్వాంబ్యన క్షాంత కౌతు
కేమున ॥౫॥ వరువి రెం దెచ్చి కన్య తే వయు రియు యుపున్న దలుంమ్ శ్రీ వంశ లక్ష్మి రాశిం
బవిలం స్వర వందు పెన్నంలు బాం రయ శేయున నిబంటి పరుతుం తపేం తయుపా
రి బట్టు పతి సెలాళ్ల బరింబ వుబు బాపిశి వెంయూం బగ త్ర్యాలనిండెం గ నివ మోలలన
201. [Page 201] సా వింసా వెనరాంవత తయు కొలన నటుం బునంన్న పూర్ణావి శాల షేది
గడి దానునలకల్పూరయున విదం బుగాంగ పతి హేనత్వాం తఖయు ఖ్యాతుల తిశయుల్లు.
శేవ దేవ వెళ్లె యుబు శేవ త్మలా త్న వెలగు వెంకటేశ్వరా పొత్తూరి ద్యవరాం బు॥ వార
నలు మాం వృలు కేంంటులు పెరువులు తొమ్మిదెం త్తడువ నాలు విద్యా రయుగాను వే
యుంచి వారి వారిదే వాలయు రయులు వొందిశగ గట్టి తప్పాలదె వతులా ఖవ వయులు
శాస్త్రయుక్తంబుగాం గాపింబ్బుధ నని దాన వేశి విప్రార్ఘకులనేంపు నయుప విరాపా
ములు గాపింబి గౌరా పరాంవిల వెలమని కులుంబ రక్షా శింపు విరాం రేనుసగినాశా
వ్రతంబులు సెశి నెంవబ్బిస తలదాన రయులునుపేశి బగతి లుప్పు రిధిగాం మ్మై వెం
క్రయుశవృరిశద్ద వరాంబ॥ ॥ కే॥ శ్రీవెంకటేశ్వర స్త్రపంగ్రా వెంకటేశ్వర వలన
శిద్ధాంబ గనెం పావనులసుతుల వయూడ నాంవి వికాం గ్రవింలపేరు లబ్బివ
ద్దింతున॥౧౯॥ పాపబునరుతి మల్లవరాం పాలదు వృళి వెంకటేశ్వ శోభా వర్ణ
యరాం వివులనంతులు ద్రవ్యతన సహాయం తెములాం సనాం బ్యత్తె స్వరం త్రయూ
ర్పులం గవినన తెర గుదిరాం పు॥ కే॥ లనరసాంచత్రి తయలవయూన్నం వృద్ధ్యాయుదు
దొరలు తావని దీక్షా నిపుణుడు / మల్లవంపేమూచి ప్రపాని చేయపెంగన్న నైవా.

౨౦౨ శ్రీకంఠుఁ డీశుఁ డాపాలింపఁ బెంపెని ఖలరాజ్యమయిన సకల [Page 202] భువనభర్త
శ్రీమత్ఖళ్ళావేలింపఁగనుతి శాయగానేలమి తారమిత్రావళిం బ్రోవఁబుచెన్
ప్రాతేయరాజులకారదాంబకరదస్పష్టార్థనిశశ్రీబంధ్వాలక్ష్మీపవిశాల కీర్తిగని
ఘనసాయుయు ప్రకాశింపుదు నవాగనిరి తవిఖనంబుల పాలి తల్పవంతజనం
బుయరావతతతిరీ మందార తరువు। ధనుల పాలి సంతానవృక్షయు ఖండంబు
నుల పాలి పారిజాత ఖరంబు। వంత నిసుకుల పాలి హరిచందనంబునంది
ధరణిసుల పాలి దేవతరువు। గాయ్యవంధి వరాగధనవాదుల తంఖం తారంబి పెద
సాంద కులవెల్ల పెన్నిధానంబు తంగేటి ఖయి నున్నయింగాంగు వసిఁడియయిన సర్పము ✓
నవయిల కపార శ్వనరులు ఖల విలతో నిఖ్యయక్త్రరగ లిఖ విరజు శౌర్యాతి తుషా
రి వల్లఖరాఖలానిమవృశాయయి ముల్లన్న పాలశకెయిరుడు మన్యువతోడంత
ఖెండ్లియరాడెన పెల్లువర్తి నిపట్టికరవింద ఖురంకా బా వాని ఖోలునత్పుల్లసరెూ
ఖలుతవన పూర్వవనారంఖ తశాఖతను పల్లవపాణి నిరదవిఖాపురవేదూ
శరాధునిన। కుప్పరాశి ధప్రుబకన్యారత్నంబయిన నాగవరాంబ వరించెన్ ప్రౌ
ఢువంద్రుడవనిఖనానురూఢి పెండ్లియాడినతెరంగవేన। గేయ అసతీవంటిత
నయత్రయైనశిధవరాంబ ధన్న వంచింగులగుణాతిశయముతవిగియు
భియవులంబుల కలివింవన్పె వాశదెప్పెరిరా స్థళీ వార్తనెక్కె। ఆయులోతను
లందుగల్లుకవిలోకయుఠ వ్యానిప్రస్తుతింపఁ బుట్టవేవెని వాంన్నిలెవి వియుత
[Page 203]
౨౩. కెల్పునవిఖయుఖుఁ బుప్రిందురంబుగా వాకెంనియల్లుఁ గొదుత్పదుకాకియ
నందగు నాగవరాంబ నెంతేకలసద్గుణంబులచే వఠపెంపగ్గనకాయునెరిలేన్॥
ఇలగతిగలసాధ్వియుంచరించవిప్రతవయులు పూని యరావాత్ర శాయునిదానము

లనుపాసగనద్దెవి విసట్టిపృథ్వ్యాదులు కలుగ వకటైన నైంధైన తాలియబాడం
కలరతియొ విభ్రమంబున భారతియొ భాషలను వరప్రురప్రీతిన రుంధతియె
జనరమ్యలంచోపతి నాగరంబుదంతిదె క్తై బద్రాన్వితశైల్య. గ॥ నాగరంబు
గాంచెనందనత్రయముననరమ్యకారివర దరుండు లెంద్రరాజమెందినాశం
మమ్యారందునుమయు ఖ్యర్థైన మల్లబరాబంబయుండు. ॥ క॥ హెరాత్రపృబులో విబంత
స్వారత్నంబై ఉపత్రపురాంబు వరియుంచెనారాయణకుండుపాలాపారావము
రిలాలనం వరియుంచుత్రియం॥ క॥ పతివ్రతాస్వానైన రుంధతి వంటి తారాసతి
నిపద్రుమతి సత్యాయున ప్రీతి మానరయు శరయంగనగు సతి మానవతి
యంగు సౌబశంబు తలసుదతీ॥ క॥ వసుదాసమక్షేమాప్తినవ సుధారస
ధారలొల్కు వరమందర మబాల సమానతయును మల్లాఖ్యాసతి మంలేయై
నవారం మాంబ తెపెల్లిన॥ గ॥ కాంచనవిభాంగి పాబెం రత్నగాంపన రత్ననిప్రు
వరవరాపాదారవిందయుగళ నిత్యశ్రేపావమందేపుం పౌరుషం రమ్యనృపతిస
మాఖ్యానిర్మలసరూఖ్య॥ గ॥ మంఖ్ఘనతుడైన మంఘ్రిర మల్లవిభుండుపలి
కి కొంతడు శరణాన్న కొంబ రషించుదయం గలడు ననుడు (మానధనుడుతగు
204 [Page 204] వాడుబునమయులు వినుతిశాయు॥ శ్రీ విబుసమోదరుండువ
రదాఖ్యానపతి బాంధవుడు ఖ్యందార తపతి విభవుడు భవుడు నానెపృశా
శ్వశైశ్వర్యపున తమానసదృశదానకౌశలుండు॥ క॥ మరియు ఉన్నసాం
మహాన్యసాంబ్యాదిగుణ మహాన్యుండగు రారాజునృప ఖన్యుండుధనాఢ్యుం
డగుబురాఖ్యంబు చేసె॥ క॥ శ్రుతిబావ్యుండవో రాబు పక్షగరయులధ్రువ
దిక్పరుల యుర్విమాతమయు లెహ్రాజీసమంత్రమంలబుము హా తవక్త్రంబు బాంబి

దారతిశైలే వరదప్రభూతత్త్వయు కుంభాగ్రంబందు సాధన్యవిశ్రుతి పత్లోక్ష్య
లతాక్షివహాతలు షుతల శోధించి వెలుదంచునన్॥ యువరద న్రుపాల సింహ్వాకర
వాలవశాతింపంద వద్విఘ్నం వు మహేశ్వరులుగ తాసు తేస్వరది వాసయు శైరగ కేరయు
నప్రభాకరయం వనైక భాంధవ తగలగాన కెందనం వే ద నంబూ నత్సురత దరిద్రి
యుత్వప్మైనిరూపగా వేశిత్ర ధానుదాత్రివిర్ధన్॥ యుమారితరసానదారినశ తాంపళి
రాజాడియయుతప్తత్వప్రళం వత్రదిశిఖవాల్పియం రుర్త్యగు రుద్రను వారలుపట్టు
తెర్లుభూదరగరమండ కేస్వరులు దొంతవిభూగ్రులు సంభశసంమెట్టుల దరవర
వల్లాశౌరి వరదక్షితి పాలుని దిడ్డస్పష్టికిన్॥ సింహాచలోత్తనంస్థిర బలవిధ్వపుష్వ
వులవున నిచెల్పుగ పైశి విప విశ్రుతవులూనలగుతలాలు నిరయోదంలు శౌరుడు
2వ దండ్ర. ।[Page 208] గుల్లెమాలి వెదరుట్లగాతే వరదాధిప్ర హితపివిప్రవిఖ్యయు
దరవయునమారియయుం పాలిపదంబున శౌరుం వరాళసాంగ మైం॥ సీ॥ తానకేతృత్వం న
సారవయున కెంసంపు ఖురి పాండరుల దంతపుతీపాలుంబుగా ౯ । తనప్రతా
పోష్ణ భానుని కిరిదుర్ధసాందరుపరిరంభితి తవుడ్రిపలు విగాంత । తనరోషమై . న
రునతు యయుద్దరరాజున్నరాఖ్యంబులాఖ్యంబుగాంగ । తనదానలక్ష్మిని తన
రారుసాత్త్వరాలరవిందరయ్నైకశితాంపుందిరవయుగ । తనవంశగుంభారుత్తరప్రత్ర
తినఖిల దిశలనుభాండగ్రవరంఖ్యలుగ ప్రధవిభాగదాందమల్ల ధాత్రి పురేంద్ర
నందనం ద్వైతన వరదమహాసాధ్యమౌళి॥ సీ॥ తదరితరదండరుండి తరిధరత
రుండదండిందులే దంత్రాంత్రంబు । తదులక్ష్మియుతుద్రితరులక్ష్మియుతుం
రుచుదండిందులేదంతరాంతంబు । తదుపవారాంతులితదుషమాహం
తుదండిందులేదంతరాంత్రంబు । అతదునువరదరాజిత్రుడితరునువర

దుందుందుందు తేదంతసారంతాంబు। యింతె నాల్గైప్పు తత్తేర్పవర్తిప్రవంవుల
తంబునతెబంన్న తవి శదాశితలు పల్లనాదిపత్తారయులద్రై వవుంరంత్తలునివి
యుంతత్తెత్రికనవియుల్లజుదంకిసరంవము॥ ౭॥ ఉవరధావిశుదాంత్తారంపాల
నాత్తుబునతుదయుతగుమల్లబునతవిబంరంధుబునవియుంవృనాంగాంబ్లుబుగతి
లూదదుంలలూగంరిగదెన్నికవెందుతెందుదరినిర్వెయుంబిపొషింబివృధగాబిం
బినరందనవనసవరానవములయు తదరుశ్యంగ్గారవవదరుధ్యశెదంగంగ్గావుల్పుతప్ప
తివూంబ్లువులుగలుగుబూవియరుతదిశ్వరశ్వరందశుబుగదెశ్వరంనతెం
దివకంబుగట్టెంబిప్రతిజ్ఞచేశితన్నవైబాత్సవయున నిష్పైధరదాపేరుపెంప్లు[Page
206 206]గాంసర్వదానంబువింప్రవిరార॥ వ॥ మరియును॥ శ్రీ[illegible]లాషేతవూ
పయెంబూనప్రాశనాదుందుకాలాందదెలాంటిపరిపూర్ణమునుతరప్రర్ణదం
విభరదుశ్వదాంతవిమ్ముందంతవేర్ప్యాదువిశ్చిత్తకుందునయునవ్రుయర్పావా
డాబ్యపిట్టురాధాములుదగుకేశవస్వాంవింకధికవశ్రీ రందషాంబులశ్రేవేంవ
యూంపలశ్రీరంగనగరకాంచీప్రముఖదయలైనదివ్యక్షేత్రములదేవాశీర్వాదన
యుదగదనుబరుబిత్రపంనతగల్లురనరుతెరంగప్పింబ్లుసంతతవమునంల్పద
వయునదువపెశకీర్తిగాంధరరదవిమందుం॥ ౮॥ పుణ్యాదాందరదక్షిణవిమందంరక్షమా
బునరుమదంబునసవిహారావంయయూవెంవలనపుత్రసంతానరయువదంసె
వల్లమూంవరాంగ్రజాప్రవుడిరంస్పురపెంరయ॥ వ॥ తదనంత్తరంబునా...
౯॥ యేంవందిదాంత్తప్పబాంధుదగునేనశ్రీకాంతకేరుపావిశేషమునసువిష్ణ
తిదుంచశేషవిద్యాప్రగల్భాప్రగంల్పబూత్తప్పరంగతెకలరంరానియ్యాపుంత్ర
శంమూదుర్త్యవిస్తారకవితలుంరబియుంబిశ్రవకాగవినియూంశంక్వైవిద్యత్త

శసాంపంధారానవరధారాళాంచితిస్ఫురితశైలగిరీరుంకత్రిగతిన్నవారాదిరవాంపమూ
ర్తిశౌవింబునట్టి శిరకలంతలంబునెన్నిరగనంక్తిత వలసితంనెనెవరితనంబునాత్మ
దలవారాశి విద్రుంపునవసరవలయునగ౹౹ఝి౹౹ వారివిలనలమారనవిగ్రహాయవాడుకర
పరపత్రసంగ్రహాయవాడుసకెలవిష్ణుపమారశవతిలాదేవయవాడుదరరులల
. నెల్లమోదరవయువాడు శిరికొప్పసియుగిరవప్పనలరయవాడునెంరిదిరత్నసుల
ా పైనలరుయవాడుతిత [Page207] వనరాలుల కుదిటుగలరూపుగలవాడు
పురుపిలద్వాత్రినయూపుగలుగువాడు గుంటుగలరత్నవలయకిరీటంబువాడు
సదయమృదుహృదయుండుశ్రీశవస్వామిదసత్తలనుశోరనెతెంబిసాక్షాత్కరింపి
యతాకరరయువిలారనిల్లుని యపానతిష్ఠె౹౹కెవుర్వాకెంపురుడని మొనియాంశ్వ
తియంరితవయుగమెశియూవలదనకెనెకెనపుడనుటుంబునపాత్రప్రియుడ్రయూ
డపెట్టుపరదుండుంత్తన౹౹ఝి౹౹ యెనంపేపెలుతాంబియెంతర్థంబువిద్యాత్మవిరి
ధులకుమునిదములాహోత్రుబాతవయునవు దెల్పుప్రోతమునసర్లయుఅంపశ్వరర
వంపాలులమాదాస్వయురిశి౹౹ఝి౹౹ రాబుత్రుతాప విలారనిష్క శాఖితరరాపు
సంధావననిధానశత్రువారణానిరుపలపుదంర వాణివినిక్షితరతిత్వపతిశ
వాణిసంప్రాదయులసదశాదరురబిసరుయొవరపాదపల్లవసంత్తతవత్రపరుం
౹౹ఝిమత్తారిఖలాప్పక్షిసెవాత్తుంగశైలాశిరాగాబిదరత్రవద్యాబుత్రరవా
లసాలుస్నివాస్వాఖ్యతిలుగంన్యతబిస్వతాలవాశంవెమదాందభంగదప్రాద్ధ
తెవసకెలమహిపాలతల్లబసదయపరాతిశయులనావరసరసరసరసఖువర్ధి
త్ర౹౹వంబాస్యవర్లునవిష్టప్యాంబిత్పసరూక్త్యదిందవిదరివృపతరిరాట్పుంబ్రా
స్వకేళియపవెూదనపంబాస్తమునక్తమర్థమంబాస్యపవా౹ ఝి౹౹దివ్యశిరివారిపాద

శేషాపరంండవృగురంస మూంరాదనప్పుతి తవంతవరాదేవ జక్రిప్రపూర్ణంమా
208 నసంఢవృదిన ఖనత్రాకార్పరంగంటుఢవృధర్మమార్గప్రవర్తకాః [Page 208]
నంఢవృసత్యవాక్యప్రతిపాలనియంతియుతుండవృసాధుప్రవరసఖ్యారం
వక్షైహరంబాఖ్యండవృవిపక్షేవారణముదివిసరంద్వారాఆపశగావలు కేఖగతి
దతంలుపదసినకంతేంద్రుడవృనంతధ్వంశఖురువృనిట్టుర్వంపండవృగానపరమే
శ్వరురుందరందవిష్ణుగవితుప్రత్యక్షేరంవైర్య॥ వ॥ యదిగాంతేమరియునఖ
॥ఆ॥ వరాదాత్రింరవాగాంసుదామధంతివంప్రావర్ణరయుగల్గుతీర్ఘవలు
లంకాంఖిలుబావిగట్టుయంనంతతప్రాగల్భాచింగారిశంపద్మవయునిర్మింఖియు
తచతుర్దిదిశలవిస్తారంఖుగానందనారటరుశృంగారవనరయువేశతివిఖా
ప్రఖ్యాతివాసంన్మతినః॥సి॥విప్రప్రవరతులుంఖప్రవరప్రతిష్ఠాపనంబెనరిం
పోపరసరయుగనుతేరునియ్యాతరతటాతంఖునుతట్టింఖి ధనని దానంఖు
ప్రవెలాదంఖుశేశిహారిశ్రీపాంక్షేరయునవంశాభివృద్ధిగపుత్రసంతానలక్ష్మీ
పగగాప్రఖ్యాతివెక్కినపరరంఫ్రిబ్బాండవృదివింన్నితెకిరిటెంమిడినదేర
డేకార్యవెయునరింఖనాడవృశ్వరయుగనుధాత్రినవతెసప్తసంతానము
నంతేరంతుగాతెసర్వ్రుద్ధిగావడంసినట్టైధన్యతెవ్వారంమల్లమహాదేవలనావు॥
॥శ్రీ॥సతెలలుకెశ్వరుండంధిగంపత్రధరుడుంతలన . . . రవబ్రిసాక్షెత్త
[Page 209]
209 తింబిశివునివేశనర్పతివినేనేవిఖండనివెంసగుతరుతనియాపతియెసగెర్పపన॥
ప్రెంబహావిరాశ్వరతిలవాంఖాంగ్యంవెంతయెంనిగటిందుగవమ్మునశ్రీవర్తత
నతెంతానేయూరంవంగింతెంనియూడునవెప్పరిశ్రుతులన॥ దీ॥ తననుందాసుడ
వాత్తవేత్రపురయురాదాంషిబ్బగాంఖర్వసత్వనయాంబారశవుషేవలాప్రథు

వేదాదయుర్న్యామాతంర్న్యశబ్దార్థాని రూఢప్రతిపాదనాదిసుగంభీరవక్ష్యేందు
చయులవింశసర్గయోరాశీస్త్ర కృతివేడియుర్జ్ఞానంటం యర్థాశ్వర్య్యారంభుఖరా పాదగ్రాహ్యేను
ఆదిత్యనామ్నజ్ఞ ఖ్యాప్తునదిగుణవంశితరయుమేశి యుంప్రదత్వంబదగంపాఠ్యాయుదిను
ఖోదయమవృద్ధియమగుణవంత్రైలోత్తరవిం త్రినరాయకటఉదవంతద్వ్యాపనంఖులుబి
వనరయునవార్జింబయయర్యారాధకృత్స్నవతంబ్లునదవచిత్రతయయునసద్వృత
రపుణ్యాభిఖలుంచపతాత్పర్యాయువన॥ శ్రీశబ్దెవ్వయ్యాలవాడకేశవనరంవయి
తరయుశేశిశేతుసమర్పాదబదిక్త్రతిమెయునక్షిలశివెతదవశుడుయునవెంపన్నవతు
సత్యాంతృచయులేవిన్నవింతర్రా॥ ——

Restored by N. S. Sundaraswara Rao.
31.5.48.